

**MINISTER
ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**

CK
DYREKTOR
Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego

RPW/2419/2022
Data: 2022-05-30

Warszawa, 30 maja 2022 r.
Sławomir Piotrowski

Znak sprawy: DSR.td.6540.7.1.2022

Telefon: 22 623 20 66

E-mail: Barbara.Odrobinska@minrol.gov.pl

WPLYNEŁO	Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie Punkt Kancelaryjny - Warszawa
	31. 05. 2022
	Przyjmujący
	Ilość załączników

Prze/ciżano

**Pan Sławomir Piotrowski
Dyrektor
Mazowiecki Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
ul. Czereśniowa 98
02-456 Warszawa**

Dotyczy: zatwierdzenia sprawozdania z realizacji rocznego programu działalności w 2021 r.

Szanowny Panie Dyrektorze,

na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy z 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2020 r. poz. 721), zatwierdzam *Sprawozdanie z realizacji rocznego programu działalności w 2021 r. Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Warszawie*, przesłane pismem DMD.032.1.2022 z dnia 24 lutego 2022 r.

Równocześnie informuję, że ww. Sprawozdanie zostało zatwierdzone wyłącznie w formie dokumentu elektronicznego i przesłane przez e-Puap.

Z poważaniem

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Anna Gembicka
sekretarz stanu
/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

ustawa z 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2020 r. poz. 721)

Załączniki:

Sprawozdanie z realizacji rocznego programu działalności w 2021 r. Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Warszawie

**Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
z siedzibą w Warszawie**

**Sprawozdanie
z realizacji rocznego
programu działalności
w 2021 r.**

DYREKTOR
Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego

Akceptuję **Sławomir Piotrowski**

Zatwierdzam

Opracowanie: zespół doradców w Mazowieckim Ośrodku Doradztwa Rolniczego
z siedzibą w Warszawie

Redakcja techniczna: Agnieszka Vasileiou - główny specjalista w dziale Metodyki
Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw
Agnieszka Kowaluk - kierownik działu Metodyki Doradztwa,
Szkoleń i Wydawnictw

Kierujący: Sławomir Piotrowski – Dyrektor Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa
Rolniczego

Zaopiniowany: Rada Społeczna Doradztwa Rolniczego przy Mazowieckim Ośrodku
Doradztwa Rolniczego

Spis treści

WSTĘP	4
A. INFORMACJA O ZMIANACH W ORGANIZACJI OŚRODKA DORADZTWA ROLNICZEGO W ROKU 2021.....	5
B. ZAKRES I METODYKA PROCESU SPRAWOZDAWCZEGO	8
C. DZIAŁALNOŚĆ MERYTORYCZNA.....	19
C.1. Zadania nieodpłatne	19
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich.....	19
Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	33
Zadanie 3. Prowadzenie działalności w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	43
Zadanie 4. Udzielanie pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej, lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych	44
Zadanie 5. Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzenie i upowszechnianie informacji rynkowej w tym zakresie.....	45
Zadanie 6. Prowadzenie doświadczalnictwa odmianowego w ramach Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego	47
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska.....	49
Zadanie 8. Podejmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego.....	57
Zadanie 9. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku	61
Zadanie 10. Współdziałanie w realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.....	65
Zadanie 11. Prowadzenie analiz przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej	67
Zadanie 12. Udział w szacowaniu szkód łowieckich, a także ustalanie wysokości odszkodowania za te szkody.....	69
Zadanie 13. Dokonywanie oceny i akceptacji planów restrukturyzacji, o których mowa w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne (Dz.U. z 2019 r. poz. 33).....	69
C.2. Zadania odpłatne	70
C.3. Projekty i zadania zlecone.....	76
C.4. Operacje zrealizowane w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR)	80
D. WSPÓŁPRACA Z INNYMI INSTYTUCJAMI I SAMORZĄDEM.....	93
E. WYKAZ WAŻNIEJSZYCH WYDARZEŃ.....	96
F. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA	99
G. KSZTAŁCENIE I DOSKONALENIE ZAWODOWE KADRY WŁASNEJ	101
H. OCENA REZULTATÓW DZIAŁALNOŚCI.....	102
I. ZAŁĄCZNIK ELEKTRONICZNY – PŁYTA CD	104

Wstęp

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego od 20.08.2016 r. jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną (Dz.U.2016 poz. 1176). Działa zgodnie z ustawą o jednostkach doradztwa rolniczego z dnia 22 października 2004 r. (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r., poz. 721) i podlega ministrowi właściwemu do spraw rozwoju rolnictwa. Statut Ośrodka został nadany Zarządzeniem Nr 34 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 sierpnia 2016 r. w sprawie nadania Statutu Mazowieckiemu Ośrodkowi Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie (Dz. Urz. MRO z 2016 r. poz. 26). Regulamin organizacyjny stanowi załącznik do Zarządzenia Nr 2/2021 Dyrektora MODR Warszawa z dnia 14 stycznia 2021 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Organizacyjnego Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie.

Zgodnie z art. 8 ust.1 pkt 1 ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego dyrektor kierujący ośrodkiem opracowuje roczny program działalności jednostki doradztwa rolniczego. Program ten, zgodnie z art. 9 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego, opiniuje Rada Społeczna Doradztwa Rolniczego (organ opiniodawczo-doradczy dyrektora MODR Warszawa - aktualny skład Rady poniżej), która zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy została powołana przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Zaopiniowany Program Działalności Dyrektor MODR Warszawa przekłada do zatwierdzenia ministrowi właściwemu do spraw rozwoju wsi.

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego obejmuje swoim zasięgiem sześć oddziałów: Biele, Ostrołęka, Płock, Poświętne z siedzibą w Płońsku, Radom, Siedlce oraz centralę w Warszawie. W 2021 roku doradztwem objęte zostały gminy z 37 powiatów województwa mazowieckiego. Przy realizacji zadań doradczych MODR Warszawa współpracował z takimi instytucjami jak: Centrum Doradztwa Rolniczego, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Mazowiecka Izba Rolnicza, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich, banki, izba gospodarcza zrzeszająca banki spółdzielcze, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, szkoły rolnicze (wszystkie poziomy kształcenia), jednostki badawczo - rozwojowe związane

z rolnictwem, placówki Polskiej Akademii Nauk, szkoły wyższe, związki i organizacje rolników, środki masowego przekazu oraz organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Aktualny skład Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego:

1. Leszek Rozbicki - Przewodniczący Rady Społecznej, przedstawiciel Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych;
2. Teresa Orowiecka - Zastępca Przewodniczącego Rady Społecznej, przedstawiciel Mazowieckiej Izby Rolniczej;
3. Ewa Grodzka - przedstawiciel Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
4. Leszek Przybytniak - przedstawiciel Sejmiku Województwa Mazowieckiego;
5. Janina Ewa Orzełowska - przedstawiciel Zarządu Województwa Mazowieckiego;
6. Witold Konarski - przedstawiciel Mazowieckiej Izby Rolniczej;
7. Sławomir Tomaszewski - przedstawiciel Związku Zawodowego Rolników "Ojczyzna";
8. Krzysztof Filipek - przedstawiciel Związku Zawodowego Rolnictwa „Samoobrona”;
9. Aleksander Kiljańczyk - przedstawiciel Związku Zawodowego Centrum Narodowe Młodych Rolników;
10. Andrzej Pruszkowski - przedstawiciel NSZZ Rolników Indywidualnych "Solidarność";
11. Krystyna Krzyżanowska - przedstawiciel Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie;
12. Grzegorz Żurek – przedstawiciel IHAR-PIB Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie.

A. Informacja o zmianach w organizacji ośrodka doradztwa rolniczego w roku 2021

1. Ogólna informacja o zmianach organizacyjnych w 2021 r.

Z dniem 1 lutego 2021 r. został ustalony nowy regulamin organizacyjny MODR Warszawa, w brzmieniu stanowiącym załącznik do zarządzenia Nr 2/2021 Dyrektora MODR Warszawa z dnia 14 stycznia 2021 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Organizacyjnego Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie.

2. Zmiany w zasobach materialnych w stosunku do Programu działalności na 2021 r.

W 2021 roku nie wystąpiły zmiany w zasobach materialnych.

Certyfikaty i uprawnienia

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego posiada obecnie Certyfikat ISO 9001:2015 nr 12 100 20548TMS, ważny od 17.01.2022 do 16.01.2025, wydany przez TÜV Sud Polska Sp. z o.o. w zakresie szkolenia oraz doradztwo, na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Ponadto Ośrodek jest wpisany do Rejestru Instytucji Szkoleniowych (RIS) prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie a także do Rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie prowadzenia szkoleń w zakresie środków ochrony roślin prowadzonego przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa (nr wpisu 14/65/15598).

3. Informacja o zatrudnieniu (tabela A), stan na dzień 31 grudnia 2021 r.

Liczba zatrudnionych osób w MODR Warszawa wg stanu na dzień 31.12.2021 r. (480 osób) jest na niższym poziomie do roku ubiegłego na dzień 31.12.2020 r. (495 osób). Liczba pracowników zatrudnionych w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego wg stanu na dzień 31.12.2021 r. (249 osób) jest na niższym poziomie do roku ubiegłego na dzień 31.12.2020 r. (267 osób). Następują zmiany w strukturze wiekowej zatrudnionych, które można określić „wymianą pokoleniową”. W miejsce odchodzących z pracy starszych pracowników zatrudniane są przeważnie osoby młode.

Tab. A. Zatrudnienie w Mazowieckim Ośrodku Doradztwa Rolniczego, stan na dzień 31.12.2021r.

L.p.	Komórki organizacyjne	Liczba zatrudnionych osób
1.	Dyrektor	1
2.	Zastępca dyrektora	2
3.	Dział Administracyjno-Gospodarczy	11 (w tym 1 urlop bezpłatny)
4.	Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym	23 (w tym 1 urlop bezpłatny)
5.	Dział Kadr i Organizacji Pracy	8

6.	Dział Księgowości	17
7.	Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw	34 (w tym 2 urlop wychowawczy)
8.	Dział Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska	18 (w tym 1 urlop bezpłatny, 2 urlop wychowawczy)
9.	Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich	24 (w tym 2 urlop wychowawczy)
10.	Dział Technologii Produkcji Rolniczej i Doświadczalnictwa	23 (w tym 2 urlop macierzyński)
11.	Dział Teleinformatyki	8
12.	Stanowisko do Spraw Bezpieczeństwa i Higieny Pracy	0
13.	Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	249 (w tym 7 urlop bezpłatny), 7 urlop macierzyński, 5 urlop wychowawczy)
14.	Pozostali pracownicy	62 (w tym 1 urlop wychowawczy)
Razem W poz. 4, 6, 7, 8, 9, 10 wliczono samodzielne stanowiska w Oddziałach		480 (w tym 10 urlop bezpłatny, 9 urlop macierzyński, 12 urlop wychowawczy)

Tab. B. Zatrudnienie w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego

L.p.	Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	Liczba gmin	Liczba pracowników
1.	PZDR w Białobrzegach	6	5
2.	PZDR w Brwinowie	6	2
3.	PZDR w Ciechanowie	8	9 (w tym 1 urlop bezpłatny, 1 urlop macierzyński)
4.	PZDR w Garwolinie	12	6
5.	PZDR w Gostyninie	8	8
6.	PZDR w Grodzisku Mazowieckim	4	3
7.	PZDR w Grójcu	10	5

8.	PZDR w Kozienicach	7	6 (w tym 1 urlop macierzyński)
9.	PZDR w Legionowie	4	2
10.	PZDR w Lipsku	6	8
11.	PZDR w Łazach	7	5
12.	PZDR w Łosicach	6	8
13.	PZDR w Makowie Mazowieckim	9	9 (w tym 1 urlop bezpłatny)
14.	PZDR w Mińsku Mazowieckim	12	7 (w tym 1 urlop macierzyński)
15.	PZDR w Mławie	10	12 (w tym 3 urlop wychowawczy)
16.	PZDR w Ostrołęce	11	8
17.	PZDR w Ostrowi Mazowieckiej	10	9 (w tym 1 urlop bezpłatny)
18.	PZDR w Otwocku	6	2
19.	PZDR w Płocku	12	10 (w tym 1 urlop wychowawczy)
20.	PZDR w Płońsku	10	10 (wtym 1 urlop wychowawczy)
21.	PZDR w Pomiechówku	6	4
22.	PZDR w Przasnyszu	6	7 (w tym 1 urlop macierzyński)
23.	PZDR w Przysusze	8	9
24.	PZDR w Pułtusk	7	7
25.	PZDR w Radomiu	12	11
26.	PZDR w Siedlcach	13	14
27.	PZDR w Sierpcu	6	7 (w tym 1 urlop bezpłatny, 1 urlop macierzyński)
28.	PZDR w Sochaczewie	7	6
29.	PZDR w Sokołowie Podlaskim	8	9 (w tym 2 urlop bezpłatny, 1 urlop macierzyński)

30.	PZDR w Szydłowcu	5	5
31.	PZDR w Tarcynie	6	2
32.	PZDR w Tłuszczu	8	6
33.	PZDR w Węgrowie	12	6 (w tym 1 urlop macierzyński)
34.	PZDR w Wyszkanie	6	6 (w tym 1 urlop bezpłatny)
35.	PZDR w Zwoleniu	5	7
36.	PZDR w Żurominie	6	6
37.	PZDR w Żyrardowie	5	3
Razem		290	249 (w tym 7 urlop bezpłatny), 7 urlop macierzyński, 5 urlop wychowawczy)

B. Zakres i metodyka procesu sprawozdawczego

1. Priorytetowe działania w 2021 r.

Priorytet 1. Upowszechnianie informacji nt. ASF i grypy ptaków, szczególnie w zakresie przestrzegania zasad bioasekuracji w gospodarstwach utrzymujących świnie lub drób oraz konsekwencji związanych z pojawieniem się tych chorób w stadzie.

W 2021 roku MODR Warszawa zwracał szczególną uwagę na upowszechnianie wśród rolników wiedzy na temat zapobiegania i zwalczania chorób: Afrykańskiego Pomoru Świń (African Swine Fever – ASF) oraz grypy ptaków, z uwzględnieniem zasad bioasekuracji, a więc działań mających na celu uniemożliwienie patogenom dostanie się do stada produkcyjnego- jest to najtańszy sposób ochrony zwierząt przed chorobami. Wystąpienie afrykańskiego pomoru świń i grypy ptaków, przy braku stosowania zasad bioasekuracji powoduje znaczące straty w chowie zwierząt. Stada, w których stwierdzono wystąpienie choroby wybijane są w całości. Przynosi to poważne skutki ekonomiczne związane z kosztami zwalczania choroby, wypłatami odszkodowań, a przede wszystkim ze wstrzymaniem obrotu oraz eksportu świń i wieprzowiny oraz produktów pochodzących od tych zwierząt.

W 2021 szkolenia z zakresu ASF, grypy ptaków i bioasekuracji odbywały się głównie on-line. Dodatkowym tematem poruszonym na licznych szkoleniach był „Plan bezpieczeństwa biologicznego”. Jest to nowy wymóg związany z wydanym w kwietniu 2021 Rozporządzeniem wykonawczym Komisji Unii Europejskiej (2021/605), które wprowadziło nowe przepisy obowiązujące w krajach członkowskich, tam gdzie pojawiły się obszary objęte ograniczeniami w związku z wystąpieniem ASF. Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego intensywnie informował rolników o konieczności sporządzenia „Planu bezpieczeństwa biologicznego”. Doradcy nieodpłatnie pomagali również w przygotowaniu tego planu w formie porady indywidualnej. Wiedza o nowych przepisach wynikających z Rozporządzenia Wykonawczego Komisji 2021/605 była rozpowszechniana również na profilu

facebookowym, stronie www.modr.mazowsze.pl. Udzielano również porad i informacji o tematyce związanej z ASF, grypą ptaków, bioasekuracją i Planem bezpieczeństwa biologicznego.

Priorytet 2. Dostosowanie do zmian klimatycznych oraz ochrona wód i powietrza (uwzględniająca wymagania ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy azotanowej, dyrektywy NEC), w tym:

- a) Racjonalne gospodarowanie wodą w rolnictwie (w tym poprzez zwiększenie retencji wodnej i działalność lokalnych partnerstw wodnych),

W wyniku zmian klimatycznych skutkujących suszą i brakiem wody w rolnictwie, woda postrzegana jest jako wspólne dobro o znaczeniu strategicznym. Decydującą sprawą dla rolnictwa w nadchodzących zmianach jest edukacja i zaangażowanie administracji rządowej i samorządowej oraz samych użytkowników wód, którzy w sposób bezpośredni wpływają na ilość i jakość wody na obszarach wiejskich. Dla roślin uprawnych największe znaczenie ma retencja glebowa i krajobrazowa. Aby zwiększyć retencję glebową, należy promować takie zabiegi agrotechniczne, przyczyniające się do wzrostu zawartości próchnicy w glebie (właściwe zmianowanie, regularne nawożenie organiczne, wapnowanie, stosowanie kwasów humusowych i nawozów zielonych). Działania sprzyjające retencji glebowej powinny być realizowane na równi z kształtowaniem elementów retencji krajobrazowej (np. oczek wodnych, stawów, rowach melioracyjnych z funkcjonalną siecią zastawek), gdyż zasób wodny zgromadzony i odpowiednio zagospodarowany, będzie mógł być wykorzystany do nawadniania roślin uprawnych w trakcie długotrwałych okresów ze znacznym deficytem opadów atmosferycznych. Aby zapobiec negatywnym zmianom, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, we współpracy z wojewódzkimi ośrodkami doradztwa rolniczego, kontynuuje tworzenie Lokalnych Partnerstw ds. Wody (LPW) – czyli sieci efektywnej współpracy pomiędzy kluczowymi partnerami na rzecz zarządzania zasobami wody w rolnictwie i na obszarach wiejskich na poziomie lokalnym. W ramach projektu w 2021 roku MODR zorganizował konferencję, 91 spotkań szkoleniowych online (we wszystkich powiatach woj. mazowieckiego), wyjazd studyjny. Uczestnikami konferencji i spotkań byli samorządowcy, rolnicy, Spółki Wodne, Wody Polskie, i doradcy. Ponadto zostało nagrane 5 filmów poruszających najważniejsze zagadnienia związane z ochroną i wykorzystaniem wód na cele rolnicze i zainicjowano utworzenie Lokalnych Partnerstw ds. Wody w 8 powiatach: płońskim, żuromińskim, płońskim, żyrardowskim, radomskim, sokołowskim, wołomińskim, makowskim. Dla tych powiatów opracowano ekspertyzy zawierające diagnozę stanu zasobów wodnych identyfikujących potrzeby i problemy w zakresie gospodarki wodnej oraz propozycje inwestycji i lokalnych działań do podjęcia w powiecie w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą w rolnictwie.

- b) dobre praktyki rolnicze mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, program azotanowy oraz wymagania ramowej dyrektywy wodnej,

W 2021 roku kontynuowano propagowanie wiedzy na temat ochrony wód przed zanieczyszczeniami azotanami ze źródeł rolniczych. Reguluje to Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. „Prawo wodne” oraz Zbiór Zaleceń Dobrej Praktyki Rolniczej (do dobrowolnego stosowania). Realizowano działania w zakresie propagowania wśród rolników na szkoleniach wymogów „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu (tzw. program azotanowy), który od 2018 roku obowiązuje w całym kraju. Zorganizowana została konferencja online pt. „Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych związkami azotu pochodzenia rolniczego, dyrektywa azotanowa i wodna”. Prowadzone było doradztwo specjalistyczne realizowane w formie porad, informacji. Uzupełniana była wiedza na temat

opracowywania planów nawożenia azotem, wyliczania maksymalnych dawek nawożenia azotem oraz prowadzenia dokumentacji w tym zakresie.

- c) dobre praktyki rolnicze dotyczących ograniczenia emisji amoniaku do powietrza,

Jednym z głównych zanieczyszczeń gazowych powietrza powstającym w toku szeroko rozumianej produkcji rolniczej jest amoniak. Największa część emisji amoniaku związana jest z odchodami zwierząt - 78%, a pozostałe 22% emisji związane jest ze stosowaniem mineralnych nawozów azotowych. Polska, jako kraj członkowski Unii Europejskiej, zobowiązana jest do podjęcia działań zmierzających do redukcji zanieczyszczeń powietrza. Sposobem na to jest m.in. opracowanie i upowszechnianie „**Kodeksu dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczania emisji amoniaku**”. W Kodeksie zaprezentowano wiele metod redukcji emisji amoniaku, które mogą być zastosowane na różnych etapach produkcji rolniczej, począwszy od chowu zwierząt, poprzez magazynowanie nawozów naturalnych, a skończywszy na aplikacji nawozów naturalnych i mineralnych. Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego działanie to realizował poprzez szkolenia, informacje oraz porady indywidualne.

- d) ograniczenia ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin,

Poruszane zagadnienia dotyczyły eliminowania zagrożeń podczas wykonywania zabiegów (przeciwdziałanie znoszeniu), obowiązujących przepisów dotyczących użytkowników środków ochrony roślin (w tym uprawnień dotyczących możliwości żądania informacji), upowszechnienie wiedzy z zakresu integrowanej ochrony roślin, szczególnie biologicznej ochrony upraw, ochrony wód i zapylaczy. Doradcy MODR informowali również o tym, jakie zagrożenie niesie za sobą stosowanie sfałszowanych środków ochrony roślin oraz jak ustrzec się przed zakupem podrabianych środków. Zagadnienie to było prezentowane jako temat dodatkowy podczas szkoleń z produkcji roślinnej oraz w formie informacji i porad a także w formie informacji na stronie www. Działania te miały na celu upowszechnianie wiedzy i przekazywanie użytkownikom środków ochrony roślin najnowszych informacji związanych z ochroną roślin, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia ryzyka ze stosowania środków ochrony roślin.

Priorytet 3. Produkcja żywności wysokiej jakości w tym w zakresie:

- a) higieny produkcji żywności pochodzenia roślinnego w gospodarstwie

Bezpieczeństwo produkcji żywności jest priorytetowym zagadnieniem na całym świecie. Higiena produkcji żywności rozumiana jest jako stworzenie warunków do produkcji wyrobów o odpowiedniej jakości zdrowotnej, czyli przede wszystkim bezpiecznych z punktu widzenia zdrowia konsumenta. W ramach realizacji priorytetu przeprowadzono konferencję na temat *Zwalczanie chorób w rzepaku z uwzględnieniem kili kapustnych*.

Na stronie www.modr.mazowsze.pl ukazał się artykuł pt. *Groźna choroba kila kapustnych - profilaktyka i zwalczanie w rzepaku i kapuście*. Tematyka ta była również prezentowana w formie porad indywidualnych i informacji.

- b) rolnictwa ekologicznego

W ramach realizacji priorytetu działania Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego były ukierunkowane na propagowanie ekologicznego systemu produkcji rolnej, wdrażanie innowacji i proekologicznych rozwiązań w gospodarstwach rolnych oraz rozpowszechnianiu wiedzy o jakości żywności

ekologicznej. Narzędziem, który posłużył do dotarcia do jak najliczniejszej grupy odbiorców była konferencja w formie online, podczas której zaprezentowane zostały przykłady dobrych praktyk w gospodarstwach rolnych oraz możliwości rozwoju sektora rolnictwa ekologicznego w Polsce i woj. mazowieckim. Ponadto zostały zrealizowane liczne szkolenia, doradztwo w formie informacji i porad indywidualnych oraz doradztwo grupowe, w trakcie których podejmowane były tematy informujące o ekologicznej metodzie produkcji, promowanie konsumpcji produktów ekologicznych oraz wpływanie na prawidłową identyfikację produktów ekologicznych. W ramach priorytetu zorganizowane zostały 2 konkursy: „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne” i „Najlepszy doradca ekologiczny”, w których udział był wyróżnieniem zarówno dla rolnika jak i doradcy. Konkurs na „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne” był okazją aby zachęcić rolników konwencjonalnych do przestawienia swojego gospodarstwa na metody ekologiczne i tym samym zahamować niekorzystną tendencję spadkową liczby gospodarstw ekologicznych. Natomiast konkurs na „Najlepszego doradcę ekologicznego” przyczynił się do większego zaangażowania doradców w rozwój rolnictwa ekologicznego.

- c) bezpieczeństwa żywności oraz ochrony zwierząt, w szczególności w zakresie przepisów obowiązujących przy uboju z konieczności zwierząt gospodarskich kopytnych poza rzeźnią

W 2021 roku MODR Warszawa rozpowszechniał wiedzę na temat uboju z konieczności zwierząt gospodarskich kopytnych poza rzeźnią. Ubój z konieczności pozwala na uratowanie wartości rzeźnej zwierzęcia, w przypadku złamania przez niego kończyny, kręgosłupa lub ulegnięcia innemu urazowi. Tematyka ta była realizowana na konferencji pt. *Najważniejsze aspekty wpływające na sukces chowu i hodowli bydła mięsnego*. Udzielane były również informacje i porady indywidualne.

- d) możliwości i sposobów wykorzystywania pasz niemodyfikowanych genetycznie w żywieniu zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem krajowych źródeł białka

Rośliny strączkowe to doskonały przedplon dla roślin następczych. Wiążą one azot atmosferyczny, dzięki czemu ich nasiona są bogatym źródłem białka, przez co mogą być alternatywą dla genetycznie modyfikowanej soi w postaci śruty sojowej w paszach. W celu zapewnienia odpowiednio dużych partii nasion roślin strączkowych dla przemysłu paszowego, należy zwiększyć powierzchnie ich uprawy i użytkiwane plony. Potrzebne jest zatem dalsze propagowanie uprawy tych wysokobiałkowych roślin oraz doskonalenie ich technologii uprawy. W 2021 roku MODR Warszawa zorganizował konferencję z wyżej wymienionej tematyki zaplanowaną przy współpracy z IUNG Puławy pt. *Prawidłowa uprawa roślin strączkowych*. Odbyło się również szkolenie na temat „Uprawa roślin wysokobiałkowych z uwzględnieniem nawożenia, ochrony oraz nowych odmian w ramach programu promocji roślin wysokobiałkowych”. Udzielono porad i informacji z tego zakresu. Tematyka ta była realizowana również w formie 1 demonstracji technologicznej.

- e) przeciwdziałania antybiotykooporności u ludzi i zwierząt

Rosnąca oporność bakterii na antybiotyki stosowane w leczeniu ludzi sprawia, że coraz częściej zwraca się uwagę na konieczność podjęcia działań zmierzających do ograniczenia nadużywania antybiotyków w produkcji zwierzęcej, należy upowszechniać wiedzę na temat zagrożeń płynących z nadmiernego i nierozważnego stosowania antybiotyków w ich leczeniu a także przedstawić alternatywne metody mające na celu ograniczenie stosowania antybiotyków. W związku z tym w 2021 roku udzielano informacji oraz porad z tego zakresu.

- f) ograniczania ryzyka rozprzestrzeniania się bakteriozy pierścieniowej ziemniaka oraz agrofagów kwarantannowych ziemniaka

W 2021 roku MODR Warszawa kontynuował swoje działania w ramach Programu dla polskiego ziemniaka, który zakłada wysadzanie ziemniaków wolnych od bakterii *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* (Cms) oraz *Ralstonia solanacearum*, co jest bardzo ważną kwestią higieny produkcji żywności. Odbyły się szkolenia z zakresu prawidłowej technologii uprawy ziemniaka z uwzględnieniem zwalczania bakteriozy pierścieniowej ziemniaka oraz ograniczenia ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin. Udzielano porad i informacji z tego zakresu.

Priorytet 4. Produkcja żywności w gospodarstwie i wprowadzanie jej na rynek na małą skalę w tym w ramach takich form działalności jak: rolniczy handel detaliczny, działalność marginalna, lokalna i ograniczona, sprzedaż bezpośrednia, oraz rzeźnie o małej zdolności produkcyjnej położone na terenie gospodarstwa.

W 2021 roku doradcy MODR Warszawa zwracali szczególną uwagę na upowszechnianie wśród rolników wiedzy na temat produkcji żywności w gospodarstwie i wprowadzanie jej na rynek na małą skalę w różnych formach działalności tj. rolniczy handel detaliczny, działalność marginalna, lokalna i ograniczona, sprzedaż bezpośrednia. Była upowszechniana także wiedza nt. rzeźni o małej zdolności produkcyjnej położonych na terenie gospodarstwa. Lokalna produkcja żywności od wielu lat jest elementem struktury obszarów wiejskich, a w ostatnich latach obserwuje się jej stały rozkwit. Rozwój lokalnego sektora żywności jest przedmiotem znacznego zainteresowania rolników i mieszkańców obszarów wiejskich, jako że może on przynieść wiele korzyści gospodarczych, środowiskowych i społecznych. Może się to odbywać na przykład przez zwiększenie udziału rolników w wartości dodanej, wzmocnienie gospodarek lokalnych, budowanie bezpieczeństwa żywnościowego gospodarstw domowych, zapewnienie osobom o niskich dochodach dostępu do dobrej żywności i zdrowej diety, wspieranie małych przedsiębiorstw i poprawienie rentowności małych gospodarstw. Takie ukierunkowane wsparcie może obecnie doprowadzić do tego, że krótkie łańcuchy dostaw oraz bardziej zdecentralizowane modele produkcji i spożycia żywności przestaną być jedynie marginalną działalnością, a staną się jednym z głównych elementów produkcji rolnej i konsumpcji żywności. Priorytet był realizowany poprzez różne formy doradcze, tj. szkolenia, konferencje (także w formie online), udzielanie rolnikom informacji i porad.

Tworzenie grup producenckich jest od wielu lat propagowane w Polsce. Wobec utrzymywania się nadal znacznego rozproszenia rolniczej produkcji towarowej i relatywnie dużej koncentracji w segmencie jej zbytu, tworzenie i działanie w ramach grup producentów rolnych w Polsce jest nieodzownym warunkiem poprawy pozycji rynkowej i polepszenia sprawności funkcjonowania dla wielu gospodarstw. Konsolidacja producentów, zarówno pozioma, jak i pionowa powoduje skracanie łańcucha dostaw poprzez eliminację pośredników. Przyczynia się również do podniesienia opłacalności produkcji i zwiększenia dochodów producentów rolnych.

Priorytet 5. Współpraca i różne formy wspólnego działania (formalne i nieformalne) w szczególności grupy i organizacje producentów, grupy operacyjne EPI.

W 2021 roku doradcy MODR zwracali szczególną uwagę na zagadnienia dotyczące zasad funkcjonowania grup producentów rolnych. Wskazywane były tu korzyści wynikające ze wspólnej organizacji produkcji i przygotowania płodów rolnych do sprzedaży oraz możliwości pozyskania wsparcia

finansowego ze środków publicznych. Udzielane były informacje oraz porady indywidualne z tej tematyki.

Została również zwrócona uwaga na współpracę z lokalnymi organizacjami społecznymi tj. Koła Gospodyń Wiejskich czy Lokalne Grupy Działania. Spotkania dotyczyły celowości zrzeszania się i korzyści płynących ze współpracy w ramach tych organizacji, w tym możliwości pozyskania środków zewnętrznych na działania podejmowane przez KGW.

W ramach promocji oraz wsparcia organizowania się producentów rolnych w formalne i nieformalne grupy, doradcy MODR Warszawa poprzez szkolenia, konferencje, doradztwo grupowe oraz porady i informacje docierali do rolników i mieszkańców obszarów wiejskich. Udzielano informacji o nowej formie zrzeszania – spółdzielniach gospodarstw rolnych. Ma ona na celu wzmocnienie rodzinnych gospodarstw rolnych. Działalność doradcza była również ukierunkowana na tworzenie grup operacyjnych EPI, które zostały utworzone w celu poszukiwania i testowania innowacyjnych rozwiązań proponowanych przez Instytuty naukowe oraz wyższe uczelnie. Stworzenie grup umożliwiło nie tylko wspólne działanie, ale również stworzyło możliwość ubiegania się o środki finansowe z Działania Współpraca.

Priorytet 6. Prowadzenie i wykorzystanie ewidencji przychodów i rozchodów rolników.

Prowadzenie rachunkowości w gospodarstwach rolnych w Polsce ma długą tradycję, nie jest jednak powszechne. Racjonalne podejście do prowadzenia działalności gospodarczej wymaga prowadzenia choćby uproszczonych zapisów dla realizowanych zaszłości. Pozwala to na podejmowanie rozsądnych i przemyślanych decyzji, wspomaga racjonalne planowanie działań oraz ułatwia szukanie alternatywnych możliwości rozwoju.

Obecnie obowiązek prowadzenia uproszczonej ewidencji przychodów i rozchodów dotyczy wszystkich beneficjentów, którzy skorzystali ze wsparcia z programów inwestycyjnych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, takich jak: "Modernizacja gospodarstw rolnych", "Restrukturyzacja małych gospodarstw" oraz "Premia dla młodych rolników".

Prowadzona przez MODR działalność szkoleniowa w tym zakresie ma na celu w prosty i zrozumiały sposób wyjaśnić nie tylko stronę teoretyczną dotyczącą samych przepisów, ale również stronę praktyczną dokonywania zapisów w księgach przychodów i rozchodów na podstawie przykładowych dowodów księgowych. Przybliżając rolnikom oraz mieszkańcom obszarów wiejskich tematykę finansów, dajemy im możliwość szerszego spojrzenia na swoje gospodarstwo, w którym to umiejętnie zaplanowane i finansowane wydatki pozwalają osiągnąć realne zyski i podjąć rozsądne decyzje. Dzięki ewidencji rolnicy na bieżąco mogą ocenić efektywność ekonomiczną, czy finansową swoich przedsięwzięć i określić czas, kiedy zrealizują założone przez siebie cele i tym samym osiągną gospodarczy sukces.

Zadanie priorytetowe realizowane było poprzez szkolenia, porady, informacje. Na temat prowadzenia ewidencji w gospodarstwie rolnym zorganizowano również konferencję online, w której uczestniczyło 169 odbiorców.

Priorytet 7. Wdrażanie Wspólnej polityki Rolnej, w tym upowszechnienie wiedzy na temat wypełniania wniosku o płatności obszarowe drogą elektroniczną,

W 2021 roku MODR zwracał szczególną uwagę na upowszechnianie wśród rolników wiedzy na temat wdrażania Wspólnej Polityki Rolnej, w tym upowszechnianie wiedzy na temat wypełniania wniosku o płatności obszarowe drogą elektroniczną.

Ze względu na czekające nas zmiany związane z przygotowaniem Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, okresem przejściowym do końca 2022 roku i automatycznym wydłużeniem programów rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020 o 2 lata, podejmowane w 2021 r.

przez MODR działania skierowane były na przygotowanie mieszkańców obszarów wiejskich do bardziej efektywnego korzystania z funduszy Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014- 2020.

Tematyka prowadzonych szkoleń uwzględniała zmiany w płatnościach obszarowych na 2021 r. oraz aktualne akty prawne dotyczące zmian w ogłaszanych naborach na działania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020. Nadal doradcy informowali rolników o działaniu „Dobrostan zwierząt”, jak również o nowych elementach Wspólnej Polityki Rolnej po 2020 roku tj. Strategie: od pola do stołu i bioróżnorodności – Zielony Ład.

W 2021 roku MODR zwracał również szczególną uwagę na upowszechnianie wśród rolników wiedzy na temat systemu wsparcia bezpośredniego w formie elektronicznej. Priorytet był realizowany poprzez organizację różnych form doradczych, tj. szkolenia, konferencję online, udzielanie rolnikom informacji i porad.

oraz dodatkowo wyznaczony przez MODR Warszawa:

Priorytet 8. Upowszechnianie tematyki pszczoły miodnej i dzikich zapylaczy.

Pszczoła miodna i inne owady zapylające są wskaźnikiem utrzymania na odpowiednim poziomie bioróżnorodności. Spadek populacji tej grupy owadów ma wysoce negatywne oddziaływanie na produkcję rolniczą poprzez zachwianie równowagi w ekosystemie. Konsekwencją tego stanu są obniżki plonów w rolnictwie, a tym samym coraz wyższe koszty ekonomiczne w gospodarstwach produkcyjnych. Aby w sposób istotny móc wpłynąć na poprawę tego stanu rzeczy ważne są oddolne inicjatywy w postaci spotkań w formie szkoleń, konferencji, gdzie kadra naukowa ma możliwość przekazywania wiedzy do praktyki a pszczelarze, rolnicy, doradcy wymienić się doświadczeniami. W 2021 roku zorganizowana została konferencja pt.: VII Mazowiecka Konferencja Pszczelarska „Ratujmy Pszczoły” innowacyjne rozwiązania w dobie zmian klimatu oraz szkolenia z tej tematyki.

W Oddziale Płock MODR Warszawa funkcjonuje pasieka demonstracyjna mająca na celu propagowanie odpowiednich praktyk pszczelarskich. W 2021 roku MODR kontynuował współpracę z PKN Orlen w zakresie rozwijania pasieki, zlokalizowanej na placu, obok budynku MODR Warszawa Oddział Płock. Zwiększono pasiekę do 24 rodzin pszczelich oraz w porozumieniu z PKN Orlen umiejscowiono pasiekę w 3 miejscach. 12 rodzin przy siedzibie MODR Warszawa Oddział Płock (pszczola krainka), 5 rodzin na terenie PKN Orlen przy ulicy Długiej (krainka). W nowym miejscu przy ulicy Rolnej postawiono pasiekę, w której trzymane są matki pszczoły kempinoskiej, naszej rodzimej rasy środkowo-europejskiej (ze względu na potencjalną złośliwość pszczół tej linii pasieka jest usytuowana z dala od ludzkich siedzib) We wrześniu 2020 roku podpisano umowę z Pasieką Hodowlaną KRiK sp. z o.o z siedzibą w Parzniewie w celu dołączenia MODR Warszawa do krajowego programu ochrony zasobów genetycznych pszczół środkowoeuropejskich linii M Kampinoska. W 2021 roku podpisano umowę z Instytutem Zootechniki PIB w Balicach k. Krakowa o zakwalifikowaniu to programu ochrony zasobów genetycznych 12 rodzin z matkami linii Kampinoska. W projekcie uczestniczą pasieka wiodąca KRiK w Parzniewie, Instytut Zootechniki w Balicach, Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt, PKN Orlen i pasieka przy MODR Oddział Płock. W ramach priorytetu przeprowadzono 3 demonstracje u pszczelarzy pod nazwą „Gospodarka pasieczna wobec zmian klimatu”, oraz założono demonstrację Linia M. Kampinoska - ochrona zasobów genetycznych naszych ras rodzimych, w której zostało zakwalifikowanych 12 matek linii Kampinoska.

W ramach upowszechniania tematyki pszczoły miodnej i dzikich zapylaczy wydrukowany został plakat „Środki ochrony roślin i bezpieczeństwo pszczół”.

Ponadto jako priorytet przekrojowy realizowany był:

- A) Poszerzanie współpracy i wymiany wiedzy pomiędzy partnerami systemu Wiedzy i Innowacji w Rolnictwie (AKIS), w szczególności pomiędzy nauką a praktyką rolniczą. Planowane zadania powinny odpowiadać na potrzeby rolników i uwzględniać upowszechnianie rozwiązań nowych lub innowacyjnych, oraz
- B) uwzględnianie działań w formie doradztwa grupowego.

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego jako jeden z partnerów Systemu Wiedzy i Innowacji w Rolnictwie (AKIS) budował powiązania i interakcje realizując różnorodne metody doradcze. Umożliwiał nawiązanie bezpośrednich kontaktów, wymianę wiedzy i doświadczeń oraz wspomagał w nawiązaniu współpracy pomiędzy uczestnikami reprezentującymi różne środowiska: rolnikami, przedsiębiorcami, naukowcami, doradcami.

Wydarzenia organizowane w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR) skierowane były do zróżnicowanej grupy odbiorców. Realizowane konferencje, szkolenia, wyjazdy studyjne gromadziły m.in. przedstawicieli: rolników, doradztwa, nauki, biznesu i instytucji działających na rzecz rolnictwa.

Ponadto, w ramach priorytetu przekrojowego MODR Warszawa realizował działanie „Współpraca” na tworzenie Krótkich Łańcuchów Dostaw Żywności. Współpracował z 14 grupami operacyjnymi, które złożyły wnioski do ARiMR, z czego 6 znalazło się na liście operacji, którym przyznano nie mniej niż 13 punktów.

Tab. C. Priorytetowe działania w 2021 r.

Numer priorytetu	Nazwa priorytetu	szkolenie		konferencja		Szkolenie wyjazdowe		broszura	ulotka		Materiał informacyjny/artykuł	porada/informacja	konkurs/olimpiada	pokaz/demonstracja	Stoisko informacyjno--promocyjne	targi/wystawy	Pozostałe*	
		Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	nakład	Liczba form	nakład	Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1.	Upowszechnianie informacji nt. ASF i grypy ptaków, szczególnie w zakresie przestrzegania zasad bioasekuracji w gospodarstwach utrzymujących świnię lub drób oraz konsekwencji związanych z pojawieniem się tych chorób w stadzie	10	232						700	1		3632					10	
2.	Dostosowanie do zmian klimatycznych oraz ochrona wód i powietrza (uwzględniająca wymagania ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy azotanowej, dyrektywy NEC), w tym:	156	4447	2	198				5000	2		14686					8	
a.	racjonalne gospodarowanie wodą w rolnictwie (w tym poprzez zwiększenie retencji wodnej i działalność lokalnych partnerstw wodnych,)	109	3035	1	94				1000	1		424					4	
b.	dobrze praktyki rolnicze mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, program azotanowy oraz wymagania ramowej dyrektywy wodnej	11	267	1	104				4000	1		7277					4	

Numer priorytetu	Nazwa priorytetu	szkolenie		konferencja		Szkolenie wyjazdowe		broszura	ulotka		Materiał informacyjny/artykuł	porada/informacja	konkurs/olimpiada	pokaz/demonstracja	Stoisko informacyjno--promocyjne	targi/wystawy	Pozostałe*	
		Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	nakład	Liczba form	nakład	Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba odbiorców
c.	dobrze praktyki rolnicze dotyczące ograniczenia emisji amoniaku do powietrza	5	132															
d.	ograniczanie ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin	31	1013									6985						
3.	Produkcja żywności wysokiej jakości, w tym w zakresie:	126	3747	4	213	1	27					19341	11	17			16	70
a.	higieny produkcji żywności pochodzenia roślinnego w gospodarstwie	29	983	1	65							343					2	
b.	rolnictwa ekologicznego	20	547	1	66							9449	11	3			9	47
c.	bezpieczeństwa żywności oraz ochrony zwierząt, w szczególności w zakresie przepisów obowiązujących przy uboju z konieczności zwierząt gospodarskich koprotnych poza rzeźnią	18	389	1	39	1	27					5246		13			5	23
d.	możliwości i sposobów wykorzystania pasz niemodyfikowanych genetycznie w żywieniu zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem krajowych źródeł białka	13	322	1	43							1125		1				
e.	przeciwdziałania antybiotykoodporności u ludzi i zwierząt	3	91									150						
f.	ograniczania ryzyka rozprzestrzeniania się bakteriozy pierścieniowej ziemniaka oraz agrofagów kwarantannowych ziemniaka	43	1415									3028						

Numer priorytetu	Nazwa priorytetu	szkolenie		konferencja		Szkolenie wyjazdowe		broszura	ulotka		Materiał informacyjny/artykuł	porada/informacja	konkurs/olimpiada	pokaz/demonstracja	Stoisko informacyjno--promocyjne	targi/wystawy	Pozostałe*	
		Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	nakład	Liczba form	nakład	Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba odbiorców
4.	Produkcja żywności w gospodarstwie i wprowadzanie jej na rynek na małą skalę, w tym w ramach takich form działalności jak: rolniczy handel detaliczny, działalność marginalna, lokalna i ograniczona, sprzedaż bezpośrednia oraz rzeźnie o małej zdolności produkcyjnej położone na terenie gospodarstwa	33	982	3	132							2489					6	
5.	Współpraca i różne formy wspólnego działania (formalne i nieformalne), w szczególności grupy i organizacje producentów, grupy operacyjne EPI	1	24	1	76							1092						
6.	Prowadzenie i wykorzystanie ewidencji przychodów i rozchodów rolników	80	3052	1	61							15052					2	
7.	Wdrażanie Wspólnej Polityki Rolnej, w tym upowszechnianie wiedzy na temat wypełniania wniosku o płatności obszarowe drogą elektroniczną	109	3697	1	158							59590					33	

*Pozostałe – informacje www.doradztwo.grupowe

2. Opis procesu przygotowania sprawozdania z działalności

Krok 1	Omówienie zasad sprawozdawczości na spotkaniu kierowników Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego i kierowników działów merytorycznych.
Krok 2	Ewidencjonowanie usług doradczych.
Krok 3	Wysłanie do Oddziałów wytycznych Dyrektora MODR Warszawa dotyczących przygotowania Sprawozdania z realizacji programu działalności.
Krok 4	Przygotowanie w oddziałach Sprawozdania z realizacji rocznego programu działalności oddziału.
Krok 5	Opracowywanie Sprawozdania z realizacji rocznego programu działalności MODR Warszawa przez działy merytoryczne. Proces łączenia poszczególnych elementów sprawozdania, weryfikacja błędów.
Krok 6	Ocena rezultatów i przyjęcie dokumentu przez Dyrektora MODR Warszawa.
Krok 7	Opiniowanie Sprawozdania z realizacji programu działalności przez Radę Społeczną Doradztwa Rolniczego.
Krok 8	Przedłożenie Sprawozdania z realizacji programu działalności do zatwierdzenia Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

C. Działalność merytoryczna

C.1. Zadania nieodpłatne

Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

W 2021 roku Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego prowadził działalność szkoleniową w formie szkoleń, szkoleń wyjazdowych i konferencji. Ze względu na sytuację epidemiologiczną, znaczna część szkoleń w 2021 r. została zrealizowana w formie zdalnej. Szkolenia te cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród rolników. Zaletą tego sposobu realizacji jest brak ograniczeń w przemieszczaniu uczestników do miejsca szkolenia i możliwość uczestnictwa w jednym czasie dużej grupy osób z odległych od siebie miejscowości. W związku z tym, zdecydowano o łączeniu zaplanowanych szkoleń o tej samej tematyce.

Łącznie w 2021 r. przeprowadzono **549 szkoleń online dla 18 481 osób i 16 konferencji zdalnych dla 1 224 osób**. Zrealizowano również **116 szkoleń w formie stacjonarnej dla 2 292 osób oraz 6 konferencji stacjonarnych dla 362 osób**.

Szczegóły realizacji tych działań, w tym tematyki zagadnień i liczby uczestniczących rolników i mieszkańców obszarów wiejskich przedstawione są poniżej.

Z.1.A. Szkolenia w zakresie stosowania nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego przetwórstwa rolno-spożywczego

W ramach tego zakresu tematycznego odbyło się 39 szkoleń (w tym 27 online) dla 1043 osób, 4 szkolenia wyjazdowe dla 122 osób i 7 konferencji (w tym 5 online) dla 483 osób.

Działalność szkoleniowa z zakresu nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego skoncentrowała się głównie na:

- najnowszych prośrodowiskowych metodach produkcji przede wszystkim zbóż, kukurydzy, roślin okopowych, oleistych i strączkowych pozwalające rolnikom usprawnić gospodarstwa. Poruszano również temat innowacji łąkowo-pastwiskowych;
- upowszechnianiu wiedzy na temat wykorzystania w żywieniu zwierząt białka z roślin strączkowych, zagadnień dotyczących profilaktyki chorób metabolicznych oraz prawidłowego bilansowania dawek pokarmowych;

MODR Warszawa zorganizował konferencje z zakresu produkcji roślinnej o tematyce „Nowe rozwiązania w uprawie i ochronie kukurydzy”, Doroczne spotkanie producentów zbóż pn. „Zielony Ład wyzwaniem dla polskiego rolnictwa”, oraz „Uprawa winorośli innowacją w polskim ogrodnictwie”, na której omówiono technologię uprawy winorośli tj. stanowisko, wybór odpowiedniej odmiany, materiał szkółkarski, sadzenie oraz pielęgnację. To właśnie konferencja na temat winorośli cieszyła się największym zainteresowaniem.

Dodatkowo w ramach Sieci na Rzecz Innowacji w Rolnictwie zorganizowana została konferencja pod nazwą „Współpraca między nauką a praktyką - przykłady innowacyjnych rozwiązań”. Zorganizowano również 2 konferencje z zakresu przetwarzania i sprzedaży żywności w gospodarstwach rolnych.

Zrealizowane szkolenia wyjazdowe dotyczyły głównie tematyki technologii produkcji rolniczej i miały za zadanie zapoznanie uczestników z nowościami z zakresu produkcji roślinnej i zwierzęcej.

Z.1.B. Szkolenia w zakresie rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjnych gospodarstw rolnych

W zakresie rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjnych gospodarstw rolnych odbyło się 171 szkoleń (w tym 126 online) dla 5278 osób, 1 szkolenie wyjazdowe dla 27 osób i 3 konferencje (w tym 3 online) dla 147 osób.

Działania w tym zakresie tematycznym koncentrowały się na zapoznaniu rolnika z technikami prawidłowej uprawy roślin rolniczych oraz hodowli zwierząt, bioasekuracji w gospodarstwie rolnym (zasad zabezpieczenia gospodarstwa przed chorobami, w szczególności przed ASF i grypą ptaków).

W zakresie produkcji roślinnej tematyka szkoleń dotyczyła w szczególności rzepaku i roślin wysokobiałkowych, a także rozpoznawania organizmów szkodliwych w uprawach. Odbyła się też prezentacja starych odmian zbóż na polu doświadczalnym w Poświętnem. Zorganizowano dwie konferencje: „Zwalczanie chorób w rzepaku z uwzględnieniem kiły kapustnych” oraz „Prawidłowa uprawa roślin strączkowych”.

W ramach szkoleń dotyczących produkcji zwierzęcej, szczególna uwaga poświęcona została tematyce bioasekuracji w gospodarstwie rolnym i ubojowi gospodarczemu na własny użytek. Uczestnicy mieli okazję zapoznać się z zasadami zabezpieczenia gospodarstwa przed chorobami, w szczególności przed ASF. Obowiązujące od kwietnia 2021 roku nowe przepisy unijne dotyczące bioasekuracji (RWK 2021/605) przyczyniły się do położenia szczególnego nacisku podczas szkoleń z produkcji zwierzęcej, na informowanie rolników o konieczności sporządzania „Planu bezpieczeństwa biologicznego” w gospodarstwach utrzymujących trzodę chlewną, a także na wskazanie, jak spełnić najnowsze wymogi wynikające z rozporządzenia.

Oprócz szkoleń odbyła się konferencja na temat „Najważniejsze aspekty wpływające na sukces chowu i hodowli bydła mięsnego”, na której przybliżony został temat odchovu cieląt ras mięsnych. Dodatkowo poruszono temat bezpieczeństwa żywności oraz ochrony zwierząt w zakresie przepisów obowiązujących przy uboju z konieczności zwierząt gospodarskich kopytnych poza rzeźnią.

Z.1.C Szkolenia w zakresie rachunkowości rolnej

W zakresie rachunkowości rolnej odbyło się 56 szkoleń (w tym 43 online) dla 2277 osób.

Działalność szkoleniowa dotycząca rachunkowości rolnej miała na celu przybliżenie rolnikom oraz mieszkańcom obszarów wiejskich celów, form oraz korzyści wynikających z prowadzenia rachunkowości w gospodarstwie. Zadaniem realizowanych szkoleń było ukazanie, iż prowadzenie rachunkowości przyczynia się do usprawnienia procesu zarządzania gospodarstwem rolnym. Na szkoleniach z tej tematyki przybliżone zostały zagadnienia związane z funkcjonowaniem różnych form rachunkowości rolniczej, w tym min. Systemu Rachunkowości Polski FADN.

Z.1.D. Szkolenia w zakresie rolnictwa ekologicznego

W ramach tego zakresu tematycznego odbyło się 20 szkoleń (w tym 17 online) dla 547 osób oraz 1 konferencja online dla 66 osób.

W ramach zrealizowanej konferencji oraz szkoleń została przybliżona beneficjentom idea rolnictwa ekologicznego, proces certyfikacji wraz z wymogami dotyczącymi przedstawiania na ekologiczne metody produkcji, możliwość przetwórstwa i sprzedaży produktów ekologicznych oraz perspektywa efektywnego wykorzystania wsparcia z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Podjęte zostały tematy podkreślające znaczenie rolnictwa ekologicznego i jego oddziaływania na środowisko przyrodnicze oraz wzrost popytu na żywość ekologiczną wśród konsumentów. Zaplanowane działania stworzyły możliwość nawiązania ścisłej współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy doradcami, rolnikami, mieszkańcami obszarów wiejskich.

Istniejąca w 2021 r. sytuacja epidemiologiczna wpłynęła na zmniejszenie zainteresowania rolników szkoleniami wyjazdowymi i ograniczyła ich realizację. Nie zrealizowano zaplanowanego szkolenia wyjazdowego z zakresu Z.D.1.

Z.1.E. Szkolenia w zakresie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

W ramach tego zakresu tematycznego odbyły się 2 szkolenia (w tym 1 online) dla 49 osób oraz 1 konferencja dla 36 osób.

W tym zakresie zrealizowano zaplanowane działania szkoleniowe związane ze wspieraniem pozarolniczych form przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz współpracą z lokalnymi organizacjami społecznymi (KGW, LGD). Tematyka poruszana na szkoleniach dotyczyła m.in. celowości zrzeszania się i współpracy w ramach KGW oraz spraw dotyczących z rolnictwem wspieranym przez społeczność.

Odbyła się konferencja zorganizowana w ramach Sieci na Rzecz Innowacji w Rolnictwie „Forum Sieciowanie na Mazowszu narzędziem budowy lokalnych partnerstw”.

Z.1.F. Szkolenia w zakresie unowocześniania wiejskiego gospodarstwa domowego

Łącznie z tego zakresu zorganizowano 6 szkoleń (w tym 5 online) dla 224 osób, które dotyczyły zagadnień związanych ze zdrowym stylem życia i przyzagrodową produkcją żywności na potrzeby rodziny.

W tym zakresie przeprowadzone były szkolenia związane z podnoszeniem standardów wiejskiego gospodarstwa domowego i poprawy jakości życia na obszarach wiejskich.

Z.1.G Szkolenia w zakresie ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych

W zakresie ubiegania się o przyznanie pomocy finansowej z funduszy UE lub innych instytucji zrealizowano dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich 109 szkoleń (w tym 98 online) dla 3 697 osób oraz 1 konferencję w formie online dla 158 osób.

Celem szkoleń z powyższego zakresu było nakierowanie rolników i przedsiębiorców na potencjalne możliwości skorzystania z funduszy UE – w ramach działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 z uwzględnieniem działania „Dobrostan zwierząt” oraz uruchomionego w 2019 roku poddziałania leśnego „Wsparcie na inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska” (skierowanego szczególnie do właścicieli lasów prywatnych). Ponadto tematyka szkoleń dotyczyła również zagadnień dotyczących scalania gruntów w ramach poddziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, RPO WM 2014-2020 oraz funduszy krajowych i zagranicznych o charakterze pomocowym oraz założeń Wspólnej Polityki Rolnej po roku 2020.

Na szkoleniach dotyczących płatności bezpośrednich były upowszechniane informacje na temat możliwości wypełniania wniosków drogą elektroniczną (za pomocą aplikacji e- wniosek) i korzyści wynikających dla rolnika. Z powyższej tematyki odbyły się zaplanowane szkolenia stacjonarne, szkolenia online oraz konferencja online na temat „WPR po 2020 roku w kontekście nowych wyzwań i Planu Strategicznego dla Polski”.

Z.1.H. Szkolenia w zakresie modernizacji gospodarstw rolnych, poprawy jakości artykułów rolnospożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku

W zakresie modernizacji gospodarstw rolnych, poprawy jakości artykułów rolnospożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienia pozycji rolników na rynku zrealizowano dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich 1 szkolenie dla 20 osób, 2 konferencje (w tym 1 online) dla 211 osób.

Pierwsza zrealizowana konferencja dotyczyła bezpieczeństwa żywności - świadomości producenta i konsumenta. Odbiorcy zapoznani zostali z restrykcyjnymi zasadami wytwarzania żywności jakie obowiązują na terenie Unii Europejskiej, co pozwoli im na dostarczanie bezpiecznej żywności. Zorganizowana została również druga zaplanowana konferencja z tego zakresu, dotycząca formalnych i nieformalnych form wspólnego działania producentów rolnych.

Z.1.I Szkolenia z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym

W tym zakresie przeprowadzono 25 szkoleń (w tym 21 online) dla 790 osób oraz 1 konferencja online dla 61 osób.

Poprzez realizację szkoleń w ramach tematyki związanej z zarządzaniem gospodarstwem rolnym wskazaliśmy, jak dobre i racjonalne zarządzanie może stymulować dochód osiągany w gospodarstwie oraz w jaki sposób umiejętne posługiwanie się rachunkiem ekonomicznym w gospodarstwie rolnym może pomóc w optymalizacji struktury produkcji i poziomu jej intensywności, optymalizacji stosowanych technologii wytwarzania, racjonalizacji metod produkcji, itp. Lepsze poznanie procesu decyzyjnego i produkcyjnego pozwoli wyeliminować szereg niedociągnięć. Podczas szkoleń przekazane zostały przydatne informacje na temat wyliczania dochodów, kosztów oraz opłacalności produkcji prowadzonych w gospodarstwie. Przybliżona została również tematyka związana z podatkami w rolnictwie oraz zasadami obrotu ziemią rolną.

Zorganizowano konferencję online pt. „Ewidencja przychodów i rozchodów w gospodarstwie rolnym”.

Z.1.J. Szkolenia w zakresie promocji produktów lokalnych i regionalnych

W zakresie promocji produktów lokalnych i regionalnych zrealizowano dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich 18 szkoleń (w tym 16 online) dla 670 osób oraz 1 konferencję w formie online dla 57 osób.

W ramach szkoleń z tego zakresu tematycznego omawiane były zagadnienia legalnych form sprzedaży żywności wytworzonej w gospodarstwie rolnym, krótkich łańcuchów dostaw oraz rolniczego handlu detalicznego.

Ponadto odbyła się planowana konferencja „Legalne formy sprzedaży żywności wytworzonej w gospodarstwie rolnym. Rolniczy handel detaliczny”.

Istniejąca w 2021 r. sytuacja epidemiologiczna wpłynęła na zmniejszenie zainteresowania rolników szkoleniami wyjazdowymi i ograniczyła ich realizację. Nie zrealizowano zaplanowanego szkolenia wyjazdowego z zakresu Z.1.J.

Z.1.K. Szkolenia w zakresie zaleceń zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne

W tym zakresie przeprowadzono 1 szkolenie online dla 23 osób.

W ramach przeprowadzonego szkolenia propagowane były zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne.

Omawiane były zagadnienia w formie udzielanych porad i informacji dotyczące ochrony wód:

- racjonalne i bezpieczne nawożenie azotem,
- okresy, kiedy rolnicze wykorzystanie nawozów jest niewłaściwe,
- rolnicze wykorzystanie nawozów w na gruntach zamrzniętych, zalanych wodą, nasyconych wodą lub przykrytych śniegiem,
- maszyn i urządzeń do aplikacji nawozów naturalnych,
- przechowywanie odchodów zwierzęcych.

Z.1.L. Szkolenia w zakresie upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska

W tym zakresie przeprowadzono 159 szkoleń (w tym 148 online) dla 4710 osób oraz 3 konferencje (w tym 2 online) dla 185 osób, 2 szkolenia wyjazdowe dla 51 osób.

W zakresie upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska tematyka szkoleniowa uwzględniała założenia Krajowego planu działania na rzecz ograniczenia ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin na lata 2018 – 2022 - aktualne zalecenia technologiczne, ograniczenie ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin a także metody zwalczania bakteriozy pierścieniowej ziemniaka i śluzaka.

Dodatkowo zrealizowano szkolenia w zakresie ochrony środowiska w rolnictwie, w ramach których przedstawiono problematykę ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa z uwzględnieniem zagadnień dotyczących badania zasobności gleb, prawa wodnego, retencji wodnej, zapobiegania skutkom suszy. MODR kontynuuje tworzenie Lokalnych Partnerstw ds. Wody (LPW) – czyli sieci efektywnej współpracy pomiędzy kluczowymi partnerami na rzecz zarządzania zasobami wody w rolnictwie i na obszarach wiejskich na poziomie lokalnym. W 2021 roku zorganizowano dwudniową konferencję online pt.: „Wsparcie dla tworzenia Lokalnych Partnerstw ds. Wody. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi w rolnictwie w warunkach zmieniającego się klimatu”, szkolenia online (we wszystkich powiatach województwa mazowieckiego) oraz szkolenie wyjazdowe do Biebrzańskiego Parku Narodowego pt. „Mała retencja - duże korzyści dla przyrody i rolnika”.

W ramach tego zadania w 2021 roku przeprowadzono szkolenia i konferencję wpisującą się w Priorytet 2. Ochrona wód i powietrza, z tematyki uwzględniającej wymagania ramowej dyrektywy

wodnej, dyrektywy azotanowej, dyrektywy NEC, w tym: upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych mających na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych programu azotanowego oraz upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych dotyczących emisji amoniaku do powietrza.

Ważnym zagadnieniem było poszerzanie wiedzy z zakresu energetyki odnawialnej nt. możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii przez prosumentów, czyli małe gospodarstwa rolne. Z tej tematyki przekazano słuchaczom, kompleksową wiedzę podczas konferencji pt.: „Odnawialne źródła energii szansą dla obszarów wiejskich”.

Ponadto z zakresu ochrony środowiska w rolnictwie przeprowadzono szkolenia dotyczące ochrony pszczoły miodnej oraz zorganizowano VII Mazowiecką Konferencję Pszczelarską „Ratujmy Pszczoły” - innowacyjne rozwiązania w dobie zmian klimatu. Zorganizowano szkolenie wyjazdowe pn. „Zwiedzamy największą pasiekę w Polsce”.

Z.1.M Szkolenia w zakresie działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urzędnika gospodarstwa rolnego

W tym zakresie przeprowadzono 2 szkolenia dla 58 osób.

Szkolenia z tego zakresu dotyczyły kultywowania twórczości ludowej, tradycyjnych zawodów, rękodzieła i tradycji kulinarnych. W szkoleniach uczestniczyli rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich, w tym zrzeszonych w Stowarzyszeniach i Kołach Gospodyń Wiejskich.

Z.1.N Szkolenia w zakresie upowszechnienia rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku

W tym zakresie przeprowadzono 2 szkolenia online dla 63 osób i 1 konferencję online dla 78 osób, 1 szkolenie wyjazdowe dla 19 osób.

Celem szkoleń była promocja wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku oraz ukazanie możliwości pozyskania dodatkowych źródeł dochodu w gospodarstwie poprzez prowadzenie gospodarstw agroturystycznych, turystyki wiejskiej, coraz bardziej popularnych zagród edukacyjnych oraz gospodarstw opiekuńczych. Kontynuowane były działania w zakresie podnoszenia jakości usług w już funkcjonujących obiektach turystycznych oraz wsparcia uruchamiania nowych. Z tego zakresu tematycznego zrealizowano szkolenia oraz konferencję online „Rozwój działalności turystycznej na obszarach wiejskich - doskonalenie oferty turystycznej”. Zorganizowano również szkolenie wyjazdowe pn. „Apiturstyka”.

Z.1.O. Szkolenia w zakresie realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programu działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych

W tym zakresie przeprowadzono 49 szkoleń (w tym 39 online) dla 1192 osób oraz 1 konferencję online dla 104 osób.

Tematyka szkoleń obejmowała wdrażanie działania rolno-środowiskowo-klimatycznego oraz promowanie praktyk zachęcających do zrównoważonego gospodarowania gruntami, ochrony cennych siedlisk i zagrożonych gatunków ptaków, różnorodności krajobrazu oraz ochrony zagrożonych zasobów genetycznych roślin uprawnych i zwierząt gospodarskich.

Praktyki stosowane w ramach Działania wpływają na zróżnicowanie różnorodności biologicznej w krajobrazie wiejskim, przyczyniają się do zwiększenia różnorodności gatunkowej i liczebności owadów zapylających, a także do tworzenia siedlisk występowania wielu innych gatunków zwierząt. Obecnie cały obszar kraju został wyznaczony jako obszar, na którym należy realizować wymogi programu działań w celu zmniejszenia i zapobiegania zanieczyszczeniu wód azotanami pochodzącymi ze

źródeł rolniczych. W ramach działań z tego zakresu zwrócona została uwaga na obowiązki rolnika wynikające z „Programu Działań” oraz na praktyczne aspekty tego zagadnienia. Propagowana była m.in. wiedza na temat opracowywania planów nawożenia azotem, wyliczania maksymalnych dawek nawożenia azotem, prowadzenie dokumentacji w tym zakresie. Zorganizowana została konferencja pn. „Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych związkami azotu pochodzenia rolniczego, dyrektywa azotanowa i wodna”

Z.1.P. Szkolenia w zakresie Zaleceń zawartych w kodeksie dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczenia emisji amoniaku, o którym mowa w art.22a ust. 1 ustawy o nawozach i nawożeniu

Z tego zakresu przeprowadzono 5 szkoleń (w tym 4 online) dla 132 osób, które miały na celu upowszechnianie metod ograniczania emisji amoniaku z rolnictwa. Przedstawiane były zapisy zawarte w „Kodeksie dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczania emisji amoniaku”, który obejmuje przede wszystkim kwestie niskoemisyjnych technik rozprowadzania i przechowywania nawozów oraz systemów utrzymywania i żywienia zwierząt.

Tab. 1. Działalność szkoleniowa według form – wykonanie

L.p.	Forma	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników
1	2	3	4	5	6
1	Szkolenie	1 059	16 809	665	20773
2	Szkolenie wyjazdowe	10		8	219
3	Konferencja	25		22	1586

Tabela nr 1 zawiera szkolenia zrealizowane w formie stacjonarnej - 116 szkoleń dla 2292 rolników i mieszkańców obszarów wiejskich i online przy użyciu platformy edukacyjnej ClickMeeting (webinaria) - 549 szkoleń dla 18481 rolników i mieszkańców obszarów wiejskich. W pkt. 3 tabeli ujętych zostało 6 konferencji zrealizowanych w formie stacjonarnej dla 362 rolników i mieszkańców obszarów wiejskich i w formie online przy użyciu platformy ClickMeeting (webinaria) – 16 konferencji dla 1224 rolników i mieszkańców obszarów wiejskich.

Tab. 2. Działalność szkoleniowa wg form i tematów - wykonanie / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Tematyka	Szkolenie		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja		Ogólna liczba form		Łączna liczba uczestników	
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Z.1.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze	35	39	5	4	6	7	46	50	1 052	1 648
Z.1.A.1.	Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej	16	19	3	4	4	5	23	28	634	1139
Z.1.A.2.	Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej	7	5					7	5	84	122
Z.1.A.3.	Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)	12	15	2		2	2	16	17	334	387
Z.1.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	185	171	1	1	5	3	191	175	2 490	5 452
Z.1.B.1.	Technologia produkcji roślinnej	117	111			3	2	120	113	1 554	3 333
Z.1.B.2.	Technologia produkcji zwierzęcej	17	18	1	1	1	1	19	20	274	455
Z.1.B.3.	Normy i wymogi wzajemnej zgodności	20	10			1		21	10	290	277
Z.1.B.5.	BHP	19	22					19	22	228	1155
Z.1.B.6.	Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym	12	10					12	10	144	232
Z.1.C.	Rachunkowość w gospodarstwach rolnych	58	56					58	56	696	2 277
Z.1.C.1.	Rachunkowość rolna	57	55					57	55	684	2 262
Z.1.C.2.	Rachunkowość podatkowa		1						1		15
Z.1.C.3.	Ubezpieczenia społeczne oraz majątkowe	1						1		12	
Z.1.D.	Rolnictwo ekologiczne	17	20	1		2	1	20	21	374	613

Symbol	Tematyka	Szkolenie		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja		Ogólna liczba form		Łączna liczba uczestników	
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.1.D.1.	Produkcja metodami ekologicznymi	10	11	1		2	1	13	12	290	397
Z.1.D.2.	Sprzedaż produktów ekologicznych		1						1		28
Z.1.D.3.	Rolnictwo ekologiczne w ramach PROW	7	8					7	8	84	188
Z.1.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	2	2				1	2	3	24	85
Z.1.E.2.	Tworzenie i funkcjonowanie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej	1	1					1	1	12	25
Z.1.E.3.	Współpraca z lokalnymi organizacjami społecznymi	1	1					1	1	12	24
Z.1.E.4.	Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich						1		1		36
Z.1.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	1	6					1	6	12	224
Z.1.F.1.	Profilaktyka prozdrowotna, świadomość konsumencka i racjonalne żywienie	1	3					1	3	12	90
Z.1.F.2.	Estetyzacja wiejskiej zagrody		3						3		134
Z.1.G.	Ubieganie się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych	298	109			1	1	299	110	3 676	3 855
Z.1.G.1.	Płatności bezpośrednie	162	46					162	46	1 944	1 831
Z.1.G.2.	PROW	132	61			1	1	133	62	1 684	1 993
Z.1.G.5.	Inne programy	4	2					4	2	48	31

Symbol	Tematyka	Szkolenie		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja		Ogólna liczba form		Łączna liczba uczestników	
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.1.H.	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku		1			2	2	2	3	200	231
Z.1.H.1.	Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form organizacji					1	1	1	1	100	76
Z.1.H.4.	Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP		1			1	1	1	2	100	155
Z.1.I.	Zarządzanie gospodarstwem rolnym	39	25			1	1	40	26	568	851
Z.1.I.1.	Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym	39	25			1	1	40	26	568	851
Z.1.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	19	18	1		2	1	22	19	348	727
Z.1.J.2.	Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona	2				1		3	0	74	
Z.1.J.3.	Rolniczy handel detaliczny	17	18	1		1	1	19	19	274	727
Z.1.K.	Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art.103 ust. 1 ustawy Prawo wodne	1	1					1	1	12	23
Z.1.K.1.	Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art.103 ust. 1 ustawy Prawo wodne	1	1					1	1	12	23

Symbol	Tematyka	Szkolenie		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja		Ogólna liczba form		Łączna liczba uczestników	
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.1.L.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska	167	159		2	3	3	171	164	2 974	4946
Z.1.L.1.	Zasady integrowanej produkcji	1						1	0	12	
Z.1.L.2.	Zasady integrowanej ochrony roślin	38	37					38	37	456	1235
Z.1.L.5.	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym	1				1	1	2	1	62	38
Z.1.L.8.	Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa	127	122		2	3	2	129	126	2 444	3 673
Z.1.M.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzenia gospodarstwa rolnego	3	2					3	2	36	58
Z.1.M.1.	Dziedzictwo kultury materialnej i zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego wsi		1						1		24
Z.1.M.2.	Twórczość ludowa, tradycyjne zawody i rękodzieło	1	1					1	1	12	34
Z.1.M.3.	Tradycje kulinarne	2						2	0	24	
Z.1.N.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku	2	2	2	1	1	1	5	4	159	160
Z.1.N.1.	Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku, agroturystyka, turystyka wiejska, tworzenie sieci współpracy	2	2	2	1	1	1	5	4	159	160

Symbol	Tematyka	Szkolenie		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja		Ogólna liczba form		Łączna liczba uczestników	
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.1.O.	Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programu działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych	226	49			1	1	227	50	4 116	1 296
Z.1.O.1.	Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotowa i ramowa dyrektywa wodna	217	42			1	1	218	43	4 008	1 134
Z.1.O.2.	Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne	8	6					8	6	96	147
Z.1.O.3.	Ochrona bioróżnorodności, w tym NATURA 2000	1	1					1	1	12	15
Z.1.P.	Zalecenia zawarte w kodeksie dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczenia emisji amoniaku, o którym mowa w art.22a ust. 1 ustawy o nawozach i nawożeniu	6	5					6	5	72	132
Z.1.P.1.	Zalecenia zawarte w kodeksie dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczenia emisji amoniaku, o którym mowa w art.22a ust. 1 ustawy o nawozach i nawożeniu	6	5					6	5	72	132
RAZEM		1059	665	10	8	25	22	1094	695	16 809	22 578

W powyższej tabeli zawarto wszystkie formy szkoleniowe realizowane nieodpłatnie dla beneficjenta finansowanych i współfinansowanych z dotacji celowej. Poniżej przedstawiono formy szkoleniowe planowane w ramach działań opisanych w pkt C3 i C4.

Tabela - wyszczególnienie szkoleń zrealizowanych w ramach projektów i zadań zleconych oraz operacji KSOW i SIR w 2021 r

Źródło współfinansowania	Symbol	Tematyka	Plan			Wykonanie							
			Szkolenie	Szkolenie wyjazdowe	Konferencja	Szkolenie - liczba form	Szkolenie - liczba uczestników	Szkolenie wyjazdowe - liczba form	Szkolenie wyjazdowe - liczba uczestników	konferencja - liczba form	Konferencja - liczba uczestników	Ogólnie - liczba form	Ogólnie - liczba uczestników
FDPA	Z.1.O.1	Plan Obowiązki rolnika w świetle ustawy Prawo wodne. Wdrażanie Programu azotanowego	163			2	47					2	47
KSOW	Z.1.J.3	Kobieta przedsiębiorcza na obszarach wiejskich pod hasłem "Legalne formy sprzedaży żywności w gospodarstwie rolnym. Rolniczy handel detaliczny."								1	57	1	57
KSOW	Z.1.A.3	Przetwarzanie i sprzedaż żywności w gospodarstwach rolnych								1	45	1	45
KSOW	Z.1.A.3	Dobre praktyki serowarskie instrumentem rozwoju obszarów wiejskich				7	140					7	140
KSOW	Z.1.H.4	Dobre praktyki serowarskie instrumentem rozwoju obszarów wiejskich - wzmocnienie pozycji rolników na rynku				1	20					1	20
SIR	Z.1.E.4	Forum Sieciowanie na Mazowszu narzędziem budowy lokalnych partnerstw								1	36	1	36

SIR	Z.1.A.1	Innowacje łakowo- pastwiskowe w produkcji mleka i wołowiny				1	60					1	60
SIR	Z.1.L.8	Wsparcie dla tworzenia Lokalnych Partnerstw ds. Wody. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi w rolnictwie w warunkach zmieniającego się klimatu	90		1	91	2 541	1	24	1	94	93	2 659
SIR	Z.1.H.4	Bezpieczeństwo żywności- świadomość konsumenta i producenta								1	135	1	135
SIR	Z.1.H.1	Formalne i nieformalne formy wspólnego i innowacyjnego działania producentów rolnych								1	76	1	76
SIR	Z.1.N.1	Rozwój działalności turystycznej na obszarach wiejskich - doskonalenie oferty								1	78	1	78
SIR	Z.1.D.1	Rolnictwo ekologiczne, szansą na zwiększenie bioróżnorodności								1	66	1	66
SIR	Z.1.L.8	VII Mazowiecka Konferencja Pszczelarska „Ratujmy Pszczoły” innowacyjne rozwiązania w dobie zmian klimatu								1	53	1	53
SIR	Z.1.A.1	Przetwórstwo jako innowacyjny sposób na poprawę dochodowości gospodarstw rolnych						1	31			1	31
SIR	Z.1.A.1	Współpraca między nauką a praktyką - przykłady innowacyjnych rozwiązań			1					1	55	1	55
SIR	Z.1.N.1	Apiturystyka		1				1	19			1	19
Razem			253	1	2	102	2 808	3	74	10	695	115	3 577

Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

W ramach realizacji zadania 2, udzielono 81 547 informacji.

W 2021 roku opracowano i wydrukowano w sumie 15 ulotek w łącznym nakładzie 17 100 egz. 14 zaplanowanych ulotek: „Charakterystyka odmian ziemniaka”, „Charakterystyka odmian roślin strączkowych”, „Charakterystyka odmian rzepaku ozimego”, „Zapomniane zboża”, „Charakterystyka odmian buraka cukrowego”, „Charakterystyka odmian kukurydzy na ziarno”, „Charakterystyka odmian kukurydzy na kiszonkę”, „Charakterystyka odmian zbóż jarych”, „Wykorzystanie ziół w gospodarstwie domowym”, „Charakterystyka odmian zbóż ozimych”, „Bioasekuracja - podstawowe zasady ochrony drobiu”, „Retencja wodna w krajobrazie rolniczym”. „Znaczenie pszczoły miodnej *Apis Mellifera* w rolnictwie” oraz „Rośliny strączkowe uprawiane w Polsce”, w związku z trudnościami dostarczenia ich rolnikom w czasie pandemii, wydrukowano w mniejszym nakładzie niż planowano. Ulotki te przygotowano również w wersji online. Nadplanowo uaktualniono treść opracowanej w 2019 r. ulotki pt. „Program azotanowy. Co to takiego i dlaczego musimy go realizować?” i wydrukowano w nakładzie 4 000 egz. Nie wydrukowano zaplanowanego „Przewodnika po polu doświadczalnym” (pkt 2.5 w tab. 3). Przygotowanie do druku niniejszej publikacji nie było możliwe z uwagi na zbyt krótki okres między wprowadzeniem rozporządzeń o liberalizacji ograniczeń i obostrzeń sanitarnych związanych z istniejącą sytuacją epidemiologiczną w związku z wirusem COVID-19 (maj 2021 r.) a planowanym terminem dystrybucji publikacji (czerwiec 2021 r.). Materiał, który miał stanowić jej treść tj. informacje o kolekcji odmian uprawnych gatunków roślin, Porejestrowe Doświadczalnictwo Odmianowe oraz technologie upraw wybranych gatunków roślin zamieszczono na stronie internetowej MODR Warszawa w zakładce „Pole doświadczalne” i tablicach informacyjnych na polu doświadczalnym.

W komunikacji z rolnikami wykorzystywano również stronę internetową, profil na portalu społecznościowym FB oraz Newsletter MODR Warszawa. Łącznie opublikowano na www 145 artykułów (materiały własne i opracowania informacji z jednostek zewnętrznych).

MODR Warszawa współpracował również ze środkami masowego przekazu m.in. z TVP 1 - programem Agrobiznes, TVP 3 Warszawa, Programem 1 Polskiego Radia, Katolickim Radiem Podlasie, a także z gazetą PetroNews. Udzielono 22 wywiady radiowe, 30 wywiadów telewizyjnych i 1 wywiad prasowy. Wspólnie realizowano audycje dotyczące takich zagadnień m.in: Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i możliwości dofinansowania przedsięwzięć, bioasekuracja, ochrona i znaczenie pszczoły miodnej w rolnictwie i zdrowiu człowieka, systemy jakości i krótkie łańcuchy dostaw.

Dodatkowo pracownicy MODR Warszawa współtworzyli audycje TV - odcinki autorskiego programu MODR Warszawa "Łączy nas wieś mazowiecka", emitowanego na antenie TVP3 Warszawa, a następnie udostępnionego na kanale YouTube MODR Warszawa. Zadaniem doradców był dobór i uzgodnienie uczestników nagrań oraz własne wystąpienia w roli ekspertów, zgodnie z tematem danej audycji telewizyjnej. Wyemitowano z tej serii 34 filmy. Ponadto MODR Warszawa kontynuował na stronie www bezpłatną usługę mazowiecki e-bazarek umożliwiający rolnikom sprzedaż produktów prosto z gospodarstwa rolnika. Portal internetowy e-bazarek promuje polskie produkty tradycyjne i regionalne, zdrową polską żywność, gospodarstwa agroturystyczne i zdrowy, ekologiczny tryb życia.

Ponadto na kanale YouTube MODR Warszawa opublikowano 4 filmy (pkt 3.5 w tab. 3) i zorganizowano 43 stoiska informacyjno-promocyjne MODR Warszawa, na których dystrybuowane były materiały promocyjne dotyczące działalności MODR Warszawa, a doradcy informowali na temat najnowszych zagadnień związanych z rolnictwem i obszarami wiejskimi z terenu województwa mazowieckiego m.in. zakresu rolnictwa ekologicznego, agroturystyki, technologii i produkcji roślinnej – ogrodniczej (sadowniczej i warzywniczej) i zwierzęcej.

Tab. 3. Działalność informacyjna wg form – wykonanie

L.p.	Forma	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6
1.	Informacja		89 382		81 547
2.	Wydawnictwa	Liczba form	Nakład	Liczba form	Nakład
2.1.	Broszura				
2.2.	Ulotka	14	26 100	15	17 100
2.3.	Info na www.	60		145	
2.4.	Art. w miesięczniku odr				
2.5.	Inne wydawnictwa	1	1 500	0	0
3.	Pozostałe	Liczba form		Liczba form	
3.1.	Audycje radiowe (w tym wywiady radiowe)	1		22	
3.2.	Audycje tv (w tym wywiady tv)	4		30	
3.3.	Artykuły w innych wydawnictwach (w tym wywiady prasowe)	3		1	
3.4.	Stoisko informacyjno-promocyjne	33		43	
3.5.	Pozostała działalność informacyjna*	6		4	

*Pozostała działalność informacyjna - filmy

Tab. 4. Działalność informacyjna wg form i tematów - wykonanie / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Tematyka	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko infor- macyjno-pro- mocyjne		Pozostała dzia- łalność infor- macyjna**	
				Brożura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku odr		Inne wydawnictwa					
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Z.2.A.	Stosowanie nowoczesnych me- tod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spo- żywcze	5 479	7 101					4	15			1		21	20	3	7
Z.2.A.1.	Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej	3 356	4 994					2	12			1		21	20	3	6
Z.2.A.2.	Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej	1 473	1 783					1	1								1
Z.2.A.3.	Prowadzenie przetwórstwa w ra- mach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)	650	324					1	2								
Z.2.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organiza- cyjno-ekonomicznych gospo- darstw rolnych	18 399	13 350			11	11	7	32					11	18	2	12
Z.2.B.1.	Technologia produkcji roślinnej	10 381	6 809			10	10	5	17					11	18	2	7
Z.2.B.2.	Technologia produkcji zwierzęcej	2 564	1 824						3								
Z.2.B.3.	Normy i wymogi wzajemnej zgodności	2 338	908						1								
Z.2.B.4.	Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyj- nego w gospodarstwach rolnych	680	671														

Symbol	Tematyka	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko infor- macyjno-pro- mocyjne		Pozostała dzia- łalność infor- macyjna**	
				Broshura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku odr		Inne wydawnictwa					
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W		
Z.2.B.5.	BHP	754	914						1								
Z.2.B.6.	Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym	1 682	2 224			1	1	2	10								5
Z.2.C.	Rachunkowość w gospodarstwach rolnych	4 468	6 351					2									
Z.2.C.1.	Rachunkowość rolna	2 498	5 205					1									
Z.2.C.2.	Rachunkowość podatkowa	1 069	435														
Z.2.C.3.	Ubezpieczenia społeczne oraz majątkowe	901	711					1									
Z.2.D.	Rolnictwo ekologiczne	2 631	4 329					2	6								2
Z.2.D.1.	Produkcja metodami ekologicznymi	1 043	2 342					1	5								2
Z.2.D.2.	Sprzedaż produktów ekologicznych	566	566														
Z.2.D.3.	Rolnictwo ekologiczne w ramach PROW	1 022	1 421					1	1								
Z.2.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	2 269	2 299					6	13						3	7	11
Z.2.E.1.	Prowadzenie działalności pozarolniczej	1 094	1 684					1									1
Z.2.E.2.	Tworzenie i funkcjonowanie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej	112	108														
Z.2.E.3.	Współpraca z lokalnymi organizacjami społecznymi	620	224												3		1

Symbol	Tematyka	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko infor- macyjno-pro- mocyjne		Pozostała dzia- łalność infor- macyjna**	
				Broszura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku odr.		Inne wydawnictwa					
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W		
Z.2.E.4.	Aktywizacja mieszkańców ob- szarów wiejskich	443	283					5	13							7	9
Z.2.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	1512	1635			1	1		1								1
Z.2.F.1.	Profilaktyka prozdrowotna, świa- domość konsumencka i racjo- nalne żywienie	713	891			1	1		1								1
Z.2.F.2.	Estetyzacja wiejskiej zagrody	799	744														
Z.2.G.	Ubieganie się o przyznanie po- mocy finansowanej lub współfi- nansowanej ze środków pocho- dzących z funduszy Unii Euro- pejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych	29 276	27 216					6	40								9
Z.2.G.1.	Płatności bezpośrednie	12 009	11 879					2	4								5
Z.2.G.2.	PROW	17 267	12 269					4	29								3
Z.2.G.3.	Programy Regionalne	159	262														
Z.2.G.4.	Kredyty preferencyjne, komer- cyjne, leasing	756	582														
Z.2.G.5.	Inne programy	921	2224						7								1
Z.2.H.	Modernizacja gospodarstw rol- nych, poprawa jakości artyku- łów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnie- nie pozycji rolników na rynku	1 001	981					1	7								

Symbol	Tematyka	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko infor- macyjno-pro- mocyjne		Pozostała dzia- łalność infor- macyjna**	
				Brożura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku odr.		Inne wydawnictwa					
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.2.H.1.	Zasady tworzenia i funkcjonowa- nie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i in- nych form organizacji	364	323					1	6								
Z.2.H.2.	Tworzenie sieci współpracy w ra- mach łańcucha żywnościowego	175	116						1								
Z.2.H.3.	Systemy jakości żywności	287	359														
Z.2.H.4.	Systemy bezpieczeństwa żywno- ści, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żyw- ności w warunkach domowych, HACCP	175	183														
Z.2.I.	Zarządzanie gospodarstwem rolnym	3 342	5 409					9	2							1	1
Z.2.I.1.	Zarządzanie, organizacja i plano- wanie pracy w gospodarstwie rol- nym	845	1 521					2	2								1
Z.2.I.2.	Wyliczanie dochodów, kosztów i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej	1 161	657					3									
Z.2.I.3.	Badanie koniunktury w rolnic- twie	586	287													1	
Z.2.I.4.	Informacja rynkowa	750	2 944					4									
Z.2.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	1 488	2 078					3	9						1		3

Symbol	Tematyka	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko infor- macyjno-pro- mocyjne		Pozostała dzia- łalność infor- macyjna**	
				Broszura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku odr		Inne wydawnictwa					
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.2.J.1.	Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych	418	1 042					1	5						1		2
Z.2.J.2.	Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpo-średnia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona	514	255					1	3								1
Z.2.J.3.	Rolniczy handel detaliczny	556	781					1	1								
Z.2.K.	Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rol-niczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne	989	0														
Z.2.K.1.	Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rol-niczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne	989	0														
Z.2.L.	Upowszechnianie metod pro-dukcyj rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska	7 747	4 024			2	2	10	11							1	4
Z.2.L.1.	Zasady integrowanej produkcji	798	788					1									
Z.2.L.2.	Zasady integrowanej ochrony ro-ślin	2 039	1 221					2									1
Z.2.L.3.	Zasady przeciwdziałania i adap-tacji do zmian klimatu na pozio-mie gospodarstwa	254	199														1
Z.2.L.4.	Energetyka prosumencka	355	162					1									

Symbol	Tematyka	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko infor- macyjno-pro- mocyjne		Pozostała dzia- łalność infor- macyjna**	
				Broszura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku odr.		Inne wydawnictwa					
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.2.L.5.	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym	654	315						2								
Z.2.L.6.	Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami	408	233														
Z.2.L.7.	Ustawa o ochronie zwierząt	875	158														
Z.2.L.8.	Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospo- darstwa	2 364	948			2	2	6	9							1	2
Z.2.M.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicz- nego i funkcjonalnego urzędze- nia gospodarstwa rolnego	1 167	871					1	1						1		1
Z.2.M.1.	Dziedzictwo kultury materialnej i zachowanie tradycyjnego krajo- brazu rolniczego wsi	354	209						1					1			1
Z.2.M.2.	Twórczość ludowa, tradycyjne zawody i rękodzieło	357	248														
Z.2.M.3.	Tradycje kulinarne	456	414					1							1		
Z.2.N.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiej- skiej oraz prowadzenie promo- cji wsi jako atrakcyjnego miej- sca wypoczynku	1 822	1097					3	2								1

Symbol	Tematyka	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko infor- macyjno-pro- mocyjne		Pozostała dzia- łalność infor- macyjna**	
				Broszura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku odr		Inne wydawnictwa					
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W		
Z.2.N.1.	Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku, agroturystyka i turystyka wiejska, tworzenie sieci współpracy	948	748					2	1								1
Z.2.N.2.	Zagrody edukacyjne	493	225					1	1								
Z.2.N.3.	Gospodarstwa opiekuńcze	381	124					0									
Z.2.O.	Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowisko- wych oraz program działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolni- czych	5 305	4 806				1	5	6								5
Z.2.O.1.	Zasady ochrony wód przed zanie- czyszczeniami ze źródeł rolni- czych, dyrektywa azotanowa i ra- mowa dyrektywa wodna	2 878	2 807				1	2	4								3
Z.2.O.2.	Działanie rolno-środowiskowo- klimatyczne	1 891	1 769					2									2
Z.2.O.3.	Ochrona bioróżnorodności, w tym NATURA 2000	536	230					1	2								
Z.2.P.	Zalecenia zawarte w kodeksie dobrej praktyki rolniczej w za- kresie ograniczenia emisji amoniaku, o którym mowa w art.22a ust. 1 ustawy o nawo- zach i nawożeniu	651	0					1									

Symbol	Tematyka	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko infor- macyjno-pro- mocyjne		Pozostała dzia- lalnosc infor- macyjna**	
				Brozura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesieczniku odr		Inne wydawnictwa					
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.2.P.1.	Zalecenia zawarte w kodeksie do- brej praktyki rolniczej w zakresie ograniczenia emisji amoniaku, o którym mowa w art.22a ust. 1 ustawy o nawozach i nawożeniu	651						1									
Razem		89 382	81 547			14	15	60	145			1		33	43	14	57

Zadanie 3. Prowadzenie działalności w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

W 2021 roku doradcy MODR Warszawa udzielali pomocy rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie nabycia lub uzupełnienia przez nich formalnych kwalifikacji zawodowych, potwierdzonych uzyskaniem tytułu zawodowego w zawodach przydatnych do prowadzenia działalności rolniczej. Przekazywali informacje niezbędne do wyboru odpowiedniej szkoły lub kursu, który pozwoli uzupełnić konieczne wykształcenie m.in. do spełnienia wymogów formalnych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Doradcy informowali rolników i mieszkańców obszarów wiejskich na tematy związane z działalnością ośrodka. Celem takiego działania było doradzenie potencjalnemu odbiorcy usług w skorzystaniu z właściwej dla niego, uwzględniającej jego wykształcenie i status prawny, oferty szkoleniowej i doradczej MODR Warszawa.

MODR Warszawa współpracował ze szkołami rolniczymi i klasami o profilu rolniczym z terenu województwa mazowieckiego. Dorośli uczniowie brali udział w organizowanych szkoleniach, konferencjach, olimpiadach, pokazach, czy targach rolniczych. Odwiedzali pole doświadczalne MODR Warszawa w oddziale Poświętne zapoznając się z odmianami i technologią upraw roślin.

Tab. 5. Działalność w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i mieszkańców wsi według form – wykonanie

L.p.	Forma	Liczba odbiorców	
		Plan	Wykonanie
1	2	3	4
1.	Informacja	4 032	3 187

Tab. 6. Działalność w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i mieszkańców wsi - wg form i tematów - wykonanie / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Tematyka	Informacja		Porada indywidualna		Pozostałe formy podnoszenia kwalifikacji		Łączna liczba odbiorców	
		P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Z.3.1.	Reorientacja zawodowa		64						64
Z.3.2.	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	2 684	2 294					2 684	2 294
Z.3.3.	Współpraca ze szkołami rolniczymi	203	6					203	6
Z.3.4.	Inna działalność podnosząca kwalifikacje zawodowe	1 145	823					1 145	823

Zadanie 4. Udzielanie pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej, lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych

Główny nacisk w działalności doradczej został położony na doradztwo indywidualne dotyczące sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych. Wszystkie działania były skorelowane z terminami naboru wniosków.

Kontynuowano doradztwo dla rolników ubiegających się o kredyty, zarówno te preferencyjne z dopłatą do oprocentowania z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz kredyty komercyjne. Nasze działania w tym zakresie koncentrowały się głównie na bieżącym doradztwie dla podmiotów ubiegających się o wsparcie finansowe w zakresie dostępnych linii kredytowych w ramach planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych. Łącznie udzielono 34 434 porady indywidualne z tego zakresu.

Nadplanowo doradcy MODR Warszawa wypełnili nieodpłatnie 19 dokumentacji niezbędnej do uzyskania przez rolników pomocy finansowej (poz. 3 w tab. 5):

- 2 wnioski o udzielenie nieoprocentowanej pożyczki dla producentów świń na sfinansowanie nieuregulowanych zobowiązań cywilnoprawnych;
- 17 wniosków o szacowanie szkód spowodowanych przez deszcz nawalny.

Zaplanowane doradztwo grupowe w ramach tego zadania nie zostało zrealizowane z powodu niewyłonienia, spośród klientów MODR Warszawa, grup rolników/mieszkańców obszarów wiejskich w celu przeprowadzenia z nimi procesu doradczego z zakresu tematycznego - uzyskanie pomocy finansowej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych.

Tab. 7. Pomoc w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej wg form – wykonanie

Lp.	Forma	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6
1.	Porada indywidualna		40 285		34 434
2.	Doradztwo grupowe	15	53	0	0
3.	Dokumentacja niezbędna do uzyskania pomocy (nieodpłatna)				19

Tab. 8. Pomoc w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej wg form i tematów - wykonanie / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Tematyka	Porada indy- widualna		Doradztwo grupowe				Liczba od- biorców (3+7)(4+8)	
				Liczba form		Liczba uczest- ników			
		P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Z.4.I.	Działalność doradcza	40 285	34 434	15		53		40 338	34 434
Z.4.I.1.	Płatności bezpośrednie	15 487	8 534	7		29		15 516	8 534
Z.4.I.2.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	21 361	21 516	7		21		21 382	21 516
Z.4.I.3.	Programy regionalne	610	394	0		0		610	394
Z.4.I.4.	Kredyty preferencyjne, kre- dyty komercyjne, leasing	1 310	822	0		0		1 310	822
Z.4.I.5.	Pozostała działalność dorad- cza**	1 517	3 168	1		3		1 520	3 168
Z.4.II.	Dokumentacja niezbędna do uzyskania pomocy (nie- odpłatna)		19						19
Z.4.II.5.	Inna dokumentacja		19						19
Razem		40 285	34 453	15		53		40 338	34 453

Zadanie 5. Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzenie i upowszechnianie informacji rynkowej w tym zakresie

W ramach realizacji tego zadania udzielono 827 porad oraz prowadzono 2 009 monitoringów.

W celu dostarczenia rolnikom, przedsiębiorstwom oraz instytucjom działającym w otoczeniu rolnictwa danych o poziomie kształtowania się cen monitorowane były targowiska, punkty skupu zwierząt i sprzedaży środków do produkcji rolnej.

Zrealizowano łącznie 1913 monitoringów cen w różnych punktach województwa:

- 191 monitoringów cen nawozów mineralnych,
- 465 monitoringów cen środków do produkcji,
- 1257 monitoringów cen płodów rolnych i zwierząt gospodarskich.

Zebrane na terenie całego województwa informacje cenowe zostały udostępnione następującym odbiorcom:

- rolnikom za pośrednictwem strony internetowej www.modr.mazowsze.pl oraz bezpośrednio przez doradców,
- Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi poprzez cotygodniowe raporty cenowe sporządzane z wybranych targowisk,

- Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie w formie zestawień cen nawozów mineralnych w punktach sprzedaży,
- innym instytucjom działającym na rzecz rolnictwa takim jak: KOWR, Powiatowe Inspektoraty Weterynaryjne, TVP oraz lokalnej prasie.

Zebrane w ramach monitoringów informacje posłużyły do przygotowania 30 analiz cen płodów rolnych, w tym: zbóż, warzyw i owoców.

Przeprowadzono również monitoring przebiegu prac w rolnictwie – Akcja Żniwna. Kontynuowane były prace mające na celu przetwarzanie informacji na rynku zbóż. Raporty zawierały informacje odnośnie średniego plonowania roślin, warunków pogodowych, jakości ziarna oraz przygotowaniu punktów skupu do jego odbioru i ewentualnych trudności w tym zakresie. W okresie żniw były zbierane cotygodniowe meldunki i przekazywane do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz Głównego Urzędu Statystycznego. W 2021 r. przygotowano 9 takich raportów - akcja żniwna przedłużała się ze względu na trudności ze zbiorem z uwagi na ulewne deszcze.

Ponadto wykonano inne meldunki (pkt Z.5.I.5), w tym:

- meldunki dotyczące ASF - comiesięczne meldunki w formie ankiety nt. akcji informacyjno-edukacyjnej wśród rolników dotyczącej ASF, wysyłane do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (12);
- Badanie ankietowe dla Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN na temat: "Obecnych praktyk w zakresie wykorzystania różnych rodzajów nawozów w Polsce, a także opinii rolników na temat nawozów z odpadów" (50);
- Badanie ankietowe dla Polskiego Związku Producentów Kukurydzy związanych z prowadzeniem upraw kukurydzy (25).

Tab. 9. Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji wg form – wykonanie

L.p.	Forma	Liczba form	
		Plan	Wykonanie
1	2	3	4
1.	Monitoring	1 938	2 009
2.	Analiza	12	45
3.	Porada indywidualna	423	827

Tab. 10. Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji wg form i tematów – wykonanie

Symbol	Formy i zakres tematyczny*	Liczba form	
		Plan	Wykonanie
1	2	3	4
Z.5.I.	Monitoring	1 938	2 009
Z.5.I.1.	Monitoring cen nawozów mineralnych	198	191
Z.5.I.2.	Monitoring cen środków produkcji	335	465
Z.5.I.3.	Monitoring cen płodów rolnych	1 385	1 257

Z.5.I.4.	Monitoring przebiegu prac w rolnictwie	8	9
Z.5.I.5.	Inne monitoringi	12	87
Z.5.II.	Analiza	12	45
Z.5.II.1.	Analiza cen nawozów mineralnych	4	9
Z.5.II.2.	Analiza cen środków produkcji	1	6
Z.5.II.3.	Analiza cen płodów rolnych	7	30
Z.5.III.	Porada	423	827
Z.5.III.1.	Porada indywidualna	423	827
Razem		2 373	2 881

Zadanie 6. Prowadzenie doświadczeń odmianowych w ramach Porejestrowego Doświadczeń Odmianowych

W 2021 roku w ramach realizacji tego zadania:

- prowadzono 5 doświadczeń odmianowych w ramach PDO (Porejestrowego Doświadczeń Odmianowych), realizowanego przez COBORU w Słupi Wielkiej, przy bezpośredniej współpracy jednostki koordynującej na Mazowszu – SDOO w Seroczynie. Były to doświadczenia z pszenicą ozimą, pszenicą jara, jęczmieniem jarym oraz jęczmieniem ozimym – każde przy zastosowaniu dwóch powtórzeń i dwóch poziomów intensywności uprawy oraz kukurydzy przy zastosowaniu trzech powtórzeń. Doświadczenia porejestrowego doświadczeń odmianowych prowadzone były na polu doświadczalnym MODR Oddział Poświętne na podstawie porozumienia zawieranego z COBORU Stacją Doświadczalną Oceny Odmian w Seroczynie.
- upowszechniano wiedzę o doświadczeniach PDO prowadzonych przy udziale samorządu województwa mazowieckiego. Na podstawie wyników badań i doświadczeń odmianowych tworzone są charakterystyki odmian roślin uprawnych oraz listy zalecanych odmian (zboża, ziemniaki) do uprawy na terenie województwa mazowieckiego (LOZ).
- kontynuowano pracę z Wojewódzkim Zespołem Porejestrowego Doświadczeń Odmian nad wytypowaniem odmian do Listy Odmian Zalecanych dla województwa mazowieckiego.

Doświadczenie PDO – pszenica ozima, pszenica jara, jęczmień ozimy, jęczmień jary

Doświadczenia prowadzone były wg metodyki i pod fachowym nadzorem Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej. W doświadczeniach PDO odmiany wysiewane są w 2 powtórzeniach i na 2 poziomach intensywności nakładów. Wyniki doświadczeń, za pomocą systemu internetowego EKP-WGO przekazano do COBORU i do Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Seroczynie, która pełni rolę stacji wiodącej w doświadczeniach PDO w województwie mazowieckim.

Gatunek	A1												
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2010-2021
Pszenica ozima	95	94,1	91,54	61,47	95,26	72,58	71,6	71,4	62,9	-	74,3	79,1	78,9

Pszenica jara	72,7	84,3	73,44	83,2	56,19	67,24	60,1	59,4	69,6	66,1	64,6	64,2	68,4
Jęczmień jary	60,9	77,7	53,96	72,35	60,52	65,4	62	74,5	63,5	58,2	59,9	68,7	64,8
Jęczmień ozimy	91,2	85,1	70,15										81
Pszenica ozima twarda	57,17												57,17
Gatunek	A2												
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2010-2021
Pszenica ozima	102,8	105,8	95,41	63,24	103,65	72,93	84,4	86,5	78	-	85,9	95,9	88,6
Pszenica jara	81,6	105,1	79,64	84,35	69,41	80	71,1	78,8	78,2	73	75,8	75	79,3
Jęczmień jary	68,5	108,3	66,75	74,1	75,88	69,54	73,6	88	82,7	71,1	73,8	80,2	77,7
Jęczmień ozimy	109,3	99,8	76,05										95,1
Pszenica ozima twarda	69,01												69,01

Doświadczenie PDO – kukurydza

W 2021 r. na polu doświadczalnym założono doświadczenie ściśle w ramach Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego (PDO) z kukurydzą na ziarno. Obserwację prowadzono na 21 odmianach z grupy wczesnych. Doświadczenie prowadzone było ściśle według metodyki badania wartości gospodarczej (WGO). Było to doświadczenie jednoczynnikowe i założone zostało w układzie bloków losowanych kompletnych. Uzyskane wyniki zestawiono w tabeli poniżej.

Odmiana	Plon ziarna z poletka (powt.1/obs.1)	Plon ziarna z poletka (powt.2/obs.1)	Plon ziarna z poletka (powt.3/obs.1)
Amavit	32	32	31,2
Damario	28,5	28,9	28
ES Fieldgold	25,2	25,4	25,3
ES Submarine	26	26,2	25,9
Florino	27,5	27,8	27,8
KWS Odorico	28,4	28,7	28,1
KWS Salamandra	27,6	27,8	27,4
MAS 11K	23,6	23,8	23,4
Pumori	24,2	24,4	23,8
RGT Alyxx	25,8	25,9	25,9
RGT Bernaxx	28,5	28,7	28,1
RGT Exxon	27,3	27,2	27,1
RGT Halifaxx	33,9	33,7	34
RGT Irenoxx	30,9	30,7	30,8
SM Jurand	24,9	24,7	25

SM Sobieski	26,9	27	26,5
SM Vistula	28,1	28,4	27,8
SM Wawel	30,1	30	29,9
Amaroc	30,1	30,4	29,7
ESZ7107	24	23,9	24,2
SY Calo	22,6	22,4	22

Tab. 11. Prowadzenie doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego – ogółem – wykonanie

Forma	Plan		Wykonanie	
	Ogólna liczba doświadczeń	Ogólna liczba powtórzeń	Ogólna liczba doświadczeń	Ogólna liczba powtórzeń
1	2	3	4	5
Doświadczenie w ramach PDO	5	11	5	11

Sposób liczenia jednolity dla wszystkich (doświadczenia/ powtórzenia)

Tab. 12. Prowadzenie doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego – wg rodzajów - wykonanie / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Wyszczególnienie	Liczba doświadczeń		Ogólna liczba powtórzeń	
		P	W	P	W
1	2	3	4	5	6
Z.6.1.	Doświadczenia wg metod określonych regulaminem CO-BORU	5	5	11	11
Z.6.1.1.	Jęczmień jary	1	1	2	2
Z.6.1.2.	Jęczmień ozimy	1	1	2	2
Z.6.1.3.	Pszenica jara	1	1	2	2
Z.6.1.4.	Pszenica ozima	1	1	2	2
Z.6.1.11.	Kukurydza	1	1	3	3

Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska

Z.7.A. Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno - spożywcze

Działania z zakresu upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska obejmowały realizację 9 demonstracji, 3 form doradztwa grupowego dla 15 osób, 11 pokazów dla 88 osób, 2 konkursów dla 34 osób, 1 olimpiady dla 46 osób oraz udzielenie 8 737 porad.

W 2021 roku podstawowym zadaniem z zakresu produkcji roślin rolniczych było upowszechnianie wiedzy na temat nowoczesnych rozwiązań technologicznych w produkcji (w tym metod zapewniających minimalizację emisji gazów cieplarnianych), wykorzystanie do produkcji kwalifikowanego materiału siewnego, zbóż, kukurydzy, roślin okopowych, roślin strączkowych i innych. Zwrócona została uwaga na właściwy dobór odmian roślin uprawnych do warunków klimatycznych panujących w danym regionie. Popularyzowana była również wiedza na temat systemów jakości żywności, możliwości poprawy gospodarki wodnej w produkcji roślinnej oraz skuteczności różnych metod ochrony upraw przed chorobami i szkodnikami. W zakresie produkcji zwierzęcej udzielano porad indywidualnych, których tematyka była ukierunkowana na produkcję żywca wołowego, produkcję mleka wysokiej jakości oraz chów cieląt. Upowszechniane były nowe rozwiązania technologiczne spełniające normy i wymogi wzajemnej zgodności.

Udzielano porad z zakresu nowych rozwiązań w produkcji roślinnej oraz nowych rozwiązań w produkcji zwierzęcej.

Zrealizowano demonstracje z zakresu wdrożenia do uprawy nowych odmian pszenicy ozimej i pszenżyta ozimego oraz technologii uprawy jęczmienia ozimego.

W ramach realizacji tego zadania MODR Warszawa przeprowadził X edycję Olimpiady Wiedzy Rolniczej. Olimpiada mobilizuje uczestników do poznawania lub pogłębienia profesjonalnej wiedzy z różnych zakresów m.in. z: technologii produkcji rolniczej i ogrodniczej, integrowanej ochrony roślin, prawidłowego użytkowania gruntów, ochrony środowiska, odnawialnych źródeł energii, zapewnienia warunków dobrostanu zwierząt, propagowania zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie, rozwoju przedsiębiorczości i dywersyfikacji źródeł dochodu w gospodarstwie, funduszy unijnych skierowanych na rozwój obszarów wiejskich.

Pole doświadczalne

Na polu doświadczalnym MODR Warszawa Oddział Poświętne w Płońsku prowadzone były kolekcje odmianowe roślin uprawnych następujących gatunków: zbóż ozimych i jarych, kukurydzy, rzepaku ozimego, buraków cukrowych, ziemniaków, roślin strączkowych, roślin wiechlinowatych, mieszanek poplonowych. Sezon 2020/2021 był kolejnym trudnym oraz bardzo wymagającym okresem. Rok 2021 możemy zaliczyć do lat mokrych. Łączna suma opadów jaka wystąpiła od marca do lipca to ponad 260 l/m², z czego najbardziej deszczowy okazał się lipiec – spadło wtedy 134 l/m². Tak intensywne opady oraz silne wiatry i huragany w znacznym stopniu utrudniły zbiory zbóż. Duża część roślin, mimo zastosowanych regulatorów wzrostu wyległa, co dodatkowo utrudniło prace.

Z.7.B. rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych

Działania z zakresu rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych obejmowały realizację 465 demonstracji, 42 pokazów dla 371 osób, 1 olimpiady dla 43 osób, 26 form doradztwa grupowego dla 128 osób, 2 konkursów dla 24 osób oraz udzielenie 19 273 porad.

Podstawowym zadaniem z zakresu produkcji roślin rolniczych było upowszechnianie wiedzy na temat prośrodowiskowych rozwiązań technologicznych w produkcji zbóż, kukurydzy, ziemniaków, buraków cukrowych, roślin strączkowych i innych, z uwzględnieniem wymagań wzajemnej zgodności oraz popularyzowaniu systemów bezpieczeństwa żywności (systemów jakości żywności). Popularyzowana była wiedza na temat skuteczności różnych metod ochrony upraw przed chorobami i szkodnikami,

zgodnych z założeniami integrowanej ochrony roślin. Przeprowadzone demonstracje dotyczyły technologii uprawy truskawek, fasoli na suche nasiona i kukurydzy na kiszonkę. Udzielano porad indywidualnych z zakresu technologii produkcji roślinnej, technologii produkcji zwierzęcej, norm i wymogów wzajemnej zgodności (w tym dobrostan zwierząt), z zakresu BHP oraz bioasekuracji w gospodarstwie rolnym, w szczególności dotyczyły one identyfikacji i rejestracji zwierząt, zdrowotności roślin, zasad dobrej kultury rolnej a także przeciwdziałania antybiotykooporności u zwierząt. Zmiana przepisów odnośnie wymogu posiadania „Planu bezpieczeństwa biologicznego” spowodowała udzielenie bardzo dużej liczby porad z tego zakresu.

Tematyka doradztwa grupowego objęła zagadnienia bioasekuracji, problemów występujących w stadach krów mlecznych oraz soi jako źródła białka.

Z.7.D. Rolnictwo ekologiczne

Działania z zakresu rolnictwa ekologicznego obejmowały udzielenie 5120 porad, zorganizowanie 3 demonstracji, 2 konkursów dla 11 odbiorców oraz 9 form doradztwa grupowego dla 47 osób.

Celem doradców MODR było propagowanie wśród rolników działań na rzecz rolnictwa ekologicznego, uwzględniając potrzeby indywidualnego doradztwa w tym zakresie. Działania te realizowane były poprzez udzielanie porad indywidualnych, organizację doradztwa grupowego, jak również prowadzenie demonstracji na temat: „Technologia produkcji roślinnej w rolnictwie ekologicznym - gryka zwyczajna”, „Technologia produkcji roślinnej w rolnictwie ekologicznym - ziemniak jadalny” oraz „Technologia produkcji roślinnej w rolnictwie ekologicznym - seradela uprawna” na powierzchni 1 ha. Zorganizowano dwa konkursy: „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne”, który miał na celu wyodrębnienie oraz promowanie najlepiej prosperujących i innowacyjnych gospodarstw ekologicznych, stanowiących dobry przykład dla pozostałych rolników i mieszkańców obszarów wiejskich oraz konkurs: „Najlepszy doradca ekologiczny” przyczyniający się do większego zaangażowania doradców w rozwój rolnictwa ekologicznego.

MODR aktywnie promował ekologiczne metody produkcji, jakość żywności ekologicznej uczestnicząc w targach, dożynkach oraz w innych spotkaniach i przedsięwzięciach lokalnych w terenie.

Z.7.H. Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku

Działania z zakresu modernizacji gospodarstw rolnych obejmowały udzielenie 895 porad oraz 1 formę doradztwa grupowego dla 7 osób.

W temacie modernizacji gospodarstw, poprawy jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienia pozycji rolników na rynku w 2021 roku doradcy MODR Warszawa prowadzili porady dla zainteresowanych mieszkańców terenów wiejskich. Udzielane rolnikom porady kierowały ich w stronę uruchamiania przetwórstwa w gospodarstwach rolnych. Doradcy MODR z dużym naciskiem działali aby towar i produkty od rolników z terenu Mazowsza były dobrze odbierane przez konsumentów, a co za tym idzie wzmacniali pozycję rolników na rynku.

Z.7.L. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska

Działania z zakresu upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska obejmowały realizację 4 demonstracji, 12 form doradztwa grupowego dla 55 osób, 1 konkursu dla 8 osób oraz udzielenie 5 345 porad.

W 2021 roku doradcy MODR Warszawa udzielali porad indywidualnych, których tematyka była ukierunkowana na upowszechnianie zasad integrowanej produkcji, nawożenia czy prowadzenia niezbędnej dokumentacji. Kontynuowane były również działania upowszechnieniowe dla rolników na temat zasad integrowanej ochrony roślin. Rolnicy uzyskali porady indywidualne w zakresie niechemicznych metod ochrony roślin przed organizmami szkodliwymi, progów ekonomicznej szkodliwości patogenów, systemów wspomagania decyzji w ochronie roślin czy układania płodozmianu.

Kontynuowano działania upowszechnieniowe w zakresie ustawy o ochronie zwierząt. Porady indywidualne dotyczyły zwierząt gospodarskich, ich transportu, zabiegów na zwierzętach oraz uboju. Rolnicy pozyskali wiedzę na temat instytucji sprawujących nadzór nad przestrzeganiem ustawy.

Tab. 13. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska - wg form – wykonanie

Lp.	Forma	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6
1.	Porada indywidualna		37 992		39 370
2.	Doradztwo grupowe	64	324	51	252
3.	Pokaz	86		53	459
4.	Demonstracja	483		481	481
5.	Konkurs	7		7	77
6.	Olimpiada	2		2	89
7.	Targi / wystawy	4		0	

Tab. 14. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska – działalność doradcza wg form i tematów - wykonanie - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Tematyka	Porada indy- widualna		Doradztwo grupowe				Łączna liczba od- biorców (3+7)(4+8)	
				Liczba form		Liczba odbiorców			
		P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Z.7.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotech- nicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno- spożywcze	6 850	8 737	13	3	57	15	6 907	8 752
Z.7.A.1.	Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej		6 175		3		15		6 190
Z.7.A.2.	Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej		2 321						2 321
Z.7.A.3.	Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalno- ści marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)		241						241
Z.7.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	19 430	19 273	36	26	189	128	19 619	19 401
Z.7.B.1.	Technologia produkcji roślinnej		11 429		12		67		11 496
Z.7.B.2.	Technologia produkcji zwierzęcej		3 264		5		23		3 287
Z.7.B.3.	Normy i wymogi wzajemnej zgodności		1 679		2		10		1 689
Z.7.B.4.	Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych		783						783
Z.7.B.5.	BHP		710		1		3		713
Z.7.B.6.	Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym		1 408		6		25		1 433
Z.7.D.	Rolnictwo ekologiczne	2 876	5 120	7	9	38	47	2 914	5 167
Z.7.D.1.	Produkcja metodami ekologicznymi		2 714		1		4		2 718
Z.7.D.2.	Sprzedaż produktów ekologicznych		664		8		43		707
Z.7.D.3.	Rolnictwo ekologiczne w ramach PROW		1 742						1 742

Symbol	Tematyka	Porada indy- widualna		Doradztwo grupowe				Łączna liczba od- biorców (3+7)(4+8)	
				Liczba form		Liczba odbiorców			
		P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Z.7.H.	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rol- ników na rynku	1 663	895	0	1	0	7	1 663	902
Z.7.H.1.	Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup produ- centów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form orga- nizacji		315						315
Z.7.H.2.	Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego		128						128
Z.7.H.3.	Systemy jakości żywności		317		1		7		324
Z.7.H.4.	Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre prak- tyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP		135						135
Z.7.L.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska	7 173	5 345	8	12	40	55	7 213	5 400
Z.7.L.1.	Zasady integrowanej produkcji		986		1		5		991
Z.7.L.2.	Zasady integrowanej ochrony roślin		1 537		8		36		1 573
Z.7.L.3.	Zasady przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu na poziomie gospodarstwa		275		1		4		279
Z.7.L.4.	Energetyka prosumencka		176						176
Z.7.L.5.	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym		307						307
Z.7.L.6.	Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami		169						169

Symbol	Tematyka	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Łączna liczba odbiorców (3+7)(4+8)	
				Liczba form		Liczba odbiorców			
		P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Z.7.L.7.	Ustawa o ochronie zwierząt		135						135
Z.7.L.8.	Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa		1760		2		10		1 770
Razem		37 992	39 370	64	51	324	252	38 316	39 622

Tab. 15. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska - działalność upowszechnieniowa wg form i tematów - wykonanie - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Tematyka	Liczba form											
		Pokaz		Demonstracja		Konkurs***		Olimpiada***		Targi / wystawy		Pozostała działalność upowszechnieniowa**	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Z.7.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze	6	11	12	9	2	2	1	1				
Z.7.A.1.	Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej	4	9	12	9	2	2	1	1				
Z.7.A.2.	Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej	2	2										

Symbol	Tematyka	Liczba form											
		Pokaz		Demonstracja		Konkurs***		Olimpiada***		Targi / wystawy		Pozostała działalność upowszechniowa**	
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Z.7.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	80	42	464	465	2	2	1	1	2	0		
Z.7.B.1.	Technologia produkcji roślinnej	70	40	452	453			1	1	2			
Z.7.B.2.	Technologia produkcji zwierzęcej	6	1	12	12								
Z.7.B.3.	Normy i wymogi wzajemnej zgodności		1										
Z.7.B.5.	BHP	4				2	2						
Z.7.D.	Rolnictwo ekologiczne			3	3	2	2			1	0		
Z.7.D.1.	Produkcja metodami ekologicznymi			3	3	2	2			1			
Z.7.L.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska			4	4	1	1			1	0		
Z.7.L.6.	Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami					1							
Z.7.L.8.	Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa			4	4		1			1			
Razem		86	53	483	481	7	7	2	2	4	0		

Zadanie 8. Podejmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego

Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego objęły realizacją: 68 pokazów dla 705 osób, 25 programów doradczych, 3 olimpiady dla 59 osób, 1 targi, 19 form doradztwa grupowego dla 118 osób oraz udzielenie 4 029 porad indywidualnych.

W tym zakresie tematycznym podejmowane były indywidualne działania doradcze w zakresie upowszechniania wiedzy na temat produkcji żywności w gospodarstwie rolnym na niewielką skalę i wprowadzania jej na rynek w krótkich łańcuchach dystrybucji, w tym na temat rolniczego handlu detalicznego, dostaw bezpośrednich i sprzedaży bezpośredniej. W dalszym ciągu upowszechniana była wiedza dotycząca zasad znakowania żywności opakowanej, przeznaczonej dla konsumenta. Tematyka porad indywidualnych i grupowych dotyczyła między innymi produktów tradycyjnych i regionalnych i miała na celu identyfikację produktów spełniających kryteria wpisu na Listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez MRiRW.

Ważnym tematem była również estetyzacja wiejskiej zagrody jako miejsca pracy i wypoczynku rodziny wiejskiej oraz zagadnienia dotyczące znaczenia tradycji kulinarnych w zachowaniu dziedzictwa kulturowego regionu. W tym zakresie udzielano porad indywidualnych oraz prowadzono doradztwo grupowe. Wśród mieszkańców obszarów wiejskich (laureatów konkursów, gospodarstw agroturystycznych, twórców ludowych, gospodarstw ekologicznych) i przedsiębiorców działających na obszarach wiejskich, lokalnych producentów żywności, restauratorów) były kontynuowane działania doradcze zmierzające do upowszechnienia informacji dotyczących Sieci Dziedzictwa Kulinarne Mazowsze. Uwzględniono tą tematykę w doradztwie indywidualnym (porady) oraz udzielano pomocy zainteresowanym w opracowaniu niezbędnej dokumentacji. Tematyka porad w głównej mierze dotyczyła zagadnień związanych z promocją produktów lokalnych i regionalnych, a w szczególności krótkich łańcuchów dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaży bezpośredniej i rolniczego handlu detalicznego. Działalność doradcza w zakresie unowocześniania wiejskiego gospodarstwa domowego miała na celu podniesienie wiedzy i umiejętności związanych z profilaktyką zdrowotną i racjonalnym żywieniem, estetyką zagrody wiejskiej, racjonalnym prowadzeniem gospodarstwa domowego przez rolników i mieszkańców terenów wiejskich. Powyższa tematyka była realizowana poprzez takie formy doradcze jak: pokazy, programy doradcze, olimpiady. Ponadto upowszechniano informacje i udzielano pomocy przy wypełnianiu zgłoszeń do konkursu O Laur Marszałka Województwa Mazowieckiego i konkursu Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów.

W ramach wspierania działań mających na celu kultywowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi kontynuowano współpracę z 161 wytwórcami produktów tradycyjnych, lokalnych i regionalnych oraz 81 lokalnymi twórcami, rzemieślnikami i rękodzielnikami. Zorganizowana została również impreza *Kurpiowskie Targi Rolnicze*.

Tab. 16. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego wg form – wykonanie

Lp.	Forma	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6
1.	Porada indywidualna		4 518		4 029

2.	Doradztwo grupowe	7	33	19	118
3.	Pokaz	67		68	705
5.	Konkurs	2		0	0
6.	Olimpiada	3		3	59
7.	Targi / wystawy	2		1	
8.	Pozostała działalność upowszechnieniowa*	25		25	25

*„Pozostała działalność upowszechnieniowa” – programy doradcze

Tab. 17. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego – działalność doradcza wg form i tematów - wykonanie - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol tematu	Tematyka	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Łączna liczba odbiorców (3+7)(4+8)	
				Liczba form		Liczba odbiorców			
		P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Z.8.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	1 468	1 528	4	5	20	28	1 488	1 556
Z.8.F.1.	Profilaktyka prozdrowotna, świadomość konsumencka i racjonalne żywienie		876		2		12		888
Z.8.F.2.	Estetyzacja wiejskiej zagrody		652		3		16		668
Z.8.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	1 760	1 681	2	9	10	55	1 770	1 736
Z.8.J.1.	Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych		793		1		3		796
Z.8.J.2.	Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona		216		1		8		224
Z.8.J.3.	Rolniczy handel detaliczny		672		7		44		716
Z.8.M.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzenia gospodarstwa rolnego	1 290	820	1	5	3	35	1 293	855
Z.8.M.1.	Dziedzictwo kultury materialnej i zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego wsi		206		2		16		222
Z.8.M.2.	Twórczość ludowa, tradycyjne zawody i rękodzieło		235						235
Z.8.M.3.	Tradycje kulinarne		379		3		19		398
Razem		4 518	4 029	7	19	33	118	4 551	4 147

Tab. 18. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego – działalność upowszechnieniowa wg form i tematów - wykonanie - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol tematu	Tematyka	Liczba form											
		Pokaz		demonstracja		Konkurs		Olimpiada		Targi / wystawy		Pozostała działalność upowszechnieniowa	
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Z.8.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	32	24			2		3	3			25	25
Z.8.F.1.	Profilaktyka prozdrowotna, świadomość konsumencka i racjonalne żywienie	20	13					1	1			13	13
Z.8.F.2.	Estetyzacja wiejskiej zagrody	12	11			2		2	2			12	12
Z.8.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych									1	1		
Z.8.J.1.	Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych									1	1		
Z.8.M.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego	35	44							1			
Z.8.M.1.	Dziedzictwo kultury materialnej i zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego wsi	1	1							1			
Z.8.M.2.	Twórczość ludowa, tradycyjne zawody i rękodzieło	25	39										
Z.8.M.3.	Tradycje kulinarne	9	4										
Razem		67	68			2		3	3	2	1	25	25

Zadanie 9. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku

Działania na rzecz upowszechniania rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenia promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku obejmują realizację: 12 olimpiad dla 304 osób, 1 konkursu dla 12 osób, 14 form doradztwa grupowego dla 94 osób oraz udzielenie 3 404 porad indywidualnych. Swoim zakresem tematycznym obejmowały one zarówno zagadnienia rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich jak i agroturystykę, turystykę wiejską i promocję wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku.

Z.9.E. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

W ramach działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich w tematyce: „Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich” zostało przeprowadzonych 12 Olimpiad Wiedzy o Wiejskim Gospodarstwie Domowym i Przedsiębiorczości, których uczestnikami w większości były kobiety wiejskie. Celem olimpiad była aktywizacja mieszkańców wsi, popularyzowanie wiedzy w zakresie przedsiębiorczości i racjonalnego prowadzenia gospodarstwa domowego.

W celu dalszej aktywizacji kobiet wiejskich kontynuowano współpracę z Kołami Gospodarstw Wiejskich - 302 (KGW) i stowarzyszeniami – 42 stowarzyszenia, zrzeszającymi przede wszystkim kobiety wiejskie. Na spotkaniach w KGW i stowarzyszeniach świadczone było w miarę potrzeb doradztwo grupowe. Podczas spotkań przekazywane były bieżące informacje dotyczące działań inicjowanych i prowadzonych przez MODR Warszawa oraz inne instytucje (np. MRiRW, CDR, KOWR), a skierowanych do środowiska kobiet wiejskich. Tematyka spotkań dotyczyła: możliwości pozyskiwania środków finansowych na działalność, udziału w imprezach i konkursach organizowanych przez MODR Warszawa i inne instytucje, działań integracyjnych w zakresie współpracy pomiędzy KGW. Nowopowstałe Koła Gospodyń Wiejskich i stowarzyszenia otrzymały konieczne wsparcie i pomoc merytoryczną. Kontynuowana była również współpraca z zainteresowanymi LGD.

Ponadto został zorganizowany wojewódzki etap krajowego konkursu Agroliga. Rokrocznie odbywający się konkurs ma duże znaczenie w upowszechnianiu przedsiębiorczości i nowoczesnych technologii produkcyjnych w rolnictwie, a jego uczestnicy mogą być dla innych przykładem pomysłowości i kreatywności w poszukiwaniu nowych konkurencyjnych rozwiązań.

Z.9.N. Upowszechnienie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku.

Ważnym zagadnieniem z tego zakresu było upowszechnienie pozarolniczych funkcji wsi w kierunku rozwoju przedsiębiorczości, nowych kierunków rozwoju w zakresie tworzenia nowych zagród edukacyjnych i gospodarstw opiekuńczych oraz tworzenia sieci współpracy usług w turystyce wiejskiej. Tematyka porad indywidualnych i doradztwa grupowego dotyczyła przygotowania gospodarstw rolnych do prowadzenia usług agroturystycznych i edukacyjnych oraz poprawy jakości w funkcjonujących już gospodarstwach agroturystycznych i zagrodach edukacyjnych.

Kontynuowano współpracę z około 210 gospodarstwami agroturystycznymi, 32 obiektami turystyki wiejskiej i 22 zagrodami edukacyjnymi. Planowana impreza wystawienniczo - promocyjna z zakresu Z.9.N – „Lata w zagrodzie” nie odbyła się z uwagi na brak możliwości gromadzenia się w czasie pandemii.

Tab. 19. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku wg form – wykonanie

Lp.	Forma*	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	3	4
1.	Porada indywidualna		3 541		3 404
2.	Doradztwo grupowe	33	173	14	94
5.	Konkurs	1		1	12
6.	Olimpiada	15		12	304
7.	Targi / wystawy	1		0	

Tab. 20. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku – działalność doradcza wg form i tematów - wykonanie - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Tematyka*	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Łączna liczba odbiorców (3+7)(4+8)	
				Liczba form		Liczba odbiorców			
		P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Z.9.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	1 770	2 456	32	12	168	72	1938	2 528
Z.9.E.1.	Prowadzenie działalności pozarolniczej		1885		3		14		1899
Z.9.E.2.	Tworzenie i funkcjonowanie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej		103						103
Z.9.E.3.	Współpraca z lokalnymi organizacjami społecznymi		230		5		30		260
Z.9.E.4.	Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich		238		4		28		266
Z.9.N.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku	1 771	948	1	2	5	22	1 776	970
Z.9.N.1.	Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku, agroturystyka i turystyka wiejska, tworzenie sieci współpracy		610		2		22		632
Z.9.N.2.	Zagrody edukacyjne		211						211
Z.9.N.3.	Gospodarstwa opiekuńcze		127						127
Razem		3 541	3 404	33	14	173	94	3 714	3 498

Tab. 21. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku – działalność upowszechnieniowa wg form i tematów - wykonanie - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol tematu	Tematyka	Liczba form											
		Pokaz		demonstracja		Konkurs		Olimpiada		Targi / wystawy		Pozostała działalność upowszechnieniowa	
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Z.9.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich					1	1	15	12				
Z.9.E.4.	Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich					1	1	15	12				
Z.9.N.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku									1			
Z.9.N.1.	Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku, agroturystyka i turystyka wiejska, tworzenie sieci współpracy									1			
Razem						1	1	15	12	1			

Zadanie 10. Współdziałanie w realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych

Od 2018 roku wszyscy rolnicy na terenie naszego kraju muszą realizować wymogi Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie ich dalszemu zanieczyszczeniu (tzw. Program azotanowy). MODR Warszawa realizuje działania w zakresie upowszechniania wymogów zawartych w „programie działań”. Prowadzone było specjalistyczne doradztwo w formie porad, informacji, a także realizacji niezbędnej dokumentacji tj. plany nawożenia azotem, maksymalne dawki azotu, ewidencja zabiegów agrotechnicznych, umowy zbycia obornika i mapy sytuacyjne z zaznaczeniem przyzmy obornika. Dużą rolę w upowszechnianiu tych zagadnień odegrało doradztwo grupowe.

MODR Warszawa w 2021 r. kontynuował realizację działań związanych ze wspieraniem wdrażania Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego na terenie województwa mazowieckiego poprzez:

- współpracę z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie upowszechniania uregulowań prawnych i obowiązujących procedur;
- pomoc doradczą rolnikom, którzy korzystają z płatności z tytułu realizacji działania rolno-środowiskowo-klimatycznego, realizowaną w formie porad indywidualnych w zakresie wymogów i procedur uzyskiwania płatności w wyżej wymienionym działaniu, oraz w zakresie ochrony bioróżnorodności, w tym sieci NATURA 2000;
- doradztwo w formie porad indywidualnych dla gospodarstw realizujących działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne.

Tab. 22. Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych wg form – wykonanie

Lp.	Forma	Plan	Wykonanie
		Liczba odbiorców	
1	2	3	4
1.	Porada indywidualna	8 485	7 972
2.	Doradztwo grupowe	38	96

Tab. 23. Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczy – wg form i tematów - wykonanie - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol tematu	Tematyka	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Pozostałe formy w obszarze ograniczenia azotu**		Łączna liczba odbiorców (3+7)(4+8)	
				Liczba form		Liczba odbiorców					
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Z.10.O.	Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych	8 485	7 972	8	21	38	96			8 523	8 068
Z.10.O.1.	Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotowa i ramowa dyrektywa wodna	5 814	4 470	8	13	38	56			5 852	4 526
Z.10.O.2.	Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne	2 237	3 192		6		26			2 237	3 218
Z.10.O.3.	Ochrona bioróżnorodności, w tym NATURA 2000	434	310		2		14			434	324
Razem		8 485	7 972	8	21	38	96			8 523	8 068

Zadanie 11. Prowadzenie analiz przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej

W roku 2021 roku zadanie realizowane było poprzez:

- Udzielanie 9445 porad indywidualnych w zakresie rachunkowości rolnej, ubezpieczeń społecznych i majątkowych oraz zarządzania gospodarstwem rolnym.
- Wypełnianie ankiet związanych z badaniem koniunktury w rolnictwie w ramach współpracy z SGH w Warszawie Instytutem Rozwoju Gospodarczego. W roku 2021 roku sporządzono 2152 szt. „Ankiety gospodarstwa rolnego”. Ankiety te są przygotowywane i przesyłane do instytutu co kwartał.
- Opracowanie kalkulacji kosztów i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej dla producentów rolnych – w 2021 roku wykonano 364 kalkulacje, w tym 46 sztuk dotyczyło produkcji zwierzęcej. Kalkulacje przygotowywane były na podstawie danych uzyskanych przez doradców z konkretnych gospodarstw. Kalkulacje były wykorzystywane w pracy doradczej z rolnikami, korzystają z nich pracownicy instytucji związanych z rolnictwem np. pracownicy ARiMR, oceniając wnioski inwestycyjne rolników.
- Przygotowanie 1 analizy opłacalności produkcji dla produktów rolnych, w tym: truskawek, malin, babki lancetowatej, lubczyku, melisy lekarskiej, mięty pieprzowej, prawoślazu lekarskiego, łąbinu wąskolistnego, łąbinu żółtego, grochu, buraków cukrowych, tytoniu oraz gorczycy. Sporządzane analizy mają duże wartości edukacyjne i poznawcze dla rolników. Na ich podstawie mogą obserwować trendy i tendencje charakteryzujące dany produkt, wykorzystywać je do podejmowania konkretnych decyzji produkcyjnych i gospodarczych. W związku z tym przygotowana analiza była omawiana m.in. na szkoleniach dla rolników z zakresu ekonomiki oraz prezentowane na tablicach informacyjnych w biurach PZDR.
- Opracowanie dwóch kolejnych edycji „Kalkulacji produkcji rolniczej” – wyliczenia dotyczące opłacalności podstawowych działalności produkcji roślinnej i zwierzęcej, umieszczanych na stronie internetowej MODR Warszawa.

Tab. 24. Analizy przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej wg form – wykonanie

L.p.	Forma	Plan	Wykonanie
		Liczba odbiorców	
1	2	3	4
1.	Analiza gospodarstwa	1	1
2.	Porada indywidualna	6253	9445
4.	Pozostałe formy w obszarze analiz*	0	2152

*Liczba odbiorców pozostałych form w obszarze analiz - ankiety SGH

Tab. 25. Analizy przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej wg form i tematów - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol tematu	Tematyka	Analiza gospodarstwa		Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Pozostałe formy w obszarze analiz*	
						Liczba form		Liczba odbiorców			
		P	W	P	W	P	W	P	W		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Z.11.C	Rachunkowość w gospodarstwach rolnych			3 683	7 748						
Z.11.C.1.	Rachunkowość rolna			2 503	6 771						
Z.11.C.2.	Rachunkowość podatkowa			80	435						
Z.11.C.3.	Ubezpieczenia społeczne oraz majątkowe			1 100	542						
Z.11.I	Zarządzanie gospodarstwem rolnym	1	1	2 570	1 697					2 352	2 516
Z.11.I.1.	Badanie koniunktury w rolnictwie			0	367					2 002	2 152
Z.11.I.2.	Wyliczanie dochodów kosztów, i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej	1	1	1 163	1 028					350	364
Z.11.I.3.	Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym			1 407	302						
Razem		1	1	6 253	9 445					2 352	2 516

*Pozostałe formy w obszarze analiz – ankiety SGH i kalkulacje

Zadanie 12. Udział w szacowaniu szkód łowieckich, a także ustalanie wysokości odszkodowania za te szkody

Szkody wyrządzane przez zwierzęta łowne w uprawach rolniczych powodują duże straty i są przyczyną obniżenia dochodu gospodarstwa. Rolnicy mogą ubiegać się o odszkodowanie i rekompensatę finansową za poniesione straty.

Działalność doradcza związana z tym tematem polegała w głównej mierze na:

- udzielaniu informacji o obowiązujących zasadach i procedurach zgłaszania i szacowania szkód oraz ubiegania się o odszkodowanie – 446 informacji;
- udziale doradców jako członków zespołów w szacowaniu szkód – w 2021 roku wzięto udział w 58 szacowaniach poniesionych szkód.

Tab. 26. Udział w szacowaniu szkód łowieckich, a także ustalanie wysokości odszkodowania za te szkody wg form – wykonanie

L.p.	Forma	Plan	Wykonanie
		Liczba odbiorców	
1	2	3	4
1.	Szacowanie szkody łowieckiej (zakończony protokołem)		58
2.	Informacja		446

Zadanie 13. Dokonywanie oceny i akceptacji planów restrukturyzacji, o których mowa w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne (Dz.U. z 2019 r. poz. 33).

Zadłużenie części gospodarstw rolnych uniemożliwia wielu rolnikom uzyskiwanie zadowalających dochodów z gospodarstw rolnych i spłatę bieżących zobowiązań finansowych. W związku z obowiązującą ustawą o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne rolnicy mieli możliwość ubiegania się o pomoc w celu restrukturyzacji zadłużenia swoich gospodarstw, które są niewypłacalne lub są zagrożone niewypłacalnością. W ramach pomocy mogli ubiegać się o następujące wsparcie:

- udzielane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w formie dopłat do oprocentowania bankowych kredytów restrukturyzacyjnych w celu restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwo rolne znajdujące się w trudnej sytuacji ekonomicznej,
- udzielane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w formie pożyczek na spłatę zobowiązań cywilno-prawnych podmiotów prowadzących gospodarstwo rolne znajdujące się w trudnej sytuacji ekonomicznej,
- udzielane przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w formie gwarancji spłaty bankowych kredytów restrukturyzacyjnych,
- przejęcie zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwo rolne przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

W 2021 wydane zostało:

- 21 pozytywnych decyzji dotyczących pożyczek z linii NP3,
- 5 pozytywnych decyzji dotyczących kredytów restrukturyzacyjnych z linii KR,

- 1 negatywna decyzja w zakresie kredytu KR,
- 1 negatywna decyzja w zakresie pożyczki z linii NP3.

Podmiotom zainteresowanym tą tematyką doradcy udzielili w sumie 9 porad i 156 informacji.

Tab. 27. Ocena i akceptacja planów restrukturyzacji wg form - wykonanie

L.p.	Forma*	Plan	Wykonanie
		Liczba odbiorców	
1	2	3	4
1.	Informacja	414	156
2.	Porada indywidualna	294	9
2.	Pozostałe formy - oceny planów restrukturyzacji	3	28

C.2. Zadania odpłatne

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w ramach zadań z zakresu doradztwa rolniczego wykonuje odpłatne usługi zawarte w cenniku MODR Warszawa. Zadania te obejmują:

➤ Kredyty preferencyjne

Doradcy MODR wykonywali dla rolników i firm z branży rolno-spożywczej biznesplany. Celem ich sporządzania było pozyskanie zewnętrznego finansowania dla inwestycji – dotyczy to kredytów preferencyjnych z dopłatami ARiMR do oprocentowania kredytów o charakterze komercyjnych lub pomostowych (środki z nich uzyskane wykorzystywane są przez beneficjenta w celu zrealizowania inwestycji ze środków unijnych). W 2021 roku wykonano 13 biznesplanów.

➤ Wypełnianie wniosków o przyznanie pomocy finansowej

Doradcy prowadzili działalność w zakresie wypełniania wniosków dotyczących płatności bezpośrednich, a także wniosków wraz z niezbędną dokumentacją dla działań pomocowych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Wśród usług odpłatnych wykonywanych przez MODR Warszawa jest wydanie opinii dotyczącej prowadzenia działalności rolniczej w związku z zamiarem nabycia nieruchomości rolnej. W przypadku gdy osoba, która zamierza nabyć nieruchomość rolną a nie jest rolnikiem indywidualnym i nie nabywa jej od osób bliskich, uzyskuje decyzję administracyjną Dyrektora Generalnego KOWR. Jednym z dokumentów załączanych do wydania przez decyzji może być opinia wydana przez ośrodek doradztwa rolniczego. MODR Warszawa w 2021 r. wydał 1 taką opinię.

➤ Sporządzanie planów działalności rolnośrodowiskowych

MODR Warszawa zrealizował zadania sporządzania planów działalności rolnośrodowiskowej i ekologicznej przez uprawnionych doradców rolnośrodowiskowych dla nowych beneficjentów działania Rolno-środowiskowo-klimatycznego i działania Rolnictwo ekologiczne. Sporządzone zostały również zmiany do planów.

➤ **Rachunkowość rolną FADN**

MODR uczestniczył w pracach systemu zbierania danych rachunkowych na potrzeby Unii Europejskiej Polski FADN. System ten funkcjonuje we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Umożliwia gromadzenie wyników z gospodarstw rolnych poszczególnych krajów według jednolitego formatu, co zapewnia ich porównywalność. Wyniki pozyskane w trakcie badań pozwalają określić celowość oraz efektywność działań podejmowanych w obszarze WPR. W ramach tego systemu było prowadzonych 1440 ksiąg rachunkowych w gospodarstwach rolnych na obszarze województwa mazowieckiego. Ostatecznie na koniec roku w systemie figurowało 1438 ksiąg rachunkowych FADN 2021.

Realizacja zadania w 2021 roku przebiegała w następujący sposób:

- udzielano bezpośredniej pomocy w prowadzeniu 1440 ksiąg rachunkowych FADN 2021 oraz na bieżąco wprowadzano pozyskane dane do Systemu RDR,
- przeprowadzono procedurę zamknięcia roku i wprowadzono do komputera dane z 2020 roku – dla 1543 ksiąg rachunkowych FADN 2020,
- dokonano lustracji zapisów we wszystkich prowadzonych w 2021 roku ksiągkach.

Tab. 28 A. Płatne usługi na rzecz gospodarstw rolnych

L.P	Rodzaj zadania	Jednostka miary	Liczba	
			Plan	Wykonanie
1	2	3	4	5
1.	Prowadzenie rachunkowości, w tym:	Liczba odbiorców ogółem w tym:	1 549	1 438
1.a.	Książki rachunkowości –polski FADN polski	Liczba ksiąg	1 549	1 438
1.b.	Księgowość uproszczona dla klientów	Liczba odbiorców		20
1.c.	Inne /jakie	Liczba odbiorców		
2.	Prowadzenie działalności promocyjnej gospodarstw rolniczych	Liczba form		0
3.	Ocena użyteczności maszyn rolniczych <i>Badanie sprawności technicznej opryskiwaczy</i>	Liczba atestacji/kalibracji		0
4.	Prowadzenie działalności laboratoryjnej	Liczba analiz		0
5.	Sporządzanie analiz i opracowań ekonomicznych, finansowych i technologicznych	Liczba odbiorców	130	1
6.	Sporządzanie planów nawozowych lub planów przechowalności nawozów naturalnych	Liczba odbiorców	392	427
7.	Sporządzanie planów działalności rolno-środowiskowej, planów działalności ekologicznej oraz dokumentacji przyrodniczych, w tym:	Liczba odbiorców ogółem w tym:	542	907
	Plany działalności rolnośrodowiskowej	Liczba odbiorców	401	704
	Plany działalności ekologicznej	Liczba odbiorców	98	167
	Dokumentacja przyrodnicza	Liczba odbiorców	18	37
8.	Sporządzanie planów przedstawienia gospodarstwa rolnego na produkcję meto-	Liczba odbiorców	8	24

L.P	Rodzaj zadania	Jednostka miary	Liczba	
			Plan	Wykonanie
1	2	3	4	5
	dami ekologicznymi lub planów produkcji w gospodarstwach ekologicznych			
9.	Sporządzanie dokumentacji niezbędnej do podjęcia i prowadzenia działalności pozarolniczej w tym działalności gospodarczej	Liczba odbiorców	2	0
10.	Sporządzanie dokumentów, planów, opracowań wymaganych przy organizacji i funkcjonowaniu grup producentów rolnych, grup producentów owoców i warzyw	Liczba opracowań	0	0
11.	Reprezentowanie na podstawie udzielonego pełnomocnictwa interesów gospodarczych rolnika	Liczba pełnomocnictw	0	0

Tab. 28 B. Prowadzenie działalności wydawniczej

Lp.	Tytuły wydawnictw	Plan		Wykonanie	
		Liczba numerów	Łączny nakład	Liczba numerów	Łączny nakład
1	2	3	4	5	6
1.	„Wieś Mazowiecka” wraz z dodatkiem ekonomicznym „Agrobiznes”	11	88 660 egz.	11	87 660 egz.

Tab. 28 C. Działalność szkoleniowa niezwiązana z realizacją zadań nieodpłatnych

Lp.	Tytuł szkoleń/kursów	Plan		Wykonanie	
		liczba form	liczba uczestników	liczba form	liczba uczestników
1	2	3	4	5	6
1.	Szkolenie w zakresie stosowania środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu naziemnego przeznaczonego do stosowania tych środków, z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie.	91	1 920	123	2 491
2.	Szkolenie w zakresie doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin.	3	60	12	87
3.	Szkolenie w zakresie Integrowanej Produkcji Roślin			1	25
	SUMA	94	1 980	136	2 603

Tab. 28 D. Wypełnianie wniosków i innych dokumentów niezbędnych do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej ze środków pochodzących z funduszy UE lub innych instytucji krajowych i zagranicznych

Lp.	Tematyka wniosków	Liczba odbiorców	
		plan	wykonanie
1	2	3	4
1.	Dopłaty bezpośrednie	18 562	24 841
2.	Modernizacja gospodarstw rolnych	97	321
3.	Premie dla młodych rolników	157	303
4.	Dopłaty do materiału siewnego	291	348
5.	Restrukturyzacja małych gospodarstw	259	1 440
6.	Biznesplan	17	13
7.	Informacja po realizacji operacji (Ankiety monitorujące PROW)		52
8.	Inne wnioski	1 266	4 556
Razem		20 649	31 874

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w 2021 r. zrealizował 4556 tzw. innych wniosków w zakresie „wypełniania wniosków i innych dokumentów niezbędnych do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowej ze środków pochodzących z funduszy UE lub innych instytucji krajowych i zagranicznych”. Na wymienione w pozycji 8 „Inne wnioski” składają się:

- wprowadzanie zmian do planu działalności rolnośrodowiskowej - **102 usługi**;
- wprowadzanie zmian do planu działalności ekologicznej do działania „rolnictwo ekologiczne” - **40 usługi**;
- przygotowanie dokumentacji do postępowania ofertowego dla inwestycji budowlanej – **1 usługa**;
- wypełnienie wniosku do działania „premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” - **17 usługi**;
- wypełnienie wniosku o przyznanie płatności na zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne - **3 usługi**;
- wypełnienie wniosku do działania „rozwój usług rolniczych” - **20 usług**;
- wypełnienie wniosku do działania „Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych” - **88 usług**;
- wypełnienie wniosku do działania „Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000” - **17 usług**;
- wypełnienie dokumentacji do działania „wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” w ramach konkursów prowadzonych przez LGD - **2 usługi**;
- przygotowanie na wniosek beneficjenta zmiany, korekty wniosku plus biznes plan do działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 - **192 usługi**;
- przygotowanie planu nawożenia azotem - **463 usługi**;
- obliczenie maksymalnej dawki azotu - **512 usług**;
- wypełnienie wniosku do działania „Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczenie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof” - **48 usług**;
- płatność do zwierząt - **15 usług**;

- wypełnienie wniosku – dopłata dla producentów mleka – **11 usług**;
- wypełnienie wniosku – pomoc dla pszczelarzy – **2 usługi**;
- wypełnienie planu oraz zmiana do planu poprawy dobrostanu zwierząt - **346 usług**;
- wypełnienie wniosku do działania „Inwestycje odtwarzające potencjał produkcji rolnej” - **15 usług**;
- potwierdzenie istnienia sadów owocowych na potrzeby Urzędu Regulacji Energetyki - **2 usługi**;
- wypełnienie wniosku do Programu Czyste Powietrze - **13 usług**;
- prowadzenie ewidencji zabiegów agrotechnicznych dla programu azotanowego, programu rolnośrodowiskowego, działania rolnictwo ekologiczne - **451 usług**;
- wypełnienie wniosku do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej o wsparcie wapnowania regeneracyjnego gleb - **652 usług**;
- wypełnienie wniosku dotyczącego pomocy kłękowej dla rolników - **78 usług**;
- wypełnianie rejestru wypasu zwierząt - **1318 usług**;
- wypełnienie wniosku do działania Wsparcie ekosystemów leśnych – **1 usługa**;
- wypełnienie wniosku dot. wyrównania dochodów dla producentów świń w związku z ASF – **147 usług**.

Tab. 28 E. Organizacja targów, wystaw, pokazów, konferencji i innych przedsięwzięć upowszechniających wiedzę rolniczą, nowe technologie produkcji i promujących produkty i wyroby przetwórstwa rolno-spożywczego oraz rozwój obszarów wiejskich

Lp.	Tytuł przedsięwzięcia	Status realizacji	Ogólna informacja o przedsięwzięciu
1	2	3	4
1.	XIV Wiosna na Polu i w Ogrodzie	zadanie niewykonane	<i>Impreza o zasięgu lokalnym, wystawcami są głównie gospodarstwa szkółkarskie</i>
2.	XXIX Giełda Rolnicza	zadanie niewykonane	<i>Prezentacja nowości w rolnictwie i ogrodnictwie. Wystawcami są gospodarstwa i firmy pracujące na rzecz rolnictwa i ogrodnictwa oraz rękodzielnicy.</i>
3.	XXI Mazowieckie Dni Rolnictwa	zadanie wykonane	<i>Prezentacja nowości w rolnictwie, prezentacja kolekcji odmian roślin uprawnych oraz doświadczeń odmianowych w ramach PDO i in.</i>
4.	XXVII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym	zadanie wykonane	<i>Wystawcami są firmy pracujące na rzecz rolnictwa, wystawcy zwierząt i rękodzielnicy</i>
5.	XIV Jesienny Jarmark „od pola do stołu”	zadanie wykonane	<i>Promocja dziedzictwa kulturowego mazowieckiej wsi.</i>
6.	Dzień kukurydzy i buraka	zadanie wykonane	<i>Prezentacja odmian kolekcji odmian buraka cukrowego i kukurydzy, doświadczeń odmianowych w ramach PDO i in.</i>

Ponadto zaplanowane na marzec 2021r. Targi Edukacyjne nie zostały zrealizowane z powodu COVID -19.

Prowadzenie kursów przygotowujących do uzyskania tytułów kwalifikacyjnych w zawodach przydatnych do prowadzenia działalności rolniczej	Ośrodki doradztwa rolniczego nie mogą prowadzić kursów przygotowujących do uzyskania tytułów kwalifikacyjnych - rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz.U. z 2019 poz. 652).
---	--

Pozostała działalność odpłatna

➤ Usługi hotelarskie, gastronomiczne, konferencyjne MODR Warszawa Oddział Poświętne w Płońsku

MODR Warszawa świadczy usługi hotelarskie, gastronomiczne oraz konferencyjne. W ramach swojej działalności wykonało następujące usługi statutowe i komercyjne:

1. Baza Konferencyjna

Dysponujemy 5 salami konferencyjnymi mogącymi pomieścić jednorazowo 260 osób w systemie zasilanym przy stolikach. Bez stolików około 400 osób. W 2021 roku odbyło się 19 spotkań statutowych i 16 spotkań komercyjnych.

2. Hotel

Posiadamy 42 pokoje hotelowe mieszczące 82 osoby. W 2021 roku udzielono 9 297 osobonoclegów, co stanowiło 28 % obłożenia obiektu w skali roku.

W ramach współpracy z portalem booking.com udzielono 477 osobonoclegów.

3. Restauracja

Oferujemy całodienne wyżywienie dla gości indywidualnych i grup. Jednorazowo możemy przyjąć 120 osób. Organizujemy przyjęcia okolicznościowe : chrzciny, komunie, rocznice, imieniny, konsolacje, oraz pikniki, biesiady, grille.

W 2021r. wydano: 4 376 śniadań, 10 972 obiady, 2 226 kolacje, 1 387 serwisów kawowych.

W ramach sprzedaży cateringowej w 2021 r. sprzedano z dostawą do klienta 9104 dań.

➤ wynajem pomieszczeń i innych składników majątkowych

W ramach powyższego działania Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie odpłatnie udostępnia innym podmiotom własne składniki majątkowe, które nie są wykorzystywane w bieżącej, statutowej działalności, a ich wynajem pozwala na utrzymanie stanu majątkowego w należytym stanie oraz stanowi przychód w ogólnym budżecie MODR Warszawa. Umowy, przedmiotem których jest wynajem powierzchni biurowych i magazynowych oraz pozostałych składników majątkowych, dotyczą nieruchomości Centrali MODR w Warszawie oraz nieruchomości w MODR O/Poświętne w Płońsku. Na koniec 2021 roku w Warszawie zawartych było 39 umów najmu, obejmujących łącznie 2028,50 m² powierzchni biurowej i 145,50 m² powierzchni magazynowej, 2 umowy dotyczące wynajmu miejsc parkingowych, 3 umowy na wynajem powierzchni dachu oraz 2 umowy na miejsca reklamowe. W MODR Oddział Poświętne w Płońsku na koniec 2021 roku zawartych było 5 umów dotyczących wynajmu 796,23 m² powierzchni biurowej.

➤ wynajem maszyn i urządzeń rolniczych oraz świadczenie usług transportowych

W 2021 roku MODR Warszawa nie świadczył tego rodzaju usług.

C.3. Projekty i zadania zlecone

Tab. 29. Projekty i zadania zlecone

L.P	Tytuł projektu/operacji	Cele i przedmiot projektu/operacji	Wskaźniki realizacji projektu/operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto projektu/operacji	Źródła finansowania
a	b	c	d	e	f	g
1.	Internetowa Platforma Doradztwa i Wspomagania Decyzji w Integrowanej Ochronie Roślin <i>Akronim: eDWIN (e-Doradztwo w Integrowanej Ochronie Roślin)</i> <i>Koordinator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego</i> <i>Partner nr 6: Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego</i>	Głównym celem strategicznym projektu jest stworzenie krajowego systemu informatycznego na rzecz ochrony roślin, który w znaczący sposób wpłynie na jakość i ilość produkowanej w Polsce żywności.	Liczba pracowników MODR Warszawa wykonujących zadania publiczne nie będących pracownikami IT, objętych wsparciem szkoleniowym 235 osób w tym: 141 kobiet i 94 mężczyzn. Liczba załatwionych spraw poprzez udostępnioną on-line usługę publiczną docelowo ma wynieść 11 785.	2019.06.01 - 2022.05.31	Wszyscy partnerzy 20 902 508,02 zł MODR partner nr 6: 1 840 632,61 zł	Centrum Projektów Polska Cyfrowa, z siedzibą w Warszawie 01-044, przy ul. Spokojnej 13a
2.	Świadczenie usług doradczych w ramach poddziałania 2.1 „Wsparcie korzystania z usług doradczych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	Celem świadczenia usług doradczych dla rolników jest poprawa wyników gospodarczych oraz ułatwianie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a	Realizacja programów doradczych dla 3803 odbiorców (3783 MODR Warszawa i 20 MIR)	2018-2022	21 900 000,00 zł (konsorcjum z MIR)	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 działanie „Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządza-

L.P	Tytuł projektu/operacji	Cele i przedmiot projektu/operacji	Wskaźniki realizacji projektu/operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto projektu/operacji	Źródła finansowania
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>
		także zróżnicowania produkcji rolnej.				nia gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw” poddziałanie 2.1 „Wsparcie korzystania z usług doradczych”
3.	Świadczenie usług doradczych w ramach poddziałania 2.1 „Wsparcie korzystania z usług doradczych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 nabór z 2020 r.	Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach	Realizacja dwuletnich programów doradczych dla 3751 gospodarstw	2021-2022	23 401 840 zł	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 działanie „Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw” poddziałanie 2.1 „Wsparcie korzystania z usług doradczych”
4.	Umowa o współpracy- realizacja działań dotyczących przedsięwzięcia Smart Villages	Rozpowszechnianie rozwiązań wypracowanych przez Konsorcjum w ramach przedsięwzięcia Smart Villages, w tym m.in. ankietyzacja, wdrożenie i popularyzowanie wyników	Przeprowadzenie drogą elektroniczną 400 szt. ankiet; Artykuły we Wsi Mazowieckiej – 2 szt.	2021-2023	90 000 zł.	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

L.P	Tytuł projektu/operacji	Cele i przedmiot projektu/operacji	Wskaźniki realizacji projektu/operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto projektu/operacji	Źródła finansowania
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>
		usług badawczych wykonanych przez Konsorcjum: Politechnikę Warszawską (Wydział Geodezji i Kartografii); Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (Wydział Nauk Ekonomicznych); Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (Centrum Cyfrowej Nauki i Technologii oraz Wydział Prawa i Administracji); Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy; Instytut Geodezji i Kartografii (Centrum Teledetekcji); Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach – Państwowy Instytut Badawczy; Sieć Badawcza Łukasiewicz - Instytut Lotnictwa (Zakład Teledetekcji).				

Zaplanowany na 2021 r. projekt pn. *Obowiązki rolnika w świetle ustawy Prawo wodne* – nie został zrealizowany - nie została podpisana umowa dotycząca programu szkoleniowego w konsorcjum z Mazowiecką Izbą Rolniczą, w ramach której miało zostać przeszkolonych 10 000 osób.

Ad. 1 Internetowa Platforma Doradztwa i Wspomagania Decyzji w Integrowanej Ochronie Roślin.

Przedmiotem projektu jest utworzenie krajowego systemu informatyczny na rzecz ochrony roślin. Głównym celem strategicznym projektu jest stworzenie krajowego systemu informatycznego na rzecz ochrony roślin w terminie do 31.05.2022 roku, obejmującego 4 e-usługi publiczne. Cele szczegółowe: 1. Wsparcie realizacji dyrektywy integrowanej ochrony roślin i krajowego planu działania na rzecz ograniczenia ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin w obszarze optymalizacji ochrony roślin. 2. Racjonalizacja stosowania środków ochrony roślin przez ich użytkowników oraz wspomaganie podejmowania decyzji w ochronie roślin przez producentów rolnych w wyniku wprowadzenia na rynek e usługi publicznej z zakresu doradztwa rolniczego „Wirtualne gospodarstwo”. 3. Zwiększenie bezpieczeństwa produkowanej żywności poprzez utworzenie i upowszechnienie e-usługi publicznej „Śledzenie pochodzenia produktów oznaczonych jako pochodzące z rolnictwa i stosowanych środków ochrony roślin”. 4. Poprawa operacjonalizacji danych dotyczących monitoringu zagrożeń przez podmioty realizujące zadania publiczne poprzez utworzenie i upowszechnienie e usługi publicznej „Raportowanie zagrożeń”. 5. Zwiększenie skuteczności działań i decyzji podejmowanych przez instytucje publiczne w wyniku wdrożenia na rynek e usługi publicznej „Udostępnianie danych meteorologicznych”. 6. Wyposażenie kadry doradczej Ośrodków Doradztwa Rolniczego w kompetencje umożliwiające wykorzystanie w praktyce systemów wspomagania decyzji w zakresie stosowania środków ochrony roślin. Realizacja projektu zostanie zakończona 31 maja 2022 r.

W ramach projektu ustawione zostały 54 stacje pogodowe rozmieszczone na terenie całego Mazowsza. Stacje to precyzyjne narzędzia do prowadzenia ciągłych pomiarów meteorologicznych. Każda z nich wyposażona jest w zestaw czujników, które mają na celu badanie i gromadzenie parametrów klimatyczno-pogodowych takich jak temperatura, opady, kierunek i prędkość wiatru, zwilżenie liścia. Zostały one wykorzystane do celów testowych i dalszych analiz. Dane pomiarowe ze stacji dostępne są dla doradcy w systemie online. I ma on możliwość dalszej ich obróbki i analizy. Doradcy z MODR Warszawa prowadzili lustrację agrofagów według różnych metodyk na dwóch uprawach (pszenica ozima i rzepak ozimy). Umiejętne wykorzystanie wykonanych wyników obserwacji przyczynić się może do zminimalizowania ryzyka ewentualnych szkód oraz wyeliminowania często zbyt nadmiernego i zbędnego stosowania środków ochrony.

Ad.2 Świadczenie usług doradczych w ramach poddziałania 2.1 „Wsparcie korzystania z usług doradczych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 -nabór z 2018 roku.

Operacja realizowana jest w ramach poddziałania 2.1 „Wsparcie korzystania z usług doradczych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w 7 podregionach województwa mazowieckiego. W 2021 roku zakończono III etap operacji, w tym wykonano dwuletnie usługi doradcze: Restrukturyzacja małych gospodarstw, Uczestnictwo w systemach jakości, System rolnictwa ekologicznego (Rolnictwo Ekologiczne), w tym pomoc w podejmowaniu decyzji o przystąpieniu do działania Rolnictwo Ekologiczne oraz pomoc w realizacji działania Rolnictwo Ekologiczne, Ocena dostosowania gospodarstwa rolnego do norm i wymogów wzajemnej zgodności. W 2021 roku razem w projekcie było 3 803 odbiorców z województwa mazowieckiego. MODR Warszawa realizował usługi dla 3 783 rolników w ramach programów doradczych. Celem świadczenia usług doradczych dla rolników jest poprawa wyników gospodarczych oraz ułatwianie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek,

a także zróżnicowania produkcji rolnej. Każdy program doradczy złożony jest z trzech usług, z uwzględnieniem dostosowania oferty doradczej do indywidualnych potrzeb rolników, są to: Analiza sytuacji produkcyjno-ekonomicznej gospodarstwa rolnego i rachunkowość w gospodarstwie rolnym oraz jedna z następujących usług: Uczestnictwo w systemach jakości, System rolnictwa ekologicznego, w tym pomoc w podejmowaniu decyzji o przystąpieniu do działania Rolnictwo Ekologiczne oraz pomoc w realizacji działania Rolnictwo Ekologiczne, Ocena dostosowania gospodarstwa rolnego do norm i wymogów wzajemnej zgodności, Modernizacja gospodarstwa rolnego, Restrukturyzacja małych gospodarstw, Integrowana ochrona roślin, w tym ocena zagrożenia agrofagami i pomoc rolnikom w podejmowaniu decyzji w zakresie stosowania metod i zabiegów. Jednocześnie w 2021 roku realizowano pozostałe usługi dla rolników w ramach programów doradczych w przedmiotowej operacji.

Ad.3 Świadczenie usług doradczych w ramach poddziałania 2.1 „Wsparcie korzystania z usług doradczych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 nabór z 2020 r.

MODR Warszawa realizował dwuletnie programy doradcze w 3751 gospodarstwach rolnych. W ramach programu doradczego realizowane są dwie usługi w tym usługa obowiązkowa dla wszystkich: „Ograniczenie zanieczyszczeń wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” oraz druga usługa wybrana przez rolnika. W dniu 07 kwietnia 2021 roku rozpoczęto realizację projektu.

Ad.4. Umowa o współpracy - realizacja działań dotyczących przedsięwzięcia Smart Villages

Województwo Mazowieckie realizuje przedsięwzięcie polegające na wdrożeniu koncepcji Smart Villages, która ma na celu wsparcie społeczności lokalnych i rozwój obszarów wiejskich Mazowsza, a także wzmacnianie tradycyjnych i utworzenie nowych sieci powiązań między interesariuszami za pomocą nowoczesnych środków komunikacji cyfrowej, a przede wszystkim podniesienie świadomości społecznej związanej z rozwojem obszarów wiejskich (dalej: przedsięwzięcie Smart Villages). MODR Warszawa wdraża i promuluje wyniki przedsięwzięcia Smart Villages.

C.4. Operacje zrealizowane w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR)

Wykonywanie zadań, o których mowa w art. 55 ust. 1 pkt 3 Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w celu wsparcia funkcjonowania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w zakresie Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR), w tym poprzez realizację Planu operacyjnego KSOW na lata 2020-2021 na poziomie województwa (w zakresie SIR), polegała na:

1. Realizacji zadań KSOW w województwie wykonywanych w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, w tym zadań polegających na współpracy w ramach sieci europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI), tj.:
 - a) Współpraca z CDR w zakresie realizacji zadań na rzecz wspierania innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich w ramach SIR w szczególności prowadzeniu baz danych,
 - b) Identyfikacja potrzeb i problemów związanych z funkcjonowaniem SIR w województwie i zgłaszaniu ich do CDR,
 - c) Ułatwianie tworzenia sieci kontaktów pomiędzy partnerami KSOW w ramach SIR w województwie,
 - d) Wsparcie tworzenia i organizacji grup operacyjnych na rzecz innowacji oraz opracowywania przez nie projektów na terenie województwa,
 - e) Gromadzenie, rozpowszechnianie, przekazywanie do CDR i udostępnianie społeczeństwu wyników badań naukowych i prac rozwojowych dotyczących innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich, a także informacji na temat wdrażania nowych rozwiązań w zakresie tych innowacji w województwie,
 - f) Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności partnerów KSOW oraz podmiotów tworzących grupy operacyjne, działających w ramach SIR w województwie, w zakresie przygotowania i realizacji operacji w ramach dwuletnich planów operacyjnych i w ramach działania „Współpraca” wykorzystujących wyniki badań naukowych i prac rozwojowych dotyczących innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich,
 - g) Współpraca z grupami operacyjnymi EPI,
 - h) Promocja SIR i informowania społeczeństwa o SIR w województwie we współpracy z jednostkami regionalnymi,
 - i) Uczestnictwo w wojewódzkich grupach roboczych i grupach tematycznych KSOW,
 - j) Realizacja czynności związanych z wdrażaniem Planu operacyjnego KSOW na lata 2020-2021 w zakresie SIR,
 - k) Współpracy z CDR przy opracowaniu dwuletniego sprawozdania na temat realizacji Planu operacyjnego na lata 2020-2021 w zakresie dotyczącym SIR oraz rocznego sprawozdania z realizacji planu działania za 2021 r.
2. Realizacji operacji własnych na poziomie wojewódzkim w ramach Planu operacyjnego KSOW na lata 2020-2021.

Tab. 30. Operacje zrealizowane w ramach SIR

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
1	2	3	4	5	6	7
1.	Wsparcie dla tworzenia Lokalnych Partnerstw ds. Wody	Celem operacji było zainicjowanie współpracy oraz stworzenie sieci kontaktów między lokalnym społeczeństwem a instytucjami i urzędami, w zakresie gospodarki wodnej na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa. Przedmiotem operacji było powołanie Lokalnych Partnerstw ds. Wody, obejmujących swym zasięgiem jeden z powiatów, w których skład weszli przedstawiciele administracji publicznej, rolników, doradztwa rolniczego, nauki, a także opracowanie raportu podsumowującego spotkania LPW. Tematem operacji było wzajemne poznanie zakresów działania i potrzeb związanych z gospodarowaniem wodą członków LPW, diagnoza sytuacji w zakresie zarządzania zasobami wody pod kątem potrzeb rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich danego powiatu - analiza problemów oraz potencjalnych możliwości ich rozwiązania, upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie gospodarki wodnej i	Ilość szkoleń online – 91 Ilość uczestników szkoleń – 3246 (w tym rolników i mieszkańców obszarów wiejskich – 2541) Ilość konferencji online – 1 Ilość uczestników konferencji – 363 (w tym rolników i mieszkańców obszarów wiejskich – 94) Ilość wyjazdów studyjnych – 1 Ilość uczestników wyjazdu studyjnego – 51 (w tym rolników i mieszkańców obszarów wiejskich – 24) Ilość filmów – 5	styczeń – grudzień 2021	212 134,51 zł	Dotacja celowa SIR Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – II schemat pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
1	2	3	4	5	6	7
		oszczędnego gospodarowania nią w rolnictwie i na obszarach wiejskich.	Ilość ekspertyz - 8			
2.	Forum "Sieciowanie na Mazowszu narzędziem budowy lokalnych partnerstw"	Celem operacji było inicjowanie tworzenia lokalnych partnerstw jako potencjalnych grup operacyjnych aplikujących o środki w ramach działania "Współpraca". Cel był realizowany poprzez aktywizację mieszkańców obszarów wiejskich w celu tworzenia partnerstw oraz wspieranie aktywnego tworzenia sieci kontaktów pomiędzy podmiotami zainteresowanymi oraz wspierającymi wdrażanie innowacyjnych rozwiązań oraz realizację wspólnych projektów w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich. Zaplanowane w ramach konferencji sesje warsztatowe miały na celu zapoczątkowanie prac zespołów tematycznych. Operacja miała również na celu ułatwianie wymiany wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk w zakresie realizowania projektów mających podnieść poziom innowacyjności polskiego sektora rolno-spożywczego, ze szczególnym uwzględnieniem wielopodmiotowego podejścia na przykładzie grup operacyjnych EPI. Celem	Ilość konferencji – 1 Ilość uczestników konferencji – 60 (w tym rolników i mieszkańców obszarów wiejskich – 36)	21-22.09.2021 r.	28 136,55 zł	Dotacja celowa SIR Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – II schemat pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
1	2	3	4	5	6	7
		operacji było przekazanie wiedzy i informacji na temat nowoczesnych rozwiązań, innowacyjnych produktów oraz prowadzonych badań uzyskanych od instytucji badawczo naukowych oraz uczelni rolniczych przy współudziale przedsiębiorców działających na rzecz rolnictwa.				
3.	Agroakcja: kooperacja!	Celem operacji było poszerzanie współpracy i wymiany wiedzy pomiędzy partnerami systemu Wiedzy i Innowacji w Rolnictwie (AKIS), w szczególności pomiędzy doradztwem a praktyką rolniczą w województwie mazowieckim. Cel był realizowany poprzez aktywizację mieszkańców obszarów wiejskich w celu tworzenia partnerstw oraz wspieranie aktywnego tworzenia sieci kontaktów pomiędzy podmiotami zainteresowanymi oraz wspierającymi wdrażanie innowacyjnych rozwiązań oraz realizację wspólnych projektów w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich.	Liczba audycji telewizyjnych - 35	kwiecień – grudzień 2021	399 999,95 zł	Dotacja celowa SIR Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – II schemat pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
1	2	3	4	5	6	7
4.	Apiturystyka	Celem operacji było zapoznanie uczestników z innowacyjnymi rozwiązaniami w gospodarce pasiecznej oraz przedstawienie możliwości praktycznego zastosowania tych rozwiązań, promowanie innowacyjnych rozwiązań stosowanych w pszczelarstwie w tym w sposobach prowadzenia pasieki, pozyskiwania i konfekcjonowania miodu.	Ilość wyjazdów studyjnych – 1 Ilość uczestników wyjazdu studyjnego – 30 (w tym rolników i mieszkańców obszarów wiejskich – 19)	25-29.10.2021r.	68 500,60 zł	Dotacja celowa SIR Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – II schemat pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
5.	Współpraca między nauką a praktyką - przykłady innowacyjnych rozwiązań	Celem operacji było poszerzanie współpracy i wymiany wiedzy pomiędzy partnerami systemu Wiedzy i Innowacji w Rolnictwie (AKIS), w szczególności pomiędzy nauką a praktyką rolniczą.	Ilość konferencji online – 1 Ilość uczestników konferencji – 174 (w tym rolników i mieszkańców obszarów wiejskich – 55)	16.12.2021 r.	4 000,00 zł	Dotacja celowa SIR Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – II schemat pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
6.	Wsparcie w innowacyjnej działalności pozarolniczej	Celem operacji było ułatwianie wymiany wiedzy fachowej oraz dobrych praktyk w zakresie wdrażania innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich w zakresie działalności pozarolniczej. Cel został zrealizowany poprzez	Ilość konferencji online – 2 Ilość uczestników konferencji – 359 (w tym rolników i	I-III kwartał 2021 r. Konferencje online:	11 000,00 zł	Dotacja celowa SIR Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – II schemat pomocy technicznej Programu Rozwoju

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
1	2	3	4	5	6	7
		wspieranie rozwoju innowacyjnych form przedsiębiorczości pozarolniczej. Operacja przyczyniła się do upowszechnienia wiedzy z zakresu prowadzenia działalności turystycznej na terenach wiejskich oraz przetwórstwa żywności w gospodarstwie rolnym. Operacja stanowiła wsparcie podejmowania innowacyjnych działań w kierunku rozwijania i doskonalenia działalności pozarolniczej tj. prowadzenie działalności turystycznej, agroturystycznej i edukacyjnej oraz wytwarzania i sprzedaży produktów na rynek lokalny.	mieszkańców obszarów wiejskich – 213) Ilość filmów – 2	27.05.2021 r. 30.06.2021 r.		Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
7.	Innowacje łąkowo-pastwiskowe w produkcji mleka i wołowiny	Celem operacji było poszukiwanie partnerów do współpracy w ramach działania „Współpraca” poprzez wspieranie tworzenia sieci kontaktów pomiędzy rolnikami, przedsiębiorcami rolnymi, doradcami, przedstawicielami instytucji naukowych, przedstawicielami instytucji rolniczych i około rolniczych wspierających wdrażanie innowacji na	Ilość szkoleń – 3 Ilość uczestników szkoleń – 60 (w tym rolników i mieszkańców obszarów wiejskich – 60)	16.06.2021 17.06.2021 18.06.2021	11 883,55 zł	Dotacja celowa SIR Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – II schemat pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
1	2	3	4	5	6	7
		obszarach wiejskich w zakresie wypracowania nowych, rozwiązań w produkcji pasz objętościowych z TUZ w zmieniających się warunkach klimatycznych, celem pozyskania zdrowej żywności. Zakres operacji obejmował: zdobycie wiedzy przez uczestników szkolenia z tematyki „Innowacje łąkowopastwiskowe w produkcji mleka i wołowiny” oraz działanie na rzecz poszukiwania partnerów do współpracy w ramach działania „Współpraca” - zapoznanie uczestników z założeniami działania "Współpraca", doświadczeniami przydatnymi w tworzeniu i funkcjonowaniu grup operacyjnych. Dzięki operacji zostały nawiązane kontakty pomiędzy uczestnikami operacji, które mogą stanowić podstawę do stworzenia potencjalnej grupy operacyjnej zainteresowanej szukaniem innowacyjnych rozwiązań w zakresie produkcji mleka i wołowiny.				

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
1	2	3	4	5	6	7
8.	Formalne i nieformalne formy wspólnego i innowacyjnego działania producentów rolnych	Operacja miała na celu inicjowanie współpracy pomiędzy producentami rolnymi, przedsiębiorcami, przedstawicielami nauki i doradztwa, dotyczącej możliwości podejmowania wspólnych inicjatyw w zakresie działania "Współpraca" w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 w ramach wdrażania innowacyjnych rozwiązań przez grupy operacyjne. Celem operacji było upowszechnianie wiedzy z zakresu wspólnego i innowacyjnego działania producentów rolnych. Wskazanie uczestnikom korzyści działania grupowego, w tym m.in. obniżenie kosztów produkcji, wprowadzenie nowych technologii, lepszą organizację zbytu i przede wszystkim zwiększenie ich siły przetargowej na rynku.	Ilość konferencji – 1 Ilość uczestników konferencji – 100 (w tym rolników i mieszkańców obszarów wiejskich – 76)	16.09.2021 r.	15 924,37 zł	Dotacja celowa SIR Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – II schemat pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
9.	Współdziałanie na rzecz rozwoju mazowieckiej wsi	Celem operacji było podniesienie świadomości producentów i przedsiębiorców rolnych w zakresie korzyści jakie daje wdrażanie innowacyjnych rozwiązań i współpracy między nauką i prak-	Ilość filmów – 1	II-IV kwartał 2021 r.	22 049,00 zł	Dotacja celowa SIR Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – II schemat pomocy technicznej Programu Rozwoju

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
1	2	3	4	5	6	7
		tyką. Operacja zakładała zaprezentowanie przykładów dobrych praktyk producentów i przedsiębiorców rolnych, którzy wyróżniają się osiąganymi efektami technologicznymi i ekonomicznymi, rozwijają swą działalność przy pomocy funduszy unijnych oraz przy współpracy z doradztwem i nauką. Operacja miała za zadanie usprawnienie transferu wiedzy i informacji na temat praktycznych rozwiązań w rolnictwie.				Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
10.	Rolnictwo ekologiczne szansą na zwiększenie bioróżnorodności	Celem operacji było rozpowszechnienie wśród rolników oraz mieszkańców obszarów wiejskich najnowszej wiedzy na temat bioróżnorodności, która jest nierozdzielnie połączona z rolnictwem ekologicznym. To właśnie na różnorodności biologicznej rolnik ekologiczny opiera prawidłowe funkcjonowanie swojego gospodarstwa. Podczas konferencji były przekazane informacje na temat dobrych praktyk sprzyjających i pozytywnie oddziałujących na środowisko przyrodnicze oraz zostaną przedstawione innowacje i możliwości	Ilość konferencji online – 1 Ilość uczestników konferencji – 261 (w tym rolników i mieszkańców obszarów wiejskich – 66) Ilość konkursów – 1	II-IV kwartał 2021 r. Konferencja online – 10.11.2021 r.	14 000,00 zł	Dotacja celowa SIR Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – II schemat pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
1	2	3	4	5	6	7
		ich zastosowania w rolnictwie ekologicznym. Konkurs na "Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne" został zrealizowany w ramach operacji, aby docenić najlepsze gospodarstwa, które są najbardziej zaangażowane w upowszechnianie metod ekologicznej produkcji, a także będące skutecznym narzędziem chroniącym bioróżnorodność. Prezentacja najlepszych, najbardziej rozwiniętych gospodarstw ekologicznych w ramach konkursu aktywizuje pozostałych rolników i mieszkańców obszarów wiejskich wpływając na przyspieszenie tempa rozwoju rolnictwa ekologicznego. Konkurs motywuje pozostałych rolników do planowania rozwoju, modernizacji, inwestowania i wdrażania innowacji w swoich gospodarstwach oraz do przedstawiania gospodarstw konwencjonalnych na metody ekologiczne. Konkurs na "Najlepsze gospodarstwo ekologiczne" jest formą, która poprzez pro-				

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
1	2	3	4	5	6	7
		mowanie i rozpowszechnianie pozytywnego wizerunku rolnictwa ekologicznego w województwie mazowieckim, potencjalnie wpłynie na wzrost świadomości konsumentów w tym zakresie. Kładąc nacisk na zacieśnianie współpracy pomiędzy uczestnikami operacji należy podkreślić ich zaangażowanie w wymianę wiedzy i doświadczeń.				
11.	VII Mazowiecka Konferencja Pszczelarska „Ratujmy Pszczoły” innowacyjne rozwiązania w dobie zmian klimatu	Celem operacji było zapoznanie pszczelarzy, mieszkańców obszarów wiejskich oraz doradców z innowacjami w zakresie gospodarki pasiecznej w dobie zmian klimatu. Rosnąca globalna temperatura, gwałtowne zjawiska pogodowe przynoszą szereg negatywnych konsekwencji dla zapylaczy. Zwiększenie temperatur ma wpływ na większą śmiertelność rodzin pszczoł. Celem nadrzędnym operacji była wymiana wiedzy pomiędzy uczestnikami biorącymi udział w spotkaniu, a także podzielenie się bogatym doświadczeniem na polu gospodarki pasiecznej	Ilość konferencji – 1 Ilość uczestników konferencji – 60 (w tym rolników i mieszkańców obszarów wiejskich – 53)	16.11.2021 r.	8 097,60 zł	Dotacja celowa SIR Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – II schemat pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
1	2	3	4	5	6	7
		w dobie zmian klimatu. Aby w pełni zrozumieć zachodzące procesy przyrodnicze należy skupić się na polu nowych doświadczeń naukowych, wspierających nowoczesne rolnictwo.				
12.	Przetwórstwo jako innowacyjny sposób na poprawę dochodowości gospodarstw rolnych	Celem operacji był transfer wiedzy i wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich w zakresie produkcji żywności w warunkach domowych w ramach krótkich łańcuchów żywnościowych. Operacja stanowiła wsparcie innowacyjnych działań w ramach działalności pozarolniczej mieszkańców obszarów wiejskich. Operacja zakładała działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla podmiotów, które będą wdrażać innowacyjne sposoby na poprawę dochodowości gospodarstw rolnych, poprzez bezpośrednie zaangażowanie w niej różnych podmiotów - doradcy, rolnicy, przedstawiciele organizacji pozarządowych.	Ilość wyjazdów studyjnych – 2 Ilość uczestników wyjazdów studyjnych – 50 (w tym rolników i mieszkańców obszarów wiejskich – 31)	21-23.06.2021 23-25.06.2021	47 249,71 zł	Dotacja celowa SIR Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – II schemat pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

D. Współpraca z innymi instytucjami i samorządem

Tab. 31. Współpraca z instytucjami i samorządem

L.p.	Nazwa instytucji*	Przedmiot/ cel współpracy
Instytucje krajowe		
1.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Wsparcie merytoryczne doradców w działaniach służących pozyskiwaniu środków finansowych dla mieszkańców Mazowsza w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.
2.	KOWR	Wsparcie merytoryczne doradców w działaniach służących pozyskiwaniu środków finansowych dla mieszkańców Mazowsza w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, przekazywanie cen targowiskowych. Monitoring przebiegu prac w rolnictwie Współpraca przy wydawaniu rękojmi w zakresie należytego prowadzenia działalności rolniczej. Współpraca przy realizacji szkoleń z zakresu odnawialnych źródeł energii (zielonej energii) na terenach wiejskich
3.	KRUS, ZUS	Współpraca przy organizacji konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne” Współpraca w zakresie organizacji szkoleń z tematyki BHP w rolnictwie i ubezpieczeń. Upowszechnianie informacji nt ASF.
4.	Banki, banki spółdzielcze, banki zrzeszające banki spółdzielcze oraz izba gospodarcza zrzeszająca banki spółdzielcze	Kredyty preferencyjne
5.	Izby rolnicze oraz Krajowa Rada Izb Rolniczych	Współpraca w zakresie organizacji szkoleń i pozyskiwania funduszy z UE, wymiana bieżących informacji dot. problematyki rolniczej, udzielanie informacji w Krajowej Radzie Izb Rolniczych i Mazowieckiej Izbie Rolniczej nt. planowanych zadań z zakresu doradztwa rolniczego realizowanych przez MODR Warszawa
6.	Regionalne zarządy gospodarki wodnej	Współpraca w zakresie realizacji programu działań na rzecz ochrony środowiska w rolnictwie

7.	Placówki oświatowe w zakresie prowadzenia szkoleń zawodowych wynikających z potrzeb lokalnego rynku pracy	Współpraca ze szkołami rolniczymi w województwie mazowieckim
8.	Lokalne i regionalne organizacje wspierania przedsiębiorczości	Wsparcie merytoryczne w zakresie bezpieczeństwa żywności w agroturystyce i turystyce wiejskiej oraz sprzedaży bezpośredniej i przetwórstwa w gospodarstwie rolnym. Współpraca w zakresie działań prowadzonych przez LGD (w tym: Północne Mazowsze, Razem na Piaskowcu) związanych z rozwojem obszarów wiejskich.
9.	Szkoły, szkoły wyższe, placówki badawczo-rozwojowe i placówki naukowe PAN	Współpraca w zakresie organizacji szkoleń. Badanie koniunktury w rolnictwie – ankiety. Wykorzystanie wyników prac naukowych w działalności szkoleniowej i upowszechniowej (demonstracje) - Prowadzenie rachunkowości rolnej FADN - Doradztwo w zakresie chorób i szkodników roślin ogrodnich - Wykorzystanie wyników prac naukowych w doradztwie rolniczym Sporządzanie szacunków plonów ziemniaka, współpraca przy realizacji szkoleń w ramach Programu dla polskiego ziemniaka Wykorzystanie wyników prac naukowych w działalności szkoleniowej i upowszechniowej (demonstracje) Współpraca przy organizacji Międzynarodowych Dni z Doradztwem Rolniczym
10.	Jednostki administracji rządowej i jednostkami samorządu terytorialnego	Udzielanie patronatów honorowych dla imprez i konferencji, wsparcie merytoryczne przy realizacji działań MODR (m.in. konkursy, konferencje, szkolenia, wyjazdy studyjne) Monitoring cen targowiskowych produktów rolnych i zwierząt gospodarskich, - Udzielanie patronatów honorowych dla imprez i konferencji Współpraca przy promocji i realizacji szkoleń i konferencji, konkursów - Wsparcie merytoryczne przy realizacji działań MODR, - Współpraca z Radami Gmin i Komisjami Rolnymi, przekazywanie informacji z zakresu doradztwa rolniczego, zagadnień rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, Wsparcie merytoryczne w zakresie bezpieczeństwa żywności w agroturystyce i turystyce wiejskiej oraz sprzedaży bezpośredniej i przetwórstwa w gospodarstwie rolnym, ekologii i ochrony środowiska, Realizacja Smart Village Upowszechnienie informacji dotyczących zagadnienia scalania gruntów

		Wsparcie merytoryczne w zakresie przepisów prawno-podatkowych
11.	Związki zawodowe i społeczno-zawodowymi organizacje rolników.	- współpraca w zakresie organizacji szkoleń i innych form pracy doradczej jak konkursy, pokazy
12.	Środkami masowego przekazu: - TVP 1 ,TVP3 - TV Wschód, TV Płock, Tygodnik Siedlecki, - Katolickie Radio Podlasie, - Polskie Radio, - Radio Płock	- Raport cen produktów rolnych - Promocja działań organizowanych w ramach działalności MODR Warszawa - Przekazywanie cen targowiskowych
13.	CDR w Brwinowie i Oddziały: Radom, Kraków, Poznań i Warszawa	Wsparcie merytoryczne pracy doradczej, doskonalenie kadry doradczej MODR Warszawa, Monitoring cen nawozów mineralnych Współpraca przy projekcie Agrobank
14.	Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza Warszawa	Realizacja analiz glebowych w gospodarstwach współpracujących
15.	Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa Warszawa i delegatury	Współpraca przy realizacji szkoleń z zakresu stosowania środków ochrony roślin Współpraca przy realizacji szkoleń w ramach <i>Programu dla polskiego ziemniaka</i>
16.	COBORU Słupia Wielka	Wykorzystanie wyników prac naukowych w doradztwie rolniczym, prowadzenie doświadczeń odmianowych w ramach PDO.
17.	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie.
18.	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich	Szacowanie szkód łowieckich.
19.	Inne jednostki Organizacje społeczne, charytatywne	Współpraca w zakresie transferu wiedzy i działań informacyjnych w zakresie przeciwdziałania marnowaniu żywności, upowszechnianie wiedzy dotyczącej darowizny żywności.
20.	Polska Federacja Turystyki Wiejskiej Mazowiecka Regionalna Organizacja Turystyczna - Stowarzyszenia agroturystyczne	Wsparcie działań merytorycznych i promocyjnych agroturystyki i turystyki wiejskiej; Wspieranie rozwoju oraz promocja agroturystyki i turystyki wiejskiej, upowszechnianie dobrych praktyk, podwyższanie jakości świadczonych usług turystycznych na wsi.
21.	Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego	Organizacja konkursu „Nasze Kulinarne dziedzictwo – Smaki Regionów”. Wsparcie merytoryczne w zakresie identyfikacji produktów tradycyjnych. Wsparcie działań promocyjnych produktów tradycyjnych.

22.	Jednostka certyfikująca rolnictwo ekologiczne	Współpraca w zakresie promocji rolnictwa ekologicznego.
23.	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Współpraca w zakresie projektu Internetowa Platforma Doradztwa i Wspomagania Decyzji w Integrowanej Ochronie Roślin

E. Wykaz ważniejszych wydarzeń

Syntetyczna informacja na temat sztandarowych imprez organizowanych lub współorganizowanych przez ODR.

Tab. 32. Wykaz ważniejszych wydarzeń

Lp.	Nazwa	Termin	Miejsce	Organizator/ współorganizator
1	2	3	4	5
1.	XXI Mazowieckie Dni Rolnictwa	12-13 czerwca 2021	Płońsk	organizator
2.	XXVII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym	11-12 września 2021	Siedlce, ul. Jana Pawła 6	organizator
3.	XV Jesienny Jarmark „od pola do stołu”	12 września 2021	Płońsk	organizator
4.	XXIII Dzień Kukurydzy i Buraka	12 września 2021	Płońsk	organizator
5.	Kurpiowskie Targi Rolnicze w Ostrołęce	28 sierpnia 2021	Ostrołęka	organizator

XXI Mazowieckie Dni Rolnictwa odbyły się 13 czerwca 2021 r. na terenie MODR Oddział Poświętne w Płońsku i były jedną z wielu imprez towarzyszących Krajowym Dniom Pola. Ze względu na pandemię, miały wyjątkowy charakter, ponieważ odbyły się bez części wystawienniczo targowej, a wszystkie działania z udziałem zainteresowanych odbywały się na polu doświadczalnym.

Zaprezentowano kolekcje odmian z 22 gatunkami roślin uprawnych (361 odmian), 5 doświadczeń ścisłych Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego (pszenica ozima, pszenica jara, jęczmień ozimy, jęczmień jary, kukurydza na ziarno) na 467 poletkach, a także niechemiczne metody zwalczania agrofagów na przykładzie mechanicznego zwalczania chwastów w uprawie ziemniaka jadalnego, prezentacje technologii uprawy roślin uwzględniające zrównoważone nawożenie w oparciu o opracowane plany nawożenia oraz prezentacje technologii ochrony roślin w oparciu o prowadzony monitoring występowania agrofagów. Zainteresowani uprawami roślin rolniczych otrzymali bezpłatnie szkic „Pola doświadczalnego”. Dostępny był również plan „Pola doświadczalnego” opracowany przez pracowników MODR Oddział Poświętne. Szczegółowe informacje na temat prac prowadzonych na polu zamieszczono na stronie internetowej www.modr.mazowsze.pl w zakładce Pole

doświadczalne. Zawarte informacje o wykonanych zabiegach agrotechnicznych, charakterystyki odmian i wiele innych wiadomości są cenną wskazówką w codziennej pracy rolnika.

Podczas targów przy poletkach doświadczalnych firmy współpracujące i doradcy MODR informowali o zastosowanych zabiegach i dotychczasowych efektach uprawy. Mazowieckie Dni Rolnictwa to również stanowiska doradczo-informacyjne oraz placówek naukowych i firm pracujących na rzecz sektora rolniczego. W bieżącym roku była to liczba ponad 30 stoisk. Wielu rolników chciało uzyskać bardzo szczegółowe informacje o możliwościach pozyskania środków z działań PROW. Najczęściej pytano o warunki uzyskania pomocy na działania Modernizacja gospodarstw rolnych, Restrukturyzacja małych gospodarstw rolnych, Premia dla młodych rolników. Zainteresowanie wzbudzał także Program regeneracji gleb poprzez wapnowanie, który jest prowadzony od 2019 roku. Mazowieckie Dni Rolnictwa to nie jedyna okazja do odwiedzania poletek doświadczalnych. Rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich mieli możliwość zwiedzania pola doświadczalnego w towarzystwie doradców MODR Oddział Poświętne przez cały miesiąc czerwiec.

XXVII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym – wystawcami były firmy pracujące na rzecz rolnictwa, wystawcy zwierząt i rękodzielniczy. Podczas imprezy prezentowany był najnowocześniejszy sprzęt rolniczy, nawozy, herbicydy, nowe mieszanki pasz oraz środki ochrony roślin. W ramach imprezy organizowane były stoiska: informacyjne, z zakresu PROW, wydawnictw MODR Warszawa; wystawy: płodów rolnych; drobnego inwentarza i osiągnięć Grup Producentów Rolnych. Prezentowana również była oferta gospodarstw agroturystycznych i zagród edukacyjnych oraz dziedzictwo kulturowe regionu, a także produkty ekologiczne. Dla publiczności organizowane były konkursy. Na imprezie wystąpiły zespoły pieśni i tańca.

XV Jesienny Jarmark „od pola do stołu”

12 września 2021 r. MODR Warszawa Oddział Poświętne w Płońsku zorganizował cykliczną imprezę pt. „XV Jesienny Jarmark od pola do stołu”. Celem Jesiennego Jarmarku "od pola do stołu" jest promocja dziedzictwa kulturowego mazowieckiej wsi, różnych form przedsiębiorczości wiejskiej, różnorodnych form twórczości ludowej, produktów z gospodarstw rolnych wytwarzających żywność tradycyjną i ekologiczną. Popularyzacja wypoczynku na wsi w oparciu o gospodarstwa agroturystyczne. Zaprezentowanie działań KGW na wsi. Popularyzacja wiedzy o przetwórstwie żywności w gospodarstwach rolnych.

XXIII Dzień Kukurydzy i Buraka.

12 września 2021 r. na polu doświadczalnym MODR Warszawa zaprezentowano: 56 odmian kukurydzy, 15 odmian buraka cukrowego w kolekcjach odmian oraz 21 odmian kukurydzy w doświadczeniach Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego. Porównywano różne odmiany kukurydzy i buraka cukrowego, uprawiane w tych samych warunkach glebowych i o tej samej technologii.

Informacji o odmianach udzielali przedstawiciele firm hodowlano-nasiennych.

Rolnicy mieli także możliwość zapoznania się z różnymi technologiami dotyczącymi nawożenia, ochrony przed agrofagami w kukurydzy i buraku cukrowym.

Podczas Dnia Kukurydzy i Buraka odbył się również pokaz zbioru buraka cukrowego kombajnem Ropa Tiger 6. Po nim pracownicy Pfeifer&Langen Cukrownia Gliniojeck sprawdzali jakość wyoranych buraków.

Kurpiowskie Targi Rolnicze w Ostrołęce

28 sierpnia 2021 roku została zorganizowana cykliczna impreza Kurpiowskie Targi Rolnicze. Od dawna wpisuje się ona w lokalny kalendarz wydarzeń, szczególnie dla mieszkańców powiatu ostrołęckiego. Jak co roku zostało przygotowanych wiele stoisk wystawowych i występów artystycznych, a także konkurs na Najlepszego Dojarza Targów Rolniczych. Przeprowadzono również „Konkurs wiedzy o rolnictwie ekologicznym i kulturze regionu kurpiowskiego”. Celem konkursu było rozpoznawanie produktu ekologicznego i propagowanie wiedzy o rolnictwie ekologicznym. Ponadto na „Targach Kurpiowskich” prezentowali się ze swoimi produktami rolnicy, których produkty z gospodarstwa posiadały certyfikat rolnictwa ekologicznego.

F. Działalność wydawnicza

Tab. 33. Działalność wydawnicza w 2021 r.

Lp.	Tytuł	Forma	Nakład:	
			plan	wykonanie
1	2	3	4	5
1.	Charakterystyka odmian ziemniaka	ulotka	1 800	1 000
2.	Charakterystyka odmian roślin strączkowych	ulotka	1 900	1 000
3.	Charakterystyka odmian rzepaku ozimego	ulotka	1 800	1 000
4.	Charakterystyka odmian buraka cukrowego	ulotka	1 500	1 000
5.	Charakterystyka odmian kukurydzy na ziarno	ulotka	1 900	1 000
6.	Charakterystyka odmian kukurydzy na kiszonkę	ulotka	1 900	1 000
7.	Charakterystyka odmian zbóż jarych	ulotka	1 900	1 000
8.	Charakterystyka odmian zbóż ozimych	ulotka	1 900	1 000
9.	Bioasekuracja - podstawowe zasady ochrony drobiu.	ulotka	1 700	700
10.	Retencja wodna w krajobrazie rolniczym.	ulotka	2 200	1 000
11.	Znaczenie pszczoły miodnej <i>Apis Mellifera</i> w rolnictwie.	ulotka	1 900	700
12.	Rośliny strączkowe uprawiane w Polsce	ulotka	1 600	700
13.	Zapomniane zboża	ulotka	2 200	1 000
14.	Wykorzystanie ziół w gospodarstwie domowym.	ulotka	1 900	1 000
15.	Program azotanowy. Co to takiego i dlaczego musimy go realizować? Uaktualnienie ulotki opracowanej w 2019 r.	ulotka		4 000
16.	Przewodnik po polu doświadczalnym 2020	wydawnictwo zwarte	1 500	nie wydano
17.	Katalog wystawców MDR 2020	publikacja zwarta	800	nie wydano
18.	Broszura chemizacyjna	broszura	10 000	nie wydano
19.	Zaproszenia na Mazowieckie Dni Rolnictwa	zaproszenie	400	Nie wydano. Z powodu zaleceń epidemiologicznych i obostrzeń sanitarnych w związku z COVID-19 ograniczono zakres tematyczny (brak wy-

				stawy maszyn i urządzeń rolniczych, wystawy zwierząt hodowlanych,, brak konkursów) i wprowadzono zmiany w organizacji imprezy: – informowanie za pomocą plakatów i stron internetowych przez radio; – targi przewidziano tylko na powietrzu; przyjmowanie zainteresowanych po uprzednim uzgodnieniu terminu.
20.	XIV Wiosna na polu i w ogrodzie	zaproszenie	400	Nie wydrukowano, ponieważ nie odbyła się impreza
21.	XXVII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym	zaproszenie	600	600
22.	Siedleckie Targi Miodu	zaproszenie	100	Nie wydrukowano, ponieważ nie odbyła się impreza
23.	Plakaty na Mazowieckie Dni Rolnictwa	plakat	750	Wydrukowano 300 egz. Z powodu sytuacji sanitarno-epidemiologicznej w kraju ograniczono zakres tematyczny targów i tym samym założono mniejsze zainteresowanie rolników i mieszkańców obszarów wiejskich
24.	Plakaty na Dzień Kukurydzy i Buraka	plakat	250	300
25.	XIV Wiosna na polu i w ogrodzie	plakat	1 000	Nie wydrukowano, ponieważ nie odbyła się impreza

26.	XXVII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym	plakat	2 000	2 000
27.	Siedleckie Targi Miodu	plakat	100	Nie wydrukowano, ponieważ nie odbyła się impreza
28.	„Wieś Mazowiecka”	miesięcznik	88 660 (roczny)	87 660 (roczny)
29.	Plakat „środki ochrony roślin i bezpieczeństwo pszczół”	plakat	-	1 000

Zaistniała w 2021 r. sytuacja epidemiologiczna wpłynęła na zmianę planu wydawniczego. 14 zaplanowanych ulotek (poz. 1-14 w tab. 33), w związku z trudnościami dostarczenia ich rolnikom w czasie pandemii, wydrukowano w mniejszym nakładzie niż planowano. Ulotki te przygotowano również w wersji online.

Nie zostały wydrukowane materiały wydawnicze związane z niezrealizowanymi, z uwagi na zakaz gromadzenia się, targami. Planowana broszura chemizacyjna nie została wydana, ponieważ nie wykorzystano, na szkoleniach z zakresu środków ochrony roślin, wydrukowanego w 2019 r. jej nakładu.

G. Kształcenie i doskonalenie zawodowe kadry własnej

Doskonalenie zawodowe doradców MODR prowadzono w ramach szkoleń organizowanych w Centrali, siedzibach Oddziałów i podczas narad w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego (szkolenia wewnętrzne), w których łącznie uczestniczyło 3630 osób. Najczęściej omawiane były tematy z zakresu:

- ekonomiki i zarządzania gospodarstwem rolnym - rachunkowość rolna FADN,
- zasad bezpieczeństwa chowu i hodowli zwierząt - bioasekuracja i Plan Bezpieczeństwa Biologicznego,
- płatności obszarowych – zmiany w zasadach wypełniania wniosków o przyznanie płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz płatności w ramach wybranych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na rok 2021 r.

Doradcy MODR uczestniczyli również w szkoleniach zewnętrznych organizowanych przez inne jednostki m.in. takie jak: Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie i Oddziały, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie oraz przez: Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin - Państwowy Instytut Badawczy, Instytut Uprawy i Nawożenia Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, Instytut Ogrodnictwa Państwowy Instytut Badawczy w Skierniewicach, Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy Balice, Państwowy Instytut Weterynaryjny- Państwowy Instytut Badawczy, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu.

Tematy cieszące się największym zainteresowaniem wśród doradców:

- bioasekuracja i antybiotykooporność,
- zasady przyznawania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami(ONW), płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych, płatności ekologicznej na rok 2021,
- rolnictwo ekologiczne,
- przetwórstwo w gospodarstwie rolnym.

CDR w Brwinowie i Oddział w Radomiu zorganizował szkolenia uzupełniające dla doradców rolniczych nt.: Dobrostan zwierząt w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 w roku

2021” dla doradców rolniczych i szkolenie podstawowe w zakresie doradzania prowadzonego przez doradców rolniczych dla doradców.

Tab. 34. Kształcenie i doskonalenie kadry własnej

Symbol	Tematyka szkoleń	Liczba uczestników	
		plan	wykonanie
1	2	3	4
G.1.	Szkolenia wewnętrzne*	1 250	3 630
G.1.1.	Systemy produkcji rolnej	300	1 223
G.1.2.	Rozwój obszarów wiejskich	420	194
G.1.3.	Rolnictwo ekologiczne i programy rolno-środowiskowo-klimatyczne	100	139
G.1.4.	Ekonomia i zarządzanie gospodarstwem rolnym	300	1 341
G.1.5.	Metodyka i organizacja doradztwa rolniczego	50	19
G.1.6.	Inne - administracyjne	80	714
G.2.	Szkolenia zewnętrzne**	1 362	2 323
G.2.1.	Systemy produkcji rolnej	297	445
G.2.2.	Rozwój obszarów wiejskich	460	664
G.2.3.	Rolnictwo ekologiczne i programy rolno-środowiskowo-klimatyczne	109	196
G.2.4.	Ekonomia i zarządzanie gospodarstwem rolnym	62	158
G.2.5.	Metodyka i organizacja doradztwa rolniczego	2	78
G.2.6.	Inne*)	432	782

*) inne – szkolenia z zakresu administracji m.in. Korupcja w biznesie. Przeciwdziałanie korupcji. Korupcja w administracji publicznej, z zakresu dziennikarstwa i wydawnictw m.in. Kompozycja obrazu fotografii cyfrowej i projektowaniu prac wydawniczych; Nowoczesny warsztat dziennikarza - Forma wypowiedzi dziennikarskiej, z zakresu ochrony środowiska oraz uprawnienia do doradzania.

**) organizatorami szkoleń zewnętrznych były zarówno instytucje naukowe i publiczne np. CDR, SGGW, MRiRW, ARiMR, IUNG – PIB Puławy, PIWet – PIB i inne.

H. Ocena rezultatów działalności

Tab. 35. Zbiorcza informacja na temat działalności szkoleniowej, doradczej, informacyjnej i upowszechnieniowej planowanej do realizacji w 2021 r. - wykonanie

L.P.	Rodzaj działalności		Plan		Wykonanie	
			Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	Działalność szkoleniowa	Szkolenie	1 059	14 764	665	20 773
		Szkolenie wyjazdowe	10	195	8	219
		Konferencja	25	1 850	22	1 586
		Razem	1 094	16 809	695	22 578
2	Działalność	Porada indywidualna		101 791		99 490

L.P.	Rodzaj działalności		Plan		Wykonanie	
			Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
	doradcza	Doradztwo grupowe	127	621	105	560
		Dokumentacja niezbędna do uzyskania pomocy				19
		Razem	127	102 412	105	100 069
3	Działalność informacyjna	Informacja		94 448		85 336
		Broszura				
		Ulotka	14	26 100	15	17 100
		Info na www.	60		145	
		Art. w miesięczniku odr				
		Inne wydawnictwa	1	1 500	0	0
		Stoisko informacyjno-promocyjne	33		43	
		Pozostała działalność informacyjna	14		57	
		Razem	122	122 048	260	102 436
4	Działalność upowszechnieniowa	Pokaz	153		121	1164
		Demonstracja	483		481	481
		Konkurs	10		8	89
		Olimpiada	20		17	452
		Targi / wystawy	7		1	
		Pozostała działalność upowszechnieniowa	25	25	25	25
		Razem	698	25	653	2 211
5	Działalność pozostała	Monitoring	1 938		2 009	
		Analiza	13		46	
		Doświadczenie	5		5	
		Szacowanie szkody łowieckiej	44		58	
		Pozostałe formy	2 352	3	2 544	2 180
		Razem	4 352	3	4 662	2 180
	Razem		6 393	241 297	6 375	229 474

Działalność szkoleniowa - pozycja szkolenia zawiera szkolenia realizowane w formie online; pozycja konferencje zawiera konferencje realizowane w formie online.

Pozostała działalność informacyjna - audycje radiowe (w tym wywiady radiowe); audycje tv (w tym wywiady tv); artykuły w innych wydawnictwach (w tym wywiady prasowe), filmy instruktażowe publikowane na kanale YouTube MODR Warszawa - zad.2.

Pozostała działalność upowszechnieniowa - programy doradcze - zad 8,

Pozostałe formy w działalności pozostałej - kalkulacje kosztów i opłacalności produkcji, ankiety gospodarstwa rolnego, opinie do planów restrukturyzacji zadłużenia.

Wnioski

Największym wyzwaniem w pracy doradczej w roku 2021 było sprostanie problemom w organizacji pracy doradców jakie stawał trwający stan epidemii związany z COVID-19. W związku z ograniczeniami nie mogła się odbyć część zaplanowanych form pracy doradczej. Szczególnie dotyczyło to form pracy związanych z gromadzeniem i przemieszczaniem się uczestników, takich jak targi, wystawy, pokazy, szkolenia wyjazdowe. Dołożono jednak starań, by rolnicy nie byli pozbawieni fachowego doradztwa i szkoleń. MODR Warszawa kontynuował organizację szkoleń online. Rozwój tej formy szkoleniowej pozwolił na przeszkolenie w nowej formule dużej grupy rolników, przy mniejszej liczbie form szkoleniowych. Dodatkowo pozytywnym aspektem tej formy szkoleniowej było zniesienie uwarunkowania uczestnictwa rolnika w szkoleniu od jego miejsca zamieszkania.

Coraz większą rolę w działalności szkoleniowej, informacyjnej i doradztwie specjalistycznym odgrywa wykorzystanie nowych technologii. Stworzony, w ramach projektu eDWIN, krajowy system informatyczny na rzecz ochrony roślin, w znaczący sposób wpływa na jakość produkowanej żywności. Zrealizowane audycje telewizyjne „Łączy nas wieś mazowiecka”, cieszące się dużym zainteresowaniem odbiorców telewizyjnych i kanału YouTube, poszerzyły współpracę i wymianę wiedzy pomiędzy doradztwem a praktyką rolniczą.

Ważnym rezultatem pracy doradczej w 2021 r. było również stworzenie grup operacyjnych EPI. Rolnicy wspólnie ubiegali się o środki finansowe z działania „Współpraca” na tworzenie tzw. krótkich łańcuchów dostaw żywności, z pominięciem pośredników, co pozwoli im uzyskać wyższe dochody ze sprzedaży swoich produktów.

Ocena

Założenia przyjęte w Programie działalności na 2021 rok w większości zostały wykonane. Występujące zmiany ilościowe co do form doradczych wynikały z dostosowania się do bieżącej sytuacji epidemiologicznej, aktualnie nurtujących problemów, bieżących potrzeb doradczych rolników i mieszkańców obszarów wiejskich.

I. Załącznik elektroniczny – płyta CD